

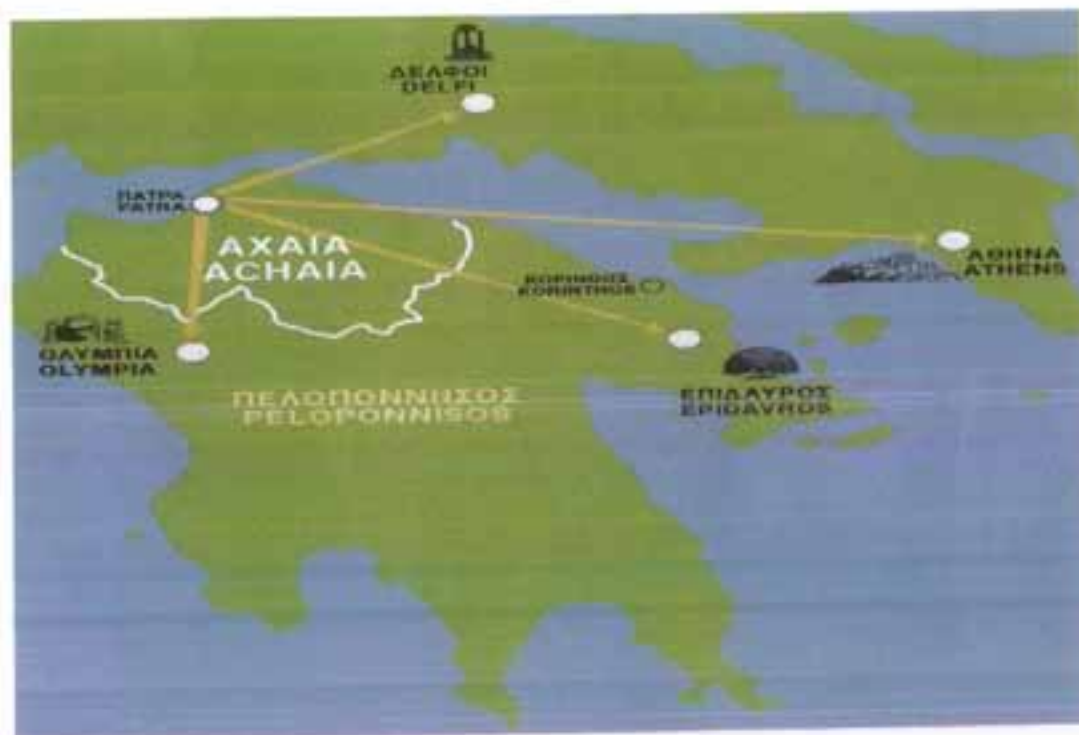
Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΕΞΑΜΗΝΟ : ΠΤΥΧΙΟ Γ'
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ : ΣΟΛΩΜΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : Μ. Β. ΠΓΛΕΣΗ

ΘΕΜΑ:

‘Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ.’

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΤΡΑ
2004

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6031
----------------------	------

Εισαγωγή

Η εργασία αυτή έχει ως σκοπό την παρουσίαση του νομού Αχαΐας από τουριστική άποψη. Η Αχαΐα είναι μια περιοχή πλούσια σε αρχαιολογικά ευρήματα, αξιοθέατα, φυσική ομορφιά. Είναι μια περιοχή που έχει ήδη τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη πολλών ειδών τουρισμού. Προσφέρεται για αξιοποίηση, με στόχο την βελτίωση και αναβάθμισή της.

Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση, ώστε να γνωρίσει κανείς καλύτερα μια περιοχή, είναι, πρώτα από όλα, να ξέρει κάποια στοιχειώδη πράγματα για αυτήν. Μόνο έτσι θα μπορέσει να κατανοήσει τους ανθρώπους, τον πολιτισμό, αλλά και την βαθμιαία πρόοδό της. Στοιχεία ζωτικής σημασίας αποτελούν, η ιστορία της, η νοοτροπία και η κουλτούρα των κατοίκων της, όπως επίσης, η γεωγραφική της θέση και η επιρροή των γύρω περιοχών. Διαθέτοντας λοιπόν κανείς μια τόσο εμπειριστατωμένη άποψη σχετικά με την εκάστοτε περιοχή, αποκτά αυτόματα τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσει το προϊόν της αλλά και τις περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξής της. Κατ' επέκταση, έχει τη δυνατότητα να προτείνει λύσεις και μεθόδους εξέλιξης.

Στην εν λόγω εργασία, θα αναφερθώ στην Αχαΐα τόσο από γεωγραφική, κλιματολογική, οικονομική, όσο και από τουριστική άποψη. Βασικός σκοπός μου είναι, να παρουσιάσω όλα τα αξιοθέατα που μπορεί να επισκεφθεί κανείς, ήτοι αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, εκκλησίες, μοναστήρια, μνημεία με ιστορική σημασία για τον τόπο, καθώς και τους αθλητικούς και συνεδριακούς χώρους, τα τουριστικά καταλύματα, τα έργα υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη, αλλά και τα σχέδια που αφορούν στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής. Ωστόσο, ιδιαίτερης προσοχής χρήζει η πρωτεύουσα του νομού, κυρίως λόγω της ύπαρξης του λιμανιού. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, το αεροδρόμιο του Αράξου - πλησίον της πρωτεύουσας - εξυπηρετεί πλήθος μεταφορών και μετακινήσεων. Υποδομές και οι δύο, που ευνοούν την περιοχή, συγκεντρώνουν την ζωή και ελκύουν περισσότερο το τουριστικό ενδιαφέρον.

Ακολουθεί ένα σχεδιάγραμμα που αναλύει την δομή της εργασίας μου και ουσιαστικά αποτελεί το σκελετό πάνω στον οποίο βασίστηκα, για να παρουσιάσω το νομό Αχαΐας και τις προοπτικές ανάπτυξής του.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Εισαγωγή

Γενικά για την Αχαΐα

- ❖ Περιβάλλον – Κλιματολογικές συνθήκες
 - Μορφολογία
 - Οικοσυστήματα
 - Κλίμα
- ❖ Ιστορία Αχαΐας
- ❖ Οικονομία
- ❖ Συγκοινωνίες
- ❖ Δημογραφικά στοιχεία
(Αστικοποίηση- Μετανάστευση - Παλιννόστηση)
- ❖ Δήμοι Αχαΐας – κοινότητες
- ❖ Η πρωτεύουσα του νομού
- ❖ Γενικά
- ❖ Η ιστορία της Πάτρας
- ❖ Πολιτιστικά στοιχεία της πρωτεύουσας
- ❖ Η ιστορία του Πατρινού Καρναβαλιού

Η Πάτρα

Αξιοθέατα

Το κάστρο της Πάτρας
 Το κάστρο του Ρίου
 Το ρωμαϊκό αμφιθέατρο
 Το ρωμαϊκό υδραγωγείο
 Το ρωμαϊκό μαυσωλείο
 Η γέφυρα του Μειλίχου
 Το δημοτικό θέατρο Απόλλων
 Η δημοτική βιβλιοθήκη
 Το σπίτι του Κωστή Παλαμά
 Το αρχαίο ωδείο
 Το Β. Νεκροταφείο
 Τα Δημόσια ρωμαϊκά λουτρά
 Το ρωμαϊκό νυμφαίο
 Το Παλιό Δημοτικό νοσοκομείο
 Οι σταφιδαποθήκες Μπάρρυ
 Τα Δημοτικά Σφαγεία
 Τα χαμάμ
 Το εργοστάσιο «ΥΗΣ» Γλαύκος
 Η Αχάια Κλάους
 Δασύλλιο

αρχαιολογικοί χώροι

ο αρχαιολογικός χώρος της Βούντενης
 ο μυκηναϊκός οικισμός του Χαλανδρίτσας

μουσεία

το αρχαιολογικό μουσείο Πάτρας
 το ιστορικό-εθνολογικό μουσείο λαϊκής τέχνης
 το μουσείο τύπου Ζωολογικό
 το μουσείο του Αγίου Νικολάου (Πανεπιστημίου Ρίου Πλατάνι)
 Το Βοτανικό μουσείο του Πανεπιστημίου Ρίου
 Η Μονή των Ταξιαρχών

Εκκλησίες – Ιερές Μονές

ο Άγιος Ανδρέας Αγγλικανική εκκλησία
 ο Παντοκράτορας
 η Παντάνασσα
 ο βυζαντινός ναός του Αγίου Νικολάου (Πανεπιστημίου Ρίου Πλατάνι)
 Η Μονή των Ταξιαρχών
 Το Μέγα Σπήλαιο
 Η Αγία Λαύρα
 Η ιερά Μονή των Αγίων Θεοδώρων
 Η ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου
 Η Μονή Γηροκομείου

❖ Το λιμάνι και ο Φάρος

- ❖ Το νέο λιμάνι
- ❖ Άλλες σημαντικές πόλεις και αξιοθέατα της Αχαΐας
 - Αίγιο
 - Καλάβρυτα (Χιονοδρομικό κέντρο, Μέγα Σπήλαιο, Αγία Λαύρα, Ηρώ, Σπήλαιο Λιμνών)
 - Ακράτα
 - Κάτω Αχαΐα
- ❖ Εκδρομές από την Πάτρα
- ❖ Οι αθλητικοί χώροι της Αχαΐας
- ❖ Διασκέδαση – ψυχαγωγία (Café Bar – Εστιατόρια –Κέντρα διασκέδασης..)
- ❖ Τα τουριστικά γραφεία της πόλης
- ❖ Τα τουριστικά καταλύματα της Αχαΐας
- ❖ Τα είδη του τουρισμού
- ❖ Προοπτικές ανάπτυξης του τουρισμού στο νομό Αχαΐας
- ❖ Προοπτικές ανάπτυξης του τουρισμού της Δυτικής Περιφέρειας Ελλάδος
- ❖ Ο νομός Αχαΐας – Πάτρα
- ❖ Μελέτη και κατασκευή αναγκαίων έργων
- ❖ Στρατηγική Μάρκετινγκ και Επικοινωνιακή στρατηγική

Επίλογος

Πηγές – Βιβλιογραφία

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

Ο Νομός Αχαΐας βρίσκεται στη βορειοδυτική Πελοπόννησο. Έχει έκταση 3.271 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 327.316 κατοίκους (2001). Αποτελεί την κομβική πύλη που συνδέει την Ελλάδα με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του λιμανιού της Πάτρας. Ο Νομός Αχαΐας διοικητικά ανήκει στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας μαζί με τους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας. Συνορεύει με το νομό Αρκαδίας, Κορινθίας, Ηλείας και βρέχεται από τον Κορινθιακό κόλπο. Αποτελεί το γεωγραφικό κέντρο βάρους της περιφέρειας, καθώς κατέχει το 29% της συνολικής έκτασης και το 43% του συνολικού πληθυσμού της. Αποτελείται από τις επαρχίες Πατρών, Αιγιαλείας και Καλαβρύτων και διαιρείται σε 21 Δήμους και 2 Κοινότητες. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη της Πάτρας, η οποία είναι το τρίτο σε μέγεθος αστικό κέντρο της χώρας, μετά την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη. Η Αχαΐα συνδυάζει φυσική ομορφιά και πολιτιστική ανάπτυξη. Αποτελεί ένα κομμάτι Ελληνικής γης που αναδεικνύει την ιστορική κληρονομιά και το σύγχρονο πολιτισμό.

Η πρωτεύουσα του Νομού, η Πάτρα, η αρχαία πόλη του μυθικού Πατρέα, ξεχωρίζει για την αρχιτεκτονική και τη ρυμοτομία της. Η πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της Πάτρας, καθώς και ο γεμάτος ζωντάνια σύγχρονος ρυθμός ζωής της, της δίνουν έναν ξεχωριστό χαρακτήρα. Το Πατρινό Καρναβάλι, το Διεθνές Φεστιβάλ που κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί αξιόλογα δείγματα καλλιτεχνικής έκφρασης και το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο, με τη δραστήρια παρουσία του, εκφράζουν τις βαθιές καλλιτεχνικές παραδόσεις του λαού της πόλης.

Σημαντικό πλεονέκτημα της θέσεως του νομού είναι ότι, προσφέρει εύκολη πρόσβαση στους σημαντικότερους αρχαιολογικούς τόπους της χώρας: Αρχαία Ολυμπία, Δελφούς, Επίδαυρο, Ναό Επικούρειου Απόλλωνα,

Μυκήνες, Αθήνα. Ο χρόνος μετάβασης από την Πάτρα στους χώρους που προαναφέρθηκαν κυμαίνεται από μια έως δυόμισι (2,5) ώρες μέσω εθνικού οδικού δικτύου ταχείας κυκλοφορίας, γεγονός που επιπλέον διευκολύνει την επιστροφή αυθημερόν. Εδώ πρέπει να σημειωθεί, ότι, με την ολοκλήρωση σημαντικών έργων υποδομής της περιοχής (Περιφερειακός δρόμος Πατρών, γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου), δίνεται η δυνατότητα για ακόμα πιο γρήγορη αλλά και ασφαλή μετακίνηση στους χώρους του ενδιαφέροντος.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Στοιχεία, όπως το ήπιο και εύκρατο κλίμα του νομού, η εναλλαγή των φυσικών τοπίων, τα βουνά, η θάλασσα, οι λίμνες, τα ποτάμια, τα φαράγγια, τα σπήλαια, οι καταρράκτες, οι βιότοποι, τα δάση κλπ. δίνουν την δυνατότητα στον επισκέπτη να απολαμβάνει τις φυσικές του ομορφιές στις τέσσερις εποχές του χρόνου.

Αναλυτικότερα, οι ορεινοί όγκοι καλύπτουν το 65,4% της συνολικής επιφάνειας του νομού, οι ημιορεινοί το 13,8%, οι πεδινοί το 20,8%, οι δε παράκτιοι χώροι βρίσκονται σε αρκετά μικρότερο ποσοστό. Οι εδαφικές και κλιματικές συνθήκες καθώς και τα επιφανειακά νερά ευνοούν την ανάπτυξη της χλωρίδας. Πέρα όμως από τη χλωρίδα με την έντονη ποικιλότητα που ευνοεί και την ανάπτυξη πλούσιας πανίδας, η μορφολογία του εδάφους, τα νερά και η βλάστηση δημιουργούν ένα συνεχές και εναλλασσόμενο φυσικό τοπίο ιδιαίτερου κάλλους.

Ο βαθμός στον οποίο καλύπτεται από φυτά ο νομός είναι υψηλότετος και προσεγγίζει το 97% (καλυμμένη από φυτά έκταση 3.233,4 τετρ. χλμ.). Το κύριο είδος βλάστησης είναι τα αείφυλλα-πλατύφυλλα τα οποία καλύπτουν το 51.3 % των δασικών εκτάσεων, ενώ τα πιο κοινά είδη αυτής της βλάστησης είναι το -πουρνάρι, η -αριά, τα είδη του -γένους Pistacia, χαρουπιά, δάφνη, αγριελιά κ.α. Στην Αχαΐα συναντώνται τα περισσότερα είδη θάμνων και αυτοφυών δέντρων που υπάρχουν στην χώρα. Συγκροτήματα αμιγούς και μικτής βλάστησης εκτείνονται σε παραλιακές, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές του Νομού.

Η πανίδα του Νομού εμφανίζει πληθώρα ειδών. Ιδιαίτερη έμφαση αξίζει να δοθεί στην εμφάνιση της ορνιθοπανίδας, η οποία καταλαμβάνει σημαντικό τμήμα του συνόλου. Παρά τις σημαντικές ανθρώπινες επεμβάσεις, υπερίσχυσαν οι ευνοϊκές συνθήκες όπως το κλίμα της περιοχής, η μορφολογία του εδάφους και η γεωγραφική θέση, με συνέπεια την εγκατάσταση και την ανάπτυξη πληθυσμών ορνιθοπανίδας. Εξ αυτών, τα σημαντικότερα είδη πανίδας συναντώνται στις ορεινές περιοχές, στις δασικές εκτάσεις και τους υδροβιότοπους (Στροφιλιά, ποταμοί, έλη).

Επιπλέον, η παρουσία σημαντικών από οικολογικής απόψεως περιοχών, όπως το σύμπλεγμα Στροφιλιάς / Κοτυχίου και ο ορεινός όγκος Χελμού / Βουραϊκού, δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για περιβαλλοντικές και οικονομικές δραστηριότητες (εναλλακτικές μορφές τουρισμού - αγροτουρισμός). Τα πιο γνωστά οικοσυστήματα της περιοχής είναι η λιμνοθάλασσα Καλόγρια, η λίμνη Τσιβλού, ο ποταμός Βουραϊκός, το δάσος Στροφιλιάς, ο υδροβιότοπος Πρόκοπος. Πολλά από τα οικοσυστήματα της περιοχής προστατεύονται από την Συνθήκη RAMSAR.

Οι μονάδες βιολογικών καθαρισμών που υπάρχουν ή κατασκευάζονται, προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον και τις θάλασσες της Αχαΐας οι οποίες είναι από τις καθαρότερες στην Ευρώπη. Οι φυσικές πηγές που είναι διάσπαρτες σε όλο τον νομό εξασφαλίζουν μεγάλες ποσότητες πόσιμου νερού, την ποιότητα του οποίου διασφαλίζει η χρήση υπερσύγχρονων τεχνικών συστημάτων επεξεργασίας, πριν και μετά την εισαγωγή του νερού στα υδρευτικά δίκτυα.

Μορφολογία Εδάφους

Η ορεινή ζώνη καλύπτεται σε σημαντικό βαθμό από δάση, ενώ οι πεδινές εκτάσεις καλλιεργούνται έχοντας υψηλά ποσοστά αρδευόμενης γης. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο Νομός Αχαΐας θεωρείται από τους πιο ορεινούς της χώρας, αφού σχεδόν 60% περίπου της συνολικής του έκτασης είναι ορεινή. Η γεωμορφολογία του νομού παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία και διαφοροποίηση. Ο νομός διαθέτει μεγάλο μήκος ακτών στον Πατραϊκό και Κορινθιακό κόλπο,

οι οποίες είναι όμορφες, καθαρές και προσπελάσιμες. Οι κύριοι ορεινοί όγκοι που συναντώνται είναι:

- Το Παναχαϊκό, στο βόρειο και κεντρικό τμήμα, με μέγιστο υψόμετρο 1.927 μέτρα, την κορυφή «Πύργος Παλαβού».
- Ο Ερύμανθος ή Ολωνός, νότια του Παναχαϊκού, με μέγιστο υψόμετρο 2.224 μέτρα.
- Τα Αροάνια ή Χελμός, στο ανατολικό τμήμα, με μέγιστο υψόμετρο 2.341 μέτρα και
- Ο Κλοκός (στην περιοχή του Αιγίου) με μέγιστο υψόμετρο 1870 μέτρα.

Σύμφωνα με τις βασικές ζώνες χρήσεων γης στο νομό, κατά κατηγορίες:

- το 29,76% είναι καλλιεργούμενες εκτάσεις,
- το 41,16% είναι βοσκότοποι,
- το 22,39% δασικές εκτάσεις,
- το 3,75% οικισμοί,
- το 1,78% υδάτινες εκτάσεις, και
- το 1,16% λοιπές εκτάσεις.

Οι υδάτινοι πόροι του νομού είναι αρκετά σημαντικοί, καθώς υπάρχουν αρκετοί χείμαρροι και ποτάμια όπως επίσης και ύδατα με πλούσια υδροφορία λόγω του υψηλού ποσοστού βροχοπτώσεων στην περιοχή και χιονοπτώσεων στους ορεινούς όγκους. Παρ' όλα αυτά παρατηρείται εξάντληση των υπογείων υδάτων στις αστικές περιοχές λόγω κυρίως λανθασμένης διαχείρισης.

Τα σημαντικότερα ποτάμια του νομού είναι:

- Ο Σελινούντας, πηγάζει από το ορεινό συγκρότημα του όρους Ερύμανθος και εκβάλλει στον Κορινθιακό κόλπο (κοντά στην Κοινότητα Βαλιμίτικα). Είναι σημαντικός υδάτινος πόρος για την περιοχή της Αιγιαλείας.

- Σημαντικοί για την ύδρευση και άρδευση είναι ο Πείρος και ο Παραπείρος, που διασχίζουν τη δυτική Αχαΐα, ενώνονται στο ύψος της κοινότητας Θεριανού και εκβάλλουν στην περιοχή μεταξύ Κάτω Αχαΐας και Αλισσού.
- Ο ποταμός Γλαύκος ξεκινά από την περιοχή των Κοινοτήτων Λεοντίου-Δεμέστιχα και εκβάλλει στην περιοχή Ιτεών Πατρών.
- Ο ποταμός Αροάνιος, στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού, συνεισφέρει στην άρδευση της περιοχής και στη συνέχεια ενώνεται με το Λάδωνα.
- Ο Ερύμανθος, πηγάζει από το ομώνυμο όρος και εκβάλλει στο Ιόνιο πέλαγος, αφού προηγουμένως, σε κάποιο σημείο ενώνεται με τον Αλφειό ποταμό.

Οικοσυστήματα

- **Η Λιμνοθάλασσα της Καλογριάς**

Βρίσκεται στα Νοτιοδυτικά του Νομού Αχαΐας, μεταξύ του όρμου Καραβοστάσι και του ακρωτηρίου Άραξος. Εκτός από σημαντική οικονομική αξία (ιχθυοκαλλιέργειες) έχει και μεγάλη οικολογική αξία, αφού είναι η βρειότερη λιμνοθάλασσα της δυτικής Πελοποννήσου και νοητά συνδέεται με τις λιμνοθάλασσες του Μεσολογίου, ως ενδιάμεσος σταθμός για την υδρόβια ορνιθοπανίδα που ακολουθεί το μεταναστευτικό μονοπάτι της δυτικής Ελλάδας.

- **Το Δάσος της Στροφιλιάς**

Βρίσκεται στην παραλιακή περιοχή της βορειοδυτικής Πελοποννήσου στα σύνορα με το Νομό Ηλείας και έχει συνολική έκταση 19.000 στρέμματα. Ο παράκτιος βιότοπος χαρακτηρίζεται από την παρουσία αμμοθινών μέσου πλάτους 100 μ., ενώ το δάσος κυριαρχείται από πεύκα σπάνιου είδους, κουκουναριές και ήμερη βελανιδιά. Οι υδροβιότοποι γύρω από το δάσος (λιμνοθάλασσα Πρόκοππου, έλος "Λάμια" Μετοχίου, αύλακα "Κέντρο" και βάλτοι) με χλωρίδα αποτελούμενη από αρμυρίκια, λυγαριές, καλάμια, κισσό κ.ά., ελκύουν μεγάλο αριθμό πουλιών, με αναπαραγόμενα είδη τον

μικροτσικνιά, τον καλαμοκανά, το ποταμογλάρονο, τον μπούφο και την αλκυόνη. Η περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους διερχόμενους ερωδιούς, τη χαλκόκοτα και τα γλαρόνια. Το χειμώνα εμφανίζονται ο καλαμόκιρκος και ο βαλτόκιρκος. Στην περιοχή απαντώνται 95 είδη πουλιών, από τα οποία 46 προστατεύονται από την Κοινοτική Οδηγία 79/409. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η παρουσία αρπακτικών πουλιών. Ολόκληρη η περιοχή έχει ενταχθεί και προστατεύεται από τη Συνθήκη Ramsar.

- **Η Λίμνη Τσιβλού**

Η λίμνη Τσιβλού βρίσκεται στην ανατολική Αχαΐα (Αιγιάλεια) στο Δήμο Ακράτας, σε μεγάλο υψόμετρο. Δημιουργήθηκε το 19ο αιώνα, ύστερα από μια μεγάλη κατολίσθηση που έφραξε τη ροή του Κράθι ποταμού. Παρουσιάζει ενδιαφέρον ως βιότοπος, ενώ το τοπίο στην περιοχή χαρακτηρίζεται ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Εκτός από αισθητική ομορφιά έχει και μεγάλη οικολογική σπουδαιότητα. Στις όχθες της λίμνης έχει αναπτυχθεί πλούσια βλάστηση πλατάνου, ελάτης και υψηλότερα από αυτές μαύρης πεύκης, ενώ καταγράφονται και σημαντικές ποσότητες ψαριών.

- **Ο Ποταμός Βουραϊκός –Το φαράγγι του Βουραϊκού**

Ο Βουραϊκός ποταμός διατρέχει το ανατολικό τμήμα του Νομού Αχαΐας. Ο κύριος ρους του ξεκινά κοντά στην κοινότητα Πριόλιθου και εκβάλλει κοντά στο Διακοπτό. Στην πορεία του δημιουργεί όμορφες υδάτινες διαδρομές και πλούσια παρόχθια βλάστηση που σε μερικά σημεία, όπως στην περιοχή Κάτω Ζαχλωρού, δημιουργεί παραποτάμια δάση που σπάνια συναντά κανείς, σήμερα, στην Πελοπόννησο.

Το φαράγγι αρχίζει 2 χλμ. από το Διακοπτό και συνεχίζει 20 χλμ. μέχρι τα Καλάβρυτα. Το στενότερο σημείο είναι λίγα χιλιόμετρα πριν από τη Ζαχλωρού και ονομάζεται "Πόρτες". Οι σήραγγες, οι καταρράκτες, τα σπήλαια και η πυκνή βλάστηση συνθέτουν ένα εντυπωσιακό από πλευράς φυσικής ομορφιάς τοπίο, το οποίο ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει με τον Οδοντωτό Σιδηρόδρομο που διασχίζει το φαράγγι από τα Καλάβρυτα μέχρι το Διακοπτό.

Οι απότομες πλαγιές του φαραγγιού ευνοούν την άγρια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής. Στις ανατολικές πλαγιές του αναπτύσσεται δάσος με έλατα, ενώ στις ανατολικές η βλάστηση είναι αραιότερη. Σε χαμηλότερα υψόμετρα παρατηρείται θαμνώδης βλάστηση με σχίνους και πουρνάρια. Στην περιοχή γύρω από το χωριό Ζαχλωρού και κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό εκτείνονται καλλιεργημένοι αγροί με καστανιές. Δίπλα στις όχθες του ποταμού αναπτύσσονται συστάδες από πλατάνια μαζί με μεμονωμένα δένδρα από ιτιές και φτελιές. Περίπου 2 χλμ. βόρεια της Κάτω Ζαχλωρού αναπτύσσεται πυκνή δενδρώδης βλάστηση με κυρίαρχο είδος την αριά. Στο βορειότερο ήμισυ του φαραγγιού βρίσκεται εκτεταμένο δάσος με πεύκα και σε μερικές θέσεις παρεμβάλλεται μακκία βλάστηση. Στην περιοχή η πανίδα αποτελείται από ερπετά, έντομα, πουλιά (όπως υδρόβια και αρπακτικά) και θηλαστικά (όπως νυφίτσες, αλεπούδες, κουνάβια κ.ά.).

- **Ο Χελμός**

Ο Χελμός με τα "Υδάτα της Στυγός" στις κορυφές του, αποτελεί μοναδικό βιότοπο με σπάνια χλωρίδα και πανίδα. Στην περιοχή συναντώνται πολλά ενδημικά είδη χλωρίδας της Πελοποννήσου και της Ελλάδας γενικότερα, καθώς και δύο ασιατικά είδη της Ευρώπης.

- **Το Αισθητικό Δάσος Καλαβρύτων**

Η μακκία βλάστηση, τα φρύγανα, τα λιβάδια και οι αναδασώσεις μικρής έκτασης με πεύκα συνθέτουν τη συνολική βλάστηση της περιοχής. Στην εναλλασσόμενη τοπογραφία, οι παραπάνω τύποι μεικτής βλάστησης προσδίδουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, που, σε συνδυασμό με την ιστορική και πολιτιστική αξία της περιοχής, αναδεικνύει τη σημασία της.

- **Η Αλυκή Αιγίου**

Βρίσκεται ανατολικά του Αιγίου, στο ακρωτήριο Γύφτισσα και έχει έκταση 180 στρεμμάτων. Περιλαμβάνει μια μικρή παράκτια λιμνοθάλασσα, η οποία κατά τη θερινή περίοδο ξεραινεται και περιβάλλεται από καλάμινες. Είναι 0,5 μ. χαμηλότερα από τη στάθμη της θάλασσας και πρόκειται για ιδιαίτερα

σημαντική λιμνοθάλασσα καθότι σ' αυτήν έχει διαπιστωθεί η ύπαρξη περισσότερων από 217 ειδών πουλιών. Ιδιαίτερη σημασία έχει για τα διερχόμενα είδη πτηνών (όπως ο λευκοτσικνιάς, ο πορφυροτσικνιάς, η χαλκόκοτα, το φοινικόπτερο, ο μαχητής, ο μαυροκέφαλος γλάρος κ.ά.).

• Το Έλος της Αγυιάς

Πρόκειται για μοναδικό υδροβιότοπο που βρίσκεται μέσα στον αστικό ιστό της πόλης της Πάτρας. Έχει έκταση 300 στρεμμάτων και το μεγαλύτερο μέρος του καλύπτεται από υψηλό καλάμωνα. Εκεί ζουν αμφίβια και ερπετά, ενώ έχουν παρατηρηθεί 93 είδη πουλιών.

ΚΛΙΜΑ

Το κλίμα στο νομό είναι μεσογειακό εύκρατο, χωρίς σημαντικές μεταβολές στην θερμοκρασία. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι περίπου 18 βαθμοί Κελσίου. Από τα στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας φαίνεται πως ψυχρότερος μήνας είναι ο Φεβρουάριος και θερμότερος ο Αύγουστος. Ψυχρότερο είναι το κλίμα στα ορεινά του νομού. Όσον αφορά στις βροχοπτώσεις, ο μήνας με το μεγαλύτερο ύψος βροχής είναι ο Νοέμβριος και ξηρότεροι οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος. Οι επικρατούντες άνεμοι είναι βόρειοι-βορειοδυτικοί ενώ το μέσο ύψος διανομής της βροχής 800-1000 χιλιοστά στα παράλια και λίγο μεγαλύτερο από 1000 χιλ. στα ορεινά.

Συγκεκριμένα, η πρωτεύουσα του νομού η Πάτρα, εμφανίζει μέση θερμοκρασιακή διακύμανση από 8,5 έως 28,1 βαθμούς Κελσίου (1990-1994). Λόγω της θέσεώς της δίπλα στον Πατραϊκό κόλπο, παρουσιάζει μεγάλη υγρασία κατά τους περισσότερους μήνες του χρόνου. Πιθανόν η υγρασία αυτή να οφείλεται, όπως υποστηρίζουν πολλοί, στο γεγονός ότι πριν πολλά χρόνια τα όρια της Πάτρας δεν ήταν ίδια με τα σημερινά. Η θάλασσα έφτανε μέχρι τα «Υψηλά Αλώνια» αλλά ύστερα από ένα μεγάλο σεισμό υποχώρησε και τα όρια διευρύνθηκαν. Η Πάτρα άλλωστε, όπως είναι γνωστό, είναι μια περιοχή με έντονη σεισμική δραστηριότητα.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ

Την εξέχουσα θέση της Αχαΐας στην εξελικτική πορεία του Ελληνικού Πολιτισμού αποδεικνύουν τα πλούσια αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία της. Από ανασκαφές που έγιναν στο Β.Δ. τμήμα της Αχαΐας, κοντά στον Άραξο, προκύπτει ότι η Αχαΐα πρωτοκατοικήθηκε την Παλαιολιθική Εποχή. Πρώτοι κάτοικοί της θεωρούνται οι Ίωνες και το αρχικό της όνομα ήταν Αιγιαλός ή Αιγιαλεία. Κατοικημένη ήταν και στα Μυκηναϊκά χρόνια, ενώ με την εισβολή των Δωριέων (1100 π.Χ.), Αχαιοί από άλλες περιοχές της Πελοποννήσου εγκαταστάθηκαν εδώ και ίδρυσαν δώδεκα σημαντικές πόλεις, ανάμεσα στις οποίες ήταν το Αίγιο και η Πάτρα. Η περιοχή ονομάστηκε Αχαΐα, ενώ οι παλαιότεροι κάτοικοί της μετανάστευσαν στην Αττική και από κει στις ακτές της Μικράς Ασίας η οποία ονομάστηκε Ιωνία.

Η Αρχαία Αχαΐα αποτελούσε οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο μεγάλης σημασίας. Οι Αχαιοί πήραν μέρος στην ίδρυση αποικιών στην Κάτω Ιταλία (700 π.Χ.) αλλά δεν συμμετείχαν στις σημαντικές πολεμικές συγκρούσεις και πολιτικά γεγονότα του 5^{ου} αι. π.Χ. Το σημαντικότερο γεγονός στην ιστορία της περιοχής αποτελεί η ίδρυση της Αχαϊκής Συμπολιτείας το 280 π.Χ., η αναδιοργάνωση δηλαδή της ομοσπονδίας των αχαϊκών πόλεων, η οποία συντελέστηκε κάτω από την απειλή της μακεδονικής επέκτασης, αλλά και σαν μία ύστατη προσπάθεια να εμποδιστεί η Ρωμαϊκή εξάπλωση στην Ελλάδα. Εσωτερικές διαφορές και διαμάχες με τις υπόλοιπες ελληνικές πόλεις αδυνάτισαν τη Συμπολιτεία με αποτέλεσμα τη διάλυσή της και την υποταγή της Αχαΐας, όπως και της υπόλοιπης Ελλάδας, στους Ρωμαίους (146 π.Χ.).

Η διάδοση του χριστιανισμού στην περιοχή και το μαρτύριο του Απόστολου Ανδρέα - προστάτη Άγιου της Πάτρας - στην Πάτρα (68 μ.Χ.) επηρέασε σημαντικά την ιστορία της Αχαΐας. Σημαντικά χριστιανικά κέντρα άρχισαν να παρουσιάζονται. Τα μοναστήρια της Αγίας Λαύρας, των Ταξιαρχών και του Μεγάλου Σπηλαίου, τα οποία για πολλούς αιώνες υπήρξαν προμαχώνες της ορθόδοξης πίστης, συγκέντρωσαν ανεκτίμητους θησαυρούς του Χριστιανισμού και της τέχνης. Τη Βυζαντινή εποχή η Αχαΐα ήταν πλούσια και εύφορη και γι' αυτό δέχτηκε επανειλημμένες επιδρομές (Σλάβων, Αράβων,

κ.ά.). Το 1205 περιήλθε στους Φράγκους και χωρίστηκε σε βαρονίες που ανήκαν στο Πριγκιπάτο της Αχαΐας ή του Μορέως.

Το 1460, μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης, κατακτήθηκε από τους Τούρκους, υπό την κατοχή των οποίων έμεινε (εκτός από μικρά διαστήματα που την κατείχαν οι Ενετοί) μέχρι την Επανάσταση του 1821, στην οποία και πρωτοστάτησε. Στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας, κοντά στα Καλάβρυτα, υψώθηκε η σημαία της Επανάστασης, ενώ το κάστρο της Πάτρας ήταν από τα πρώτα που πολιορκήσαν οι επαναστατημένοι Έλληνες. Η Πάτρα απελευθερώθηκε το 1828 από γαλλικό απελευθερωτικό στράτευμα με επικεφαλής το στρατηγό Μεζόν. Έκτοτε η περιοχή ακολούθησε τις τύχες της υπόλοιπης Ελλάδας. Μεγάλες καταστροφές, αλλά και σημαντική παρουσία στον απελευθερωτικό αγώνα, γνώρισε και στη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο Νομός Αχαΐας συγκεντρώνει 3% του ελληνικού πληθυσμού, παράγει 2,7% του Α.Ε.Π. και σε αυτόν αναλογεί 2,7% των φορολογουμένων και 2,6% του δηλούμενου εισοδήματος της χώρας. Με κατά κεφαλή προϊόν 10,8 χιλ.€ (24^{ος} στην κατάταξη το 2001) ή 91% του μέσου όρου της Ελλάδας, η θέση του ως προς το μέσο της χώρας σε διάστημα μιας 10ετίας υποχώρησε ελαφρά (99% το 1991). Στους κατοίκους του αναλογούν 19 αυτοκίνητα και 1 νέα κατοικία ανά 100 κατοίκους (μέσος χώρας 28 και 0,8 αντίστοιχα, το 1999). Με δηλωθέν εισόδημα 3,8 χιλ.€ ανά κάτοικο το 1999 (85% του μέσου όρου της Ελλάδας) και καταθέσεις ανά κάτοικο 3,5 χιλ.€ το 1998, οι κάτοικοί του πλήρωσαν το 1999 κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος 282 €, έναντι μέσου όρου 373 €.

Στη μεταποίηση αναλογεί το 1/4 του προϊόντος του νομού και εκεί παράγεται 3% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής της χώρας. Στις επιχειρήσεις του αναλογεί 3-5% των επενδύσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας την περίοδο 1995-98, σύμφωνα με την Ετήσια Βιομηχανική Έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε., οι οποίες αυξήθηκαν σημαντικά την 3ετία

1996-98. Είναι η 2η παραγωγός περιοχή πατάτας με 11% της παραγωγής της χώρας, η 6η στην παραγωγή εσπεριδοειδών με 5,5%, η 7η στην παραγωγή τυριού με 3,7% και η 8η στην παραγωγή ελαιολάδου με 4% (στοιχεία 2000).

Η χαμηλή αναλογία τροχαίων ατυχημάτων ανά 1.000 κατοίκους εμφανίζει ανοδική τάση (2 έναντι μέσου όρου 2,3). Το 2000 τα τροχαία ατυχήματα στο νομό αυξήθηκαν 13%, η 4η μεγαλύτερη αύξηση στη χώρα, ενώ στο σύνολο της υποχώρησαν 4,6%.

Δείκτες Ευημερίας

		Νομός Αχαΐας	Μέσος όρος χώρας	Κατάταξη σε σχέση με τους 52 νομούς
ΑΕΠ κατά κεφαλή	2001	10,8 χιλ.€	11,86 χιλ.€	23
Κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις	1998	3,5 χιλ.€	4,61 χιλ.€	33
Δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο	1999	3,8 χιλ.€	4,46 χιλ.€	12
Φόρος εισοδήματος ανά κάτοικο	1999	282 €	373 €	6
Φυσική αύξηση πληθυσμού/ 1000 κατοίκους	1998	0,54	-0,17	11
Μαθητές λυκείων/ 1000 κατοίκους	1999	79	73	5
Μαθητές δημοτικού/ 1000 κατοίκους	1999	63	61	17

Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας

Α.Ε.Π.	1998	2,7%	3
Φορολογούμενοι	2000	2,7%	4
Δηλωθέν στην εφορία εισόδημα	2000	2,6%	4
Άμεσοι φόροι	1999	1,3%	4
Αποταμιευτικές καταθέσεις	1999	2,3%	4

(*) Τα παραπάνω στοιχεία είναι δημόσια διαθέσιμα στο Διαδίκτυο στον κόμβο www.economics.gr από όπου μπορείτε να αντλήσετε χρήσιμες πληροφορίες σχετικές με την ελληνική οικονομία.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1995
Αριθμός κατοίκων	313146
Επιφάνεια (τ.χμ.)	3271
Πυκνότητα πληθυσμού (κάτοικοι/τ.χμ.)	95,73
Γάμοι (μόνιμος κατοικία γαμπρού)	1770
Γεννήσεις (μόνιμος κατοικία μητέρας)	3039
Θάνατοι (μόνιμος κατοικία θανόντος)	2746
Εργατικό δυναμικό	48965
Απασχολούμενοι	45000
Άνεργοι	3965
Φυσική αύξηση πληθυσμού/1000 κατοίκους	0,93
Γάμοι ανά 1000 κατοίκους	5,65
ΠΡΟΪΟΝ - ΕΙΣΟΔΗΜΑ	
Γεωργία (τιμές αγοράς εκ.δρχ.)	90564
Ενέργεια (τιμές αγοράς εκ.δρχ.)	10089
Μεταποίηση (τιμές αγοράς εκ.δρχ.)	103206
Κατασκευές (τιμές αγοράς εκ.δρχ.)	72553
Υπηρεσίες (τιμές αγοράς εκ.δρχ.)	447312
Α.Ε.Π. (τιμές αγοράς εκ.δρχ)	723724
Γεωργία % Α.Ε.Π.	12,51
Βιομηχανία % Α.Ε.Π.	25,67
Υπηρεσίες % Α.Ε.Π.	61,8
Α.Ε.Π. κατά κεφαλή % μ.ό. χώρας	88,71
Α.Ε.Π. κατά κεφαλή(δρχ.)	2311139,61
Μεταποίηση % μεταποίησης χώρας	2,83
Υπηρεσίες % υπηρεσιών χώρας	2,45

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (εκ. δρχ.)	
Ιδιωτικές	-
Ιδιωτικές σε κατοικίες	61228
Ιδιωτικές N2234/23α, αριθμός σχεδίων	1
Ιδιωτικές 23α, προϋπολογισμός	1330
Ιδιωτικές 23α, συνολική δαπάνη ως 2/2000	748
Ιδιωτικές 23α, επιχορήγηση ως 2/2000	262
Ιδιωτικές N2234/23β, αριθμός σχεδίων	1
Ιδιωτικές 23β, προϋπολογισμός	910
Ιδιωτικές 23β, συνολική δαπάνη ως 2/2000	910
Ιδιωτικές 23β, επιχορήγηση ως 2/2000	364
Ιδιωτικές N2234/23, αριθμός σχεδίων	2
Ιδιωτικές N2234/23, προϋπολογισμός	2240
Ιδιωτικές N2234/23, συνολική δαπάνη ως 2/2000	1658
Ιδιωτικές N2234/23, επιχορήγηση ως 2/2000	626
Αρ. μεταποιητικών επιχ/σεων (απασχ.>10 άτομα)	164
Επενδύσεις μετ/κών επιχ/σεων (απασχ.>10 άτομα)	11928
Δημόσιες	26751
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	
Αριθμός νέων κατοικιών	3226
Αριθμός δωματίων νέων κατοικιών	10558
Όγκος σε χιλ. m3 νέων κατοικιών	1211
Αριθμός νέων κατοικιών ανά 100 κατοίκους	1,03

ΓΕΩΡΓΙΑ	
Σύνολο καλλιεργειών (στρέμματα)	1016239
Αρδευόμενες καλλιέργειες (στρέμματα)	271144
Ελαιόλαδο (τόνοι)	17023
Καπνός (τόνοι)	4
Σιτάρι (τόνοι)	15736
Εσπεριδοειδή (τόνοι)	63394
Μήλα (τόνοι)	2482
Ροδάκινα (τόνοι)	639
Πατάτες (τόνοι)	124812
Τομάτες (τόνοι)	58582
Κρέας (τόνοι)	7288
Γάλα (τόνοι)	56660
Τυρί μαλακό (τόνοι)	6614
Τυρί σκληρό (τόνοι)	176
Αυγά (χιλ. τεμάχια)	24372
Γεωργικοί ελκυστήρες	12041
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ-ΒΙΟΤΕΧΝ.-ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	
Αριθμός μεταποιητικών και κατασκευαστικών επιχειρήσεων	1223
Μέση Ετήσια Απασχόληση-Άτομα	5687
Κύκλος Εργασιών (εκατ. δρχ.)	134077
Αριθμός μεταποιητικών επιχειρήσεων	896
Μέση Ετήσια Απασχόληση-Άτομα	5106
Κύκλος Εργασιών (εκατ. δρχ.)	112980
Αριθμός κατασκευαστ. Επιχειρήσεων	327

Μέση Ετήσια Απασχόληση - Άτομα	581
Κύκλος Εργασιών (εκατ. δρχ.)	21097
ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ (σε MWh)	
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος	903234
Οικιακή χρήση ηλεκτρικού ρεύματος	298915
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρικού ρεύματος	343135
ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	
Επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου	936
Μέση ετήσια απασχόληση-άτομα.(χονδρ.)	2149
Κύκλος εργασιών χονδρικού εμπορίου	139638
Επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου	2467
Μέση ετήσια απασχόληση-άτομα.(λιαν.)	2650
Κύκλος εργασιών λιανικού εμπορίου	140200
Επιχειρήσεις υπηρεσιών	1265
Μέση ετήσια απασχόληση (υπηρεσίες)	2916
Κύκλος εργασιών-υπηρεσίες (εκατ. Δρχ.)	56462
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
Κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα	5843
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	255207
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	332066
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά κάτοικο	0,81
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	
Επιβατικά αυτοκίνητα Ι.Χ. σε κυκλοφορία	48197
Εγγραφές καιν. επιβατικών Ι.Χ.	2428

Ταξί σε κυκλοφορία	1099
Λεωφορεία σε κυκλοφορία	436
Φορτηγά σε κυκλοφορία	21876
Τροχαία ατυχήματα	592
Κύριες τηλεφωνικές συνδέσεις, συσκευές ως 1996	160469
Επιβατικά αυτοκίνητα Ι.Χ. ανά 100 κατοίκους	15,39
Κύριες τηλεφωνικές συνδέσεις ανά 100 κατοίκους	51,24
Τροχαία ατυχήματα ανά 1000 κατοίκους	1,89
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (εκ. δρχ.)	
Ταμειυτηρίου	250750
Προθεσμίας	71862
Σύνολο Αποταμειυτικών	322612
Όψεως	14817
Σύνολο καταθέσεων	337429
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (εκ. δρχ.)	
Εισπράξεις δημοσίων ταμείων	85236
Πληρωμές δημοσίων ταμείων	60633
Φόροι έμμεσοι	53009
Φόροι άμεσοι	28796
Αριθμός φορολογουμένων	100693
Δηλωθέν εισόδημα	246688
Δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο (δρχ.)	787773
Αρ. φορολογουμένων - εισοδηματίες	11355
Αρ. φορολογουμένων - έμποροι,	18271

βιομήχανοι	
Αρ. φορολογουμένων - γεωργοί κλπ	8218
Αρ. φορολογουμένων – μισθωτοί	38719
Αρ. φορολογουμένων – ελεύθεροι επαγγελματίες	3322
Αρ. φορολογουμένων - συνταξιούχοι	20808
ΠΑΙΔΕΙΑ	
Αριθμός δημοτικών σχολείων	256
Αριθμός ιδιωτικών δημοτικών σχολείων	5
Διδακτικό προσωπικό δημοτικών σχολείων	1472
Διδακτικό προσωπικό ιδιωτικών δημοτικών σχολείων	41
Μαθητές δημοτικών σχολείων	22134
Μαθητές ιδιωτικών δημοτικών σχολείων	566
Αριθμός γυμνασίων	61
Αριθμός ιδιωτικών γυμνασίων	3
Διδακτικό προσωπικό γυμνασίων	1193
Διδακτικό προσωπικό ιδιωτικών γυμνασίων	12
Μαθητές γυμνασίων	14316
Μαθητές ιδιωτικών γυμνασίων	348
Αριθμός λυκείων	55
Αριθμός ιδιωτικών λυκείων	8
Διδακτικό προσωπικό λυκείων	997
Διδακτικό προσωπικό ιδιωτικών λυκείων	104
Μαθητές λυκείων	12687
Μαθητές ιδιωτικών λυκείων	507
Μαθητές Β' /βάθμιας εκπαίδευσης ανά 1000 κατοίκους	86,23

Μαθητές δημοτικού ανά 1000 κατοίκους	70,68
ΥΓΕΙΑ	
Κλίνες θεραπευτηρίων	1462
Κλίνες ιδιωτικών κλινικών	250
Ημέρες νοσηλείας	317636
Αριθμός ιατρών	1445
Αριθμός οδοντιάτρων	240
Φαρμακεία	238
Αριθμός ιατρών ανά 1000 κατοίκους	4,61

(*) Τα παραπάνω στοιχεία είναι δημόσια διαθέσιμα στο Διαδίκτυο στον κόμβο www.eurostat.ec.europa.eu από όπου μπορείτε να αντλήσετε χρήσιμες πληροφορίες σχετικές με την ελληνική οικονομία.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Όπως ήδη ελέχθη προηγουμένως, ο Νομός Αχαΐας αποτελεί ένα σύγχρονο συγκοινωνιακό-διαμετακομιστικό κόμβο που συνδέει την Ελλάδα με την υπόλοιπη Ευρώπη. Ως κύρια πύλη σύνδεσης προς τη Δυτική Ευρώπη χαρακτηρίζεται το λιμάνι της Πάτρας. Αναλυτικότερα, ο νομός συνδέεται:

- Με τα κυριότερα Ιταλικά λιμάνια της Αδριατικής (Μπάρι - Μπρίντζι - Ανκόνα - Βενετία - Τεργέστη), μέσω του λιμανιού της Πάτρας, με καθημερινά δρομολόγια.
- Με την Αθήνα μέσω της Εθνικής Οδού Πατρών - Κορίνθου - Αθηνών που αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αυτοκινητόδρομων υψηλών ταχυτήτων.
- Με το χώρο της Ανατολικής Ευρώπης και της Ασίας μέσω του οδικού άξονα Πατρών - Αθηνών - Θεσσαλονίκης.

- Με τον νομό Αιτωλοακαρνανίας και κατ' επέκταση, με ολόκληρη τη Βόρεια Ελλάδα, μέσω της Γέφυρας Ρίου –Αντιρρίου.

Περισσότεροι από τους μισούς επισκέπτες της Ελλάδας που έρχονται ακτοπλοϊκά, φθάνουν στη χώρα μέσω της Πάτρας. Οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις του λιμανιού επαρκούν για να εξυπηρετήσουν καθημερινά σαράντα οχηματαγωγά πλοία. Τα αγαθά που μεταφέρονται μέσω του λιμανιού της Πάτρας αντιπροσωπεύουν το 6% του συνόλου των εξαγωγών της Ελλάδας. Η Πάτρα παρέχει επίσης, εξυπηρέτηση σε σκάφη αναψυχής, στο χώρο της μαρίνας, που βρίσκεται πλάι στη λιμενική ζώνη.

Η Αχαΐα εξυπηρετείται αεροπορικά από το Αεροδρόμιο του Αράξου. Βρίσκεται σε απόσταση 25 χλμ. από το κέντρο της Πάτρας και πάνω στον οδικό άξονα Πατρών - Πύργου - Ολυμπίας. Το εν λόγω αεροδρόμιο καλύπτει κυρίως πτήσεις charter, εξυπηρετώντας ετησίως 30.000 επιβάτες, με αυξητικές τάσεις σε ότι αφορά τον αριθμό των αφίξεων.

Μία σειρά από σημαντικά αναπτυξιακά έργα που χρηματοδοτούνται κυρίως από την Ευρωπαϊκή Ένωση πρόκειται να αναβαθμίσουν ακόμα περισσότερο το ρόλο της Πάτρας στο N-A άκρο του ενιαίου Ευρωπαϊκού χώρου. Συγκεκριμένα, τα έργα που βρίσκονται σε εξελικτικό στάδιο είναι:

- ❖ η ανάπτυξη σημαντικών ιστορικών συνόλων του πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης,
- ❖ η κατασκευή νέων λιμανιών στην Πάτρα και το Αίγιο.

Ενώ τα έργα που έχουν ήδη ολοκληρωθεί και έχουν συμβάλει στην λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος της Αχαΐας είναι:

- ❖ η ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου,
- ❖ η κατασκευή του περιφερειακού αυτοκινητόδρομου Πάτρας.

Στο εσωτερικό του νομού Αχαΐας υπάρχει ένα σύγχρονο δίκτυο μεταφορικών υποδομών. Το εσωτερικό δίκτυο μεταφορών εξυπηρετείται και από τον μοναδικό Οδοντωτό Σιδηρόδρομο που συνδέει την Ανατολική Αχαΐα (Αιγιαλεία) με την ορεινή περιοχή Καλαβρύτων, ενώ ο προαστιακός σιδηρόδρομος συνδέει καθημερινά με τακτικά δρομολόγια τις παραλιακές πόλεις του νομού Αχαΐας.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο συνολικός πληθυσμός του νομού, σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. το 2001, ανέρχεται σε 327.316 κατοίκους, ενώ το 1996 σε 314.121. Η μέση πληθυσμιακή πυκνότητα του νομού είναι περίπου 100 άτομα ανά τ. χλμ., η οποία τον κατατάσσει στην έκτη θέση μετά από την Περιφέρεια Πρωτεύουσας, τους νομούς Θεσσαλονίκης, Κερκύρας, Αττικής (υπόλοιπο) και Ηρακλείου.

Το 30,5 % (91.682 κατ.) του συνολικού πληθυσμού, ζει σε αγροτικές περιοχές, το 3,2% (9.732 κατ.) σε ημιαστικές περιοχές, ενώ ο αστικός πληθυσμός αποτελεί το 66,2% (198.664 κατ.). Η πληθυσμιακή κατανομή που παρουσιάζει ο νομός είναι άνιση, καθώς το 80% περίπου του συνολικού πληθυσμού του νομού συγκεντρώνεται στο 14 % περίπου της έκτασης του. Ιδιαίτερο ρόλο στο νομό αναφορικά με τον πληθυσμό διαδραματίζει το πολεοδομικό συγκρότημα της Πάτρας, με συμμετοχή στο 57,6% στο σύνολο του νομού, ενώ στον αντίποδα βρίσκεται η επαρχία Καλαβρύτων με μικρή πληθυσμιακή συμμετοχή (5,9%).

Η άνιση κατανομή του πληθυσμού οφείλεται στο γεγονός, ότι, κυρίως οι νέοι άνθρωποι, φεύγουν από τα χωριά και κατευθύνονται προς την πόλη αναζητώντας την ευκαιρία για ένα καλύτερο μέλλον. Φαινόμενο στο οποίο, οι ως τώρα κυβερνήσεις, δεν έχουν καταφέρει να δώσουν οριστική λύση ώστε να αποφύγουν την αυξητική τάση της αστικοποίησης, να την μειώσουν και να την σταθεροποιήσουν.

Αστικοποίηση

Ο βαθμός αστικοποίησης στο νομό (ποσοστό αστικού πληθυσμού στο σύνολο του πληθυσμού) παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια θετική αυξητική πορεία. Ο κυρίαρχος πόλος συσσώρευσης είναι το πολεοδομικό συγκρότημα Πατρών. Στον πίνακα φαίνεται ότι το ποσοστό του αστικού πληθυσμού στο νομό, από το 1981 στο 1991 παρουσίασε μικρή αύξηση της τάξης του 1%.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1981		1991	
Πραγματικός	275.193	100,00%	300.078	100,00%
- Αστικός	180.319	65,52%	198.664	66,20%
- Ημιαστικός	5.185	1,89%	9.732	3,25%
- Αγροτικός	89.689	32,59%	91.682	30,55%
Νόμιμος	285.069		302.551	
Νοικοκυριά	77.790		86.573	

Στο νομό μόνο δύο οικισμοί (Πάτρα, Αίγιο) έχουν πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους και συγκεντρώνουν το 58,2% το πληθυσμού του Νομού. Ο ημιαστικός πληθυσμός κατανέμεται σε οκτώ (8) οικισμούς, ενώ όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί έχουν πληθυσμό κάτω από 2.000 κατοίκους. Από αυτούς (περίπου 520), μόνο 53 έχουν πληθυσμό πάνω από 500 κατοίκους. Από την αναλυτική μελέτη των στοιχείων προκύπτει, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ότι υπάρχει άνιση κατανομή του πληθυσμού στο Νομό. Τη μεγαλύτερη συγκέντρωση παρουσιάζει η βόρειο-δυτική παραλιακή ζώνη, ενώ η ενδοχώρα απειλείται από σημαντική τάση ερήμωσης:

Μετανάστευση-Παλιννόστηση

Ο Νομός Αχαΐας συγκεντρώνει το 26% του ενεργού πληθυσμού σε σχέση με το σύνολο της Περιφέρειας και το 11% του νεαρού πληθυσμού ηλικίας έως 14 ετών. Από τον έλεγχο της διάρθρωσης του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών, διαπιστώνεται μία πληθυσμιακή γήρανση στο Νομό Αχαΐας, που ακολουθεί την τάση στο σύνολο της χώρας. Η μεταβολή του πληθυσμού στο Νομό είναι αποτέλεσμα, μάλλον φυσικής κίνησης, παρά μετανάστευσης. Η μετανάστευση δεν φαίνεται να παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διακύμανση του πληθυσμού. Πάντως, φαίνεται να υπάρχει θετικό μεταναστευτικό ισοζύγιο:

- η εσωτερική μετανάστευση, σύμφωνα με στοιχεία απογραφής 1981, έχει ως αποτέλεσμα θετική μεταβολή της τάξης των +2.150 ατόμων.
- η εξωτερική μετανάστευση είναι επίσης θετική και ανέρχεται, για την ίδια περίοδο, σε 3.600 άτομα ή 60% του συνόλου των παλιννοστούντων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ				ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ		
	Εγκαταστάσεις		Αναχωρήσεις	Μεταβολή	Παλιννοστούντες		
Ελλάδα	1.090.910		1.090.910	0	232.680		
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	51.170	4,69%	70.830	6,49%	-19.660	5.890	2,53%
Νομός Αχαΐας	25.180	2,37%	23.660	2,70%	+1520	3.570	1,53

ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

ΔΗΜΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝ Ο	FAX
ΠΑΤΡΕΩΝ mayorinfo@patras.gr www.patras.gr	ΜΑΙΖΩΝΟΣ 104 26 222 ΠΑΤΡΑ	ΚΑΡΑΒΟΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	2610- 966200, 966201, 966202	2610- 62356 2
ΑΙΓΕΙΡΑΣ aigeira@otenet.gr www.aigeira.gr	25010 ΑΙΓΕΙΡΑ	ΜΥΛΩΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	26960- 31618, 39000	26960- 39010
ΑΙΓΙΟΥ dimosa@otenet.gr	Α. ΛΟΝΤΟΥ 34 25 100 ΑΙΓΙΟ	ΠΕΡΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	26910- 22200, 24444, 24703, 22305	26910- 23848, 26712
ΑΚΡΑΤΑΣ info@akrata.gr www.akrata.gr	25006 ΑΚΡΑΤΑ	ΜΕΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	26960- 29000, 29001, 22585	26960- 22585
ΑΡΟΑΝΙΑΣ akrataep@otenet.gr	25016 ΨΩΦΙΔΑ	ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	26920- 51555, 51347,	26920- 51347, 51588

			51588	
ΒΡΑΧΝΑΙΚΩΝ dimosvrach@otenet.gr	25002 ΒΡΑΧΝΑΙΚΑ	ΓΡΙΤΣΩΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ	2610- 671142	2610- 67229 5
ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	25003 ΔΙΑΚΟΠΤΟ	ΜΑΚΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	26910- 43350, 43341, 43445, 43236	26910- 41270, 43490
ΔΥΜΗΣ info@dymi.gr www.dymi.gr	ΠΛ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 1 25 200 ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ	ΓΚΟΤΣΟΥΛΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	26930- 22400	26930- 23577
ΕΡΙΝΕΟΥ www.erineos.gr	25 009 ΛΑΜΠΙΡΙ	ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	26910- 32131, 32132, 32166	26910- 32121
ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ kalavr@otenet.gr www.kalavrita.gr	ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΚΗΠΟΥΡΓΟΥ6 25 001 ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	26920- 22390, 24410, 24411	26920- 23330
ΛΑΡΙΣΣΟΥ www.larissos.gr	27 052 ΜΕΤΟΧΙ	ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	26930- 31868, 31234	26930- 31652
ΛΕΥΚΑΣΙΟΥ	25007 ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ	ΜΠΟΥΓΙΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	26920- 31294, 32271	26920- 31830
ΜΕΣΣΑΤΙΔΟΣ messatis@otenet.gr	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 209 ΟΒΡΥΑ	ΚΟΛΛΙΤΣΙΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	2610- 525774, 528408	2610- 52587 0
ΜΟΒΡΗΣ	25 005 ΣΑΓΑΪΚΑ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟ Σ ΑΝΔΡΕΑΣ	26930- 41500, 41501, 41291	26930- 41000
ΠΑΪΩΝ	25 004	ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	26920-	26920-

www.paion.gr	ΔΑΦΝΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	71201, 71866	71201
ΠΑΡΑΛΙΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ- ΠΥΡΓΟΥ 60 26 333 ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΑΤΡΩΝ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ	2610- 528585, 528531	2610- 52853 4
ΡΙΟΥ www.rion.gr	ΑΘΗΝΩΝ 6 26 504ΡΙΟ	ΖΕΡΒΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	2610- 910133, 910134	2610- 99097 8
ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ dimsymp@dimossympolitias.gr www.dimossympolitias.gr	25 100 ΡΟΔΟΔΑΦΝΗ	ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	26910- 74455, 74258	26910- 71908
ΤΡΙΤΑΙΑΣ tritaia@otenet.gr www.tritaia.gr	25015 ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ	ΒΓΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	26940- 51643, 51644, 51645, 51187	26940- 51644, 51643
ΦΑΡΡΩΝ dimfaron@otenet.gr www.farron.gr	25008 ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑ	ΚΑΡΠΗΣ ΘΑΝΟΣ	26940- 22800, 22822-	26940- 22877
ΩΛΕΝΙΑΣ	25200 ΛΟΥΣΙΚΑ	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	26930- 61202, 61708	26930- 61900

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	FAX
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ spetzoura@otenet.gr	25015 ΚΑΛΕΝΤΖΙ	ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	26940-31495, 31485	26940- 31485

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ	25 008 ΛΕΟΝΤΙΟ	ΣΟΛΩΜΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	26940-42573	26940- 42573
--------------------	-------------------	--------------------	-------------	-----------------

Η ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ

Η πρωτεύουσα του νομού, η Πάτρα (167.602 κάτοικοι), συγκαταλέγεται στις πιο όμορφες πόλεις της Ελλάδας. Χαρακτηριστικά στοιχεία, η εξαιρετική ρυμοτομία, η πλατιά προκουμαία και οι ωραίες πλατείες. Στα νοτιοανατολικά εκτείνεται ο ορεινός όγκος του Παναχαϊκού, στα νότια ο Ερύμανθος και η πεδιάδα της Δυτικής Αχαΐας, στα βόρεια η Αιτωλοακαρνανία, στα δυτικά το ακρωτήριο του Αράξου και στο βάθος τα νησιά του Ιονίου, Κεφαλονιά, Ζάκυνθος και Ιθάκη. Συγκοινωνιακός κόμβος συνδέει τις πόλεις της Πελοποννήσου με την Αθήνα απ' την οποία απέχει 217 χιλιόμετρα. Με σύγχρονο λιμάνι απ' όπου διακινούνται πολλά εμπορεύματα, ενώ πορθμεία την συνδέουν με τις πόλεις της Νότιας Ιταλίας.

Η Πάτρα σχηματίστηκε από την ένωση τριών αγροτικών συνοικισμών (Αρόη, Ανθεια, Μεσάτις) των Μυκηναϊκών χρόνων και πήρε το όνομά της από τον Πατρέα, τον αρχηγό των Αχαιών που εγκαταστάθηκαν εδώ μετά τη δωρική κατάκτηση. Η αναδιοργάνωση της ομοσπονδίας των αχαϊκών πόλεων και η ίδρυση της Αχαϊκής Συμπολιτείας έφεραν την πόλη στο προσκήνιο. Γνώρισε όμως, πραγματική ακμή μετά το 146 π.Χ. Στη διάρκεια των Ρωμαϊκών Χρόνων είχε την εύνοια πολλών Ρωμαίων αυτοκρατόρων και αποτέλεσε σημαντικό κοσμοπολίτικο κέντρο.

Στην πόλη δίδαξε και μαρτύρησε ο Απόστολος Ανδρέας (68 μ.Χ.). Στη Βυζαντινή περίοδο λεηλατήθηκε το 395 μ.Χ. από τους Γότθους, ενώ το 551 μ.Χ. δυνατός σεισμός προκάλεσε τεράστιες καταστροφές. Επίδρομές και λεηλασίες επιχειρήθηκαν και από Σλάβους, Σαρακηνούς και Βούλγαρους. Νέα οικονομική ακμή γνώρισε η Πάτρα μετά τον 9ο μ.Χ. αιώνα κυρίως με την

παραγωγή και επεξεργασία του μεταξιού. Η ακμή της συνεχίστηκε και μετά την κατάκτηση από τους Φράγκους και - παρά τις καταστροφές που γνώρισε στα κατοπινά χρόνια και τις λεηλασίες των Τούρκων που την κατάκτησαν το 1458 κατάφερε όχι μόνο να επιβιώσει, αλλά και να διατηρήσει παράλληλα τον πολιτιστικό της χαρακτήρα.

Από το 1828 που εκδιώχθηκαν και τα τελευταία λείψανα της τούρκο-αιγυπτιακής φρουράς, η Πάτρα γνώρισε νέα περίοδο ανάπτυξης. Σήμερα αποτελεί συγκοινωνιακό, εμπορικό και τουριστικό κέντρο της Πελοποννήσου, χαρακτηρίζεται δε, ως η τρίτη πόλη της Ελλάδος. Διακρίνεται στην Άνω και την Κάτω Πόλη, παρουσιάζει όπως έχει προαναφερθεί, σωστή ρυμοτομία, με πλατείες και όμορφους κήπους και καταφέρνει έως και σήμερα να διατηρεί τις μνήμες από το παρελθόν.

Η πόλη των Πατρών είναι κτισμένη σε δύο επίπεδα που έχουν διαφορά ύψους 40 μέτρων. Έτσι, η πόλη διαιρείται σε δύο τμήματα. Το πρώτο τμήμα είναι η «Άνω Πόλη» και έχει σαν επίκεντρο τα "Ψηλά Αλώνια". Απλώνεται βόρεια από το παλιό φρούριο και την ιστορική «καζάρμα». Το δεύτερο τμήμα είναι η «Κάτω Πόλη» η οποία περιλαμβάνει το λιμάνι. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Κάτω Πόλης που την κάνει να ξεχωρίζει, είναι η σύμμετρη τετραγωνική ρυμοτομίας της. Η Άνω και η Κάτω Πόλη συνδέονται μεταξύ τους με ελαφρά ανηφορικούς δρόμους και με τρεις μεγαλοπρεπείς σκάλες.

(Ο.Π. ΠΑΤΡΑ '98 ΣΕΛ.34)

Αξιοθέατα στο κέντρο της πόλης αποτελούν η πλατεία Γεωργίου Α', το Δημοτικό Θέατρο Απόλλων, αντίγραφο της Σκάλας του Μιλάνου, και το κτίριο του Εμπορικού Συλλόγου "Ερμής", σχεδιασμένα από τον Τσίλερ. Τα ευρήματα των ανασκαφών μαρτυρούν ότι η περιοχή αποτελούσε οικιστικό κέντρο στα Ρωμαϊκά Χρόνια, με επαύλεις και γυμναστήριο. Στην όμορφη πλατεία των "Ψηλών Αλωνιών" σώζεται ένα ακόμη αρχοντικό έργο του Τσίλερ. Σε καλή κατάσταση διατηρείται το Ρωμαϊκό ωδείο στην πλατεία Αγίου Γεωργίου που χρονολογείται στα 160 μ.Χ. και παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με το ωδείο της Αθήνας, αν και είναι προγενέστερο. Λίγο ψηλότερα βρίσκεται

το Μεσαιωνικό κάστρο το οποίο αποτελούσε προϊστορική ακρόπολη. Δέχτηκε επανειλημμένες επισκευές και προσθήκες από την αρχαιότητα μέχρι την Τουρκοκρατία. Στην τοιχοδομία του υπάρχει ενσωματωμένο οικοδομικό υλικό από τους ναούς της Άρτεμης και της Αθηνάς, αρχιτεκτονικά λείψανα από προχριστιανικά οικοδομήματα, καθώς και αρχιτεκτονικά μέλη χριστιανικών ναών και κτισμάτων.

Στα αξιοθέατα της περιοχής, που θα παρουσιασθούν με περισσότερες λεπτομέρειες παρακάτω, περιλαμβάνεται η εκκλησία του Παντοκράτορα, (εδώ, από τις ανασκαφές έχει επισημανθεί η θέση της αρχαίας αγοράς) που γνώρισε επανειλημμένες επισκευές και ήταν την περίοδο της Τουρκοκρατίας τζαμί, ενώ ο Μοροζίνης το μετέτρεψε σε εκκλησία του Αγίου Μάρκου (1687). Από τις μεγαλοπρεπέστερες εκκλησίες όχι μόνο της Πάτρας αλλά και όλης της Ελλάδας είναι η εκκλησία του Αγίου Ανδρέα, πολιούχου της πόλης. Δίπλα στη νέα εκκλησία σώζεται η παλιά βασιλική, στη νότια πλευρά της οποίας βρίσκεται η είσοδος του αγιάσματος του Αγίου Ανδρέα. Στην εκκλησία σώζονται βυζαντινές εικόνες, τμήμα από το σταυρό στον οποίο μαρτύρησε ο Απόστολος Ανδρέας και η κέρα του Αγίου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΑΤΡΑΣ

- Πολύ πριν δημιουργηθεί η πόλη που ονομάστηκε Πάτραι, τα φυσικά προσόντα της περιοχής (πέλαγος, πλούσια γη, εύκρατο κλίμα) προσέλκυσαν τους πρώτους κατοίκους της περιοχής. Τους πρώτους αυτούς ανθρώπους, που είχαν κατοικήσει την περιοχή πριν από τους Δωριείς, Αχαιούς και Ίωνες, οι αρχαίοι τους ονόμαζαν "αυτόχθονες", δηλαδή ντόπιους, ή και "Αιγιαλείς", δηλαδή ανθρώπους της παραλίας. Πρώτος βασιλιάς των Αιγιαλέων αναφέρεται ο αυτόχθων Εύμηλος (μήλα = γιδοπρόβατα) στον οποίο δίδαξε την καλλιέργεια της γης ο Τριπτόλεμος ο οποίος έφτασε στην Πάτρα με άρμα που το έσερναν δράκοντες και όργωνε τη γη. Δίδαξε τον Εύμηλο να οργώσει τον τόπο του, ο οποίος από τότε ονομάστηκε "Αρόη" (όργωμα).
- Η Αρόη ήταν μία από τις τρεις πόλεις, που αργότερα ενώθηκαν και δημιούργησαν την Πάτρα. Ο Εύμηλος είχε ένα γιο, τον Ανθεία, ο

ο οποίος κάποια στιγμή και ενώ ο Τριπτόλεμος κοιμόταν, έξεψε τους δράκοντες στο άρμα για να οργώσει, αλλά έπεσε από το άρμα και σκοτώθηκε. Για να μνημονεύεται το χαμένο πριγκιπόπουλο ο Εύμηλος και ο Τριπτόλεμος έχτισαν μία δεύτερη πόλη, που της έδωσαν το όνομα του (Ανθεια). Ανάμεσα στην Αρόη και στην Ανθεια αναπτύχθηκε μια τρίτη πόλη, η Μεσάτις.

- Αργότερα έφθασαν στην περιοχή οι πρώτοι Έλληνες, Ίωνες από την Αττική. Ο βασιλιάς τους Ίων ζήτησε σε γάμο την Ελίκη, τη μοναχοκόρη του βασιλιά των Αιγιαλών Σελινούντος και βασίλευσε μετά τον θάνατο του Σελινούντος. Οι κάτοικοι της Αιγιαλείας ονομάστηκαν Ίωνες και σχημάτισαν μία ομάδα δώδεκα πόλεων της οποίας η πρωτεύουσα πήρε το όνομα της βασίλισσας Ελίκης. Εκεί γινόταν η μεγάλη γιορτή, τα Πανιώνια, προς τιμήν του Ελικωνίου Ποσειδώνος. Οι Ίωνες της περιοχής τιμούσαν επίσης την Άρτεμη που την λάτρευαν με ένα πανάρχαιο τυπικό, με τελετές πρωτόγονες στις οποίες περιλαμβάνονταν και ανθρωποθυσία.
- Ο 12ος π.Χ. αιώνας βρήκε την Πάτρα σε ιδιαίτερα υψηλή ακμή εξ' αιτίας της διάδοσης του μυκηναϊκού πολιτισμού.
- Μετά την πτώση των Μυκηνών και των άλλων αχαϊκών κέντρων στην ανατολική και νότια Πελοπόννησο, Αχαιοί από την Αργολίδα και τη Λακωνία διώχθηκαν από τους Δωριείς και εγκαταστάθηκαν στη βορειοδυτική άκρη της Πελοποννήσου. Η περιοχή πήρε από αυτούς το όνομα που διατηρεί και σήμερα: Αχαΐα. Οι Ίωνες έφυγαν για την Αττική και τη Μικρασιατική Ιωνία, αφήνοντας όμως πίσω το όνομά τους στο Ιόνιο πέλαγος.
- Οι Αχαιοί διατήρησαν το σύστημα της Δωδεκαπόλεως. Ο κλάδος τους που είχε έρθει από τη Λακωνία είχε αρχηγό τον Πατρέα, γιο του Πρευγένους και ένατο απόγονο του μυθικού Λακεδαίμονος. Ο Πατρεύς έγινε βασιλιάς της Αρόης, οχύρωσε την πόλη και την συνένωσε με την Ανθεια και την Μεσάτιδα. Ο νέος οικισμός ονομάστηκε Πάτραι. Ο Στράβων λέει πως στην Πάτρα ενώθηκαν επτά και όχι τρεις πόλεις. Νεώτεροι μελετητές θεωρούν την παράδοση για τον Πατρέα

ετυμολογικό μύθο και σχετίζουν το όνομα της πόλης με το "Πάτραι", ονομασία των αρχοντικών γενών στην Κόρινθο.

- Η βασιλεία διατηρήθηκε ομαλά ως τον βασιλέα Ώγγυον του οποίου τα παιδιά δυσaréστησαν τους Αχαιούς και η βασιλεία ξέπεσε. Από τότε (8ος αι. π.Χ.) οι Αχαιοί είχαν δημοκρατικό πολίτευμα. Οι νόμοι τους είχαν φήμη αγαθών θεσμών και χρησίμευαν ως υπόδειγμα σε αποικίες της Μεγάλης Ελλάδος. Δεν υπήρξαν ποτέ αποικιστικές βλέψεις αλλά συνεχόμενη ειρήνη.
- Κατά τον 6^ο και 5^ο αιώνα, σημαντικό ρόλο έπαιξε στην ακμή της πόλης η επικοινωνία με την πλούσια Δύση.
- Στον Πελοποννησιακό Πόλεμο (431-404 π.Χ.) η Αχαΐα έλαβε μέρος στην τελευταία Πελοποννησιακή Συμμαχία.
- Στον Κορινθιακό πόλεμο συμάχησαν με τους Σπαρτιάτες, αλλά ηττήθηκαν από τους Θηβαίους (394 π.Χ.). Το 367 π.Χ. η Αχαΐα αναγνώρισε τη θηβαϊκή ηγεμονία. Το 355-346 π.Χ. οι Αχαιοί συμάχησαν με τους Φωκείς και πήραν μέρος στον Φωκικό πόλεμο. Το 340 π.Χ. συμμετείχαν στην αμυντική συμμαχία εναντίον των Μακεδόνων του Φιλίππου. Στη σύγκρουση όμως, που ακολούθησε, νικήθηκαν από τους Μακεδόνες.
- Το 334 π.Χ. οι Αχαιοί πήραν μέρος στην εκστρατεία του Μ. Αλέξανδρου εναντίον των Περσών.
- Το 323-322 π.Χ. η Αχαΐα έχασε την ελευθερία της και η Συμπολιτεία διαλύθηκε. Το 314 π.Χ. η Πάτρα καταλήφθηκε από τον στρατηγό του Αντιγόνου Αριστόδημο. Το 307 π.Χ. ήρθε στην Πάτρα ο Δημήτριος ο Πολιορκητής ο οποίος το 303 π.Χ. έγινε κύριος της Αχαΐας.
- Το 280 π.Χ. ιδρύθηκε η Νέα Αχαϊκή Συμπολιτεία. Αρχικά συμμετείχαν η Πάτρα, η Δύμη, η Τριταία και οι Φαρρές. Μετά προσχώρησαν το Αίγιο, η Βούρα, η Αιγείρα, το Λεόντιο, η Πελλήνη και η Κερύνεια. Στο τέλος προσχώρησε όλη η Πελοπόννησος.
- Το 279 π.Χ. μεγάλη ήταν η συμβολή των Πατρινών στην απόκρουση των Γαλατών.
- Το 220-217 π.Χ. οι Αχαιοί, σύμμαχοι με τους Μακεδόνες, πολέμησαν εναντίον της Αιτωλικής Συμπολιτείας.

- Το 208 π.Χ. έγινε λεηλασία της φιλελεύθερης Δύμης από τον Σουλπίκιο Γάλβα.
- Το 211-204 π.Χ. οι Αχαιοί τάχθηκαν με το μέρος των Μακεδόνων εναντίον των Ρωμαίων. Ακολούθησαν σκληροί αγώνες της Αχαϊκής Συμπολιτείας και όλων των Ελλήνων κατά των Ρωμαίων για την ελευθερία.
- Το 146 π.Χ. με την άλωση της Κορίνθου από τον Μόμμιο και την υποταγή της Ελλάδος, η Αχαϊκή Συμπολιτεία διαλύθηκε και όλη η Ελλάδα έγινε ρωμαϊκή επαρχία με το όνομα Αχαΐα.
- Στα πρώτα χρόνια της Ρωμαιοκρατίας η Πάτρα έπαθε μεγάλες συμφορές. Αργότερα όμως, λόγω της οικονομικής ανάπτυξης που έφερε το λιμάνι, η Ρώμη ανέθεσε τη δικαιοδοσία των άλλων πόλεων στην Πάτρα. Έτσι, εκείνη την εποχή η πόλη απέκτησε όμορφα αρχοντικά, ωδείο, υδραγωγείο, βιοτεχνίες κ.λ.π., με αποτέλεσμα να γίνει μεγάλο κοσμοπολίτικο κέντρο.
- Η μεγάλη εποχή της πόλης των Πατρών ήταν η εποχή του Αυγούστου, ο οποίος μετά τη νίκη του στο Άκτιο ενίσχυσε την Πάτρα, συνοικίζοντας σε αυτήν τους κατοίκους των πόλεων της περιοχής. Η Πάτρα έγινε ελεύθερη πόλη (*civitas libera*) είχε δηλαδή αυτονομία και αυτοδιοίκηση και ήταν Ρωμαϊκή αποικία. Το πλήρες όνομά της ήταν *Colonia Aegae Augustae Patrensium*. Στην Πάτρα προσαρτήθηκαν οι Φαρρές και η Τριταΐα, η Δύμη, η περιοχή της Ωλένίας, η αντικρινή Λοκρίδα και τα ιχθυοτροφεία της Καλυδώνας. Η υποτελής στους Ρωμαίους, Πάτρα, έλεγχε έτσι την είσοδο και το δυτικό τμήμα του Κορινθιακού κόλπου. Σπουδαιότερη πηγή πλούτου ήταν το εμπόριο. Η ελληνική εξακολουθούσε να είναι η πρώτη γλώσσα των κατοίκων και κατά τη ρωμαϊκή εποχή. Η ελληνική παιδεία έδινε τον χαρακτήρα στην πόλη, ενώ στις βιβλιοθήκες που υπήρχαν έβρισκε κανείς Έλληνες και Λατίνους συγγραφείς.
- Τον 1ο αιώνα μ.Χ. η επίσκεψη του Αγίου Ανδρέα έμελλε να σηματοδοτήσει μια σημαντική κοινωνική αλλαγή. Ίδρυσε την πρώτη χριστιανική εκκλησία διδάσκοντας την αγάπη και το χριστιανισμό.

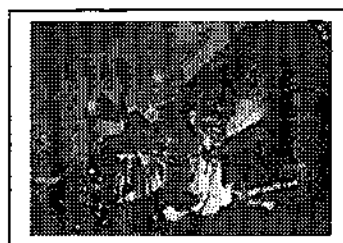
- Το 27 μ. Χ - 476 μ.Χ. υπήρξε η πρώτη χρυσή εποχή της Πάτρας. Εποχή που την ανέδειξε σε μεγάλο βιοτεχνικό και οικονομικό κέντρο. Η φυσική της ομορφιά, οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και τα θέατρα έγιναν πόλοι έλξης.
- Σταθμό στην πορεία της ακμής της Πάτρας αποτελεί η περίοδος του Νέρωνα ο οποίος έδωσε στην επαρχία Αχαΐας αυτό που ονομάστηκε "νέα ελευθερία". Σε ανάμνηση κόπηκαν στην Πάτρα νομίσματα με την εικόνα του αυτοκράτορα από τη μια πλευρά και του Δία ελευθερωτή από την άλλη. Έκοψαν πάλι νομίσματα με το κεφάλι του Αυγούστου σαν κεφάλι Απόλλωνος και Ηρακλέους. Το δικαίωμα κοπής νομισμάτων φαίνεται πως αφαιρέθηκε από την Πάτρα από τον Βεσπασιανό, αλλά της το ξανάδωσε ο Δομιτιανός. Ο Αδριανός, που επισκέφθηκε την Πάτρα, τιμήθηκε στα νομίσματά της ως Restitutor Achaiae.
- Τον 2^ο αιώνα σημαντικό σταθμό αποτελεί η ακμή των πατρινών φιλοσόφων Λούκιου και Θεαγένη, ενώ επισκέφτηκαν την πόλη ο περιηγητής Πausανίας, ο Πλούταρχος και ο Σενεκιών κ.ά.
- Τον 4^ο αιώνα η πόλη γνώρισε μια άσχημη περίοδο από τις επιθέσεις των Γόθων.
- Τον 5^ο αιώνα η Πάτρα έγινε ο υποχρεωτικός σταθμός όσων ταξίδευαν από τη Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη.
- Το 551 δυνατός σεισμός διέλυσε τα λαμπρά οικοδομήματα και η πόλη βυθίστηκε στο πένθος. Τον 6ο αιώνα δέχτηκε της επιδρομές των Αβαρών και των Σλάβων. Κατάφερε όμως να νικήσει.
- Τον 7^ο αιώνα ανθίζει στην πόλη η μεταξουργία.
- Το 802-1147 πολιορκήθηκε από Άραβες και λεηλατήθηκε από Βούλγαρους, Σαρακηνούς, Νορμανδούς. Όμως όλα αυτά τα δεινά δεν κατάφεραν να ανακόψουν την ανάπτυξή της.
- Τον 9^ο και 10^ο αιώνα η βιοτεχνία των μεταξωτών και το λιμάνι της την φέρνουν στην πρώτη θέση της Ελλάδας με πληθυσμό 100.000 κατοίκους.
- Τον 11^ο αιώνα το λιμάνι της γνωρίζει κάμψη εξαιτίας των μεγάλων πλοίων που κάνουν το γύρο της Πελοποννήσου

- Στις 3 Μαΐου 1205 η Πάτρα κυριεύτηκε από τους Φράγκους.
- Το 1408 δόθηκε στους Ενετούς με πενταετές ενοίκιο.
- Στις 5 Ιουνίου 1429 η Πάτρα ελευθερώθηκε από τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο.
- Το 1446 λεηλατήθηκε από τους Οθωμανούς (Μουράτ Β'). Το Κάστρο της όμως δεν καταλήφθηκε αναγκάζοντας τους επιδρομείς να συνάψουν ειρήνη το 1447 με τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, αποτέλεσμα της οποίας ήταν να σωθεί ολόκληρη η Πελοπόννησος.
- Το 1458 η Πάτρα υποδουλώθηκε στους Οθωμανούς (Μωάμεθ Β') με συνέπεια την οικονομική κάμψη. Παρ' όλα αυτά διατήρησε την εμπορική της δύναμη.
- Το 1552 ελευθερώθηκε για 6 μήνες περίπου από τους Ισπανούς, αλλά μετά οι Τούρκοι την κατέλαβαν ξανά.
- Το 1571 ο Γερμανός Α' επαναστάτησε και νίκησε τους Τούρκους στην παραλία της Ναυπάκτου.
- Το 1572 η πόλη υποδουλώθηκε ξανά από τους Τούρκους.
- Το 1595 λεηλατήθηκε από τον ισπανικό στρατό, ενώ το 1603 από τους Ιππότες της Μάλτας.
- Το 1684 ελευθερώθηκε και παρέμεινε ελεύθερη για 28 χρόνια από τον Ενετό στρατάρχη Φραγκίσκο Μοροζίνι.
- Το 1714 ένας δυνατός σεισμός προκάλεσε μεγάλες καταστροφές.
- Το 1715 οι Τούρκοι την κατακτούν και πάλι. Ο πληθυσμός της μέσα από όλες αυτές τις λεηλασίες από 25.000 μειώνεται στις 1.600.
- Το 1770 τα στρατεύματα των αδελφών Ορλώφ συνεργαζόμενα με τους Πατρινοί, τους Ζακυνθινούς και τους Κεφαλλονίτες, πολιορκήσαν το κάστρο στο οποίο είχαν καταφύγει οι Τούρκοι. Η Ορλωφική επανάσταση της Πάτρας καταπνίγηκε στο αίμα το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής 13 Απριλίου.
- Στις 21 Μαρτίου 1821 έρχεται η απελευθέρωση. Η Πάτρα ένα μήνα νωρίτερα με τον Παλαιών Πατρών Γερμανό είχε ξεσηκωθεί αντιδρώντας στον αιματηρό φόρο του "χαρατσιού". Ακολούθησαν μάχες ηρωικές και η ναυμαχία της Πάτρας στις 20 Φεβρουαρίου του 1822.

- Στις 7 Οκτωβρίου 1828 η πόλη παραδίνεται στον Γάλλο στρατηγό Μαιζόν. Οι Γάλλοι ύψωσαν τις σημαίες των συμμαχικών δυνάμεων δίπλα στην ελληνική.
- Στις 15 Αυγούστου 1829 η ελληνική σημαία κυμάτισε μόνη στο κάστρο της πόλης και η Πάτρα ελευθερώθηκε.
- Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα η Πάτρα είναι η δεύτερη βιομηχανική πόλη της χώρας, με εμπόριο σταφίδας, μεταξουργίας, ξυλουργίας, χαρτοποιίας και με τρία εργοστάσια.
- Στις 26 Απριλίου 1942 η Πάτρα καταλαμβάνεται από το γερμανικό στρατό.
- Στις 4 Οκτωβρίου 1944 η Πάτρα απελευθερώνεται από τους Ναζί.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

Η πόλη διαθέτει έντονη πολιτιστική ζωή. Περίφημο είναι το Καρναβάλι της που διαρκεί δύο μήνες και προσελκύει εκατοντάδες χιλιάδες επισκεπτών από όλη την Ελλάδα.

Το Καρναβάλι της Πάτρας, 173 ετών σήμερα, αποτελεί τη μεγαλύτερη και μαζικότερη εκδήλωση στον ελλαδικό χώρο και μία από τις μεγαλύτερες αντίστοιχες εκδηλώσεις στην Ευρώπη, στη διάρκεια της χειμερινής περιόδου. Χιλιάδες άνθρωποι ξεχύνονται στους δρόμους χορεύοντας, γελώντας, κάνοντας αστεία. Μασκαρεμένοι ή όχι διασκεδάζουν, μιλούν και χορεύουν ακόμα και με ανθρώπους που δεν έχουν ξαναδεί ποτέ στην ζωή τους. Οι περισσότεροι την περίοδο του Καρναβαλιού δείχνουν ένα άλλο πρόσωπο, γίνονται κάποιοι άλλοι, ξεχνάνε το άγχος και τα προβλήματα και διασκεδάζουν, γνωρίζονται με άλλους ανθρώπους. Εν κατακλείδι, ο θεσμός του Καρναβαλιού προσφέρει στον άνθρωπο ό,τι του έχει στερήσει ο ρυθμός της ζωής σήμερα, γι' αυτό και έχει επιβιώσει ως τις μέρες μας.

Ένα άλλο πολιτιστικό γεγονός λαμβάνει χώρα το καλοκαίρι στην Πάτρα, το Διεθνές Φεστιβάλ με την συμμετοχή Ελλήνων και ξένων

καλλιτεχνών. Αξιόλογη παρουσία έχει και το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο της πόλης, ανεβάζοντας κάθε χρόνο σπουδαίες παραστάσεις κλασικών θεατρικών συγγραφέων.

Η πιο εύγευστη συνταγή, το πιο καταξιωμένο κομμάτι του πατρινού πολιτισμού, που σερβίρεται απλόχερα και μεταμορφώνει την πόλη σ' ένα ατελείωτο πεδίο κεφιού, διασκέδασης και φαντασίας συγκεντρώνοντας τα βλέμματα όλης της Ελλάδας, αλλά και της Ευρώπης. Το Καρναβάλι της Πάτρας ανιχνεύεται σε μορφή υποτυπώδη στα μέσα του 19ου αιώνα. Το βρίσκουμε σε χορούς σε σπίτια και σε κάποιους δημόσιους χορούς, όπου κυριαρχούν οι ελληνικοί δημοτικοί χοροί και οι ξενόφερτοι της εποχής, πόλκα, μαζούρκα, καντριλίες και βαλς. Σαν πρώτος αποκρίατικός χορός, θεωρείται αυτός που έγινε το 1829 στο σπίτι του Πατρινού εμπόρου Μωρέτη. Το βρίσκουμε όμως και στις ταβέρνες όπου οι Πατρινοί γλεντζέδες διασκεδάζουν με κρασί και με τραγούδια, αλλά και στην παρουσία κάποιων μασκαρεμένων, κυρίως τα βράδια. Η λαϊκή συμμετοχή αρχικά, ήταν μικρή. Ήδη από το 1865 έχει γίνει η ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα και λίγο αργότερα καταφθάνουν στην Πάτρα πολλοί Επτανήσιοι, που με το προοδευτικό πνεύμα και τα τραγούδια τους μέσα στις λιγοστές ταβέρνες του λιμανιού και της παλιάς πόλης θα επηρεάσουν σημαντικά την εξέλιξη του νεογέννητου καρναβαλιού.

Στη δεκαετία του 1870, που θεωρήθηκε περίοδος οικονομικής ανάπτυξης της πόλης, θα εμφανιστούν τα πρώτα καρναβαλικά άρματα, ενώ το Δημοτικό Θέατρο θα παραχωρηθεί για την πραγματοποίηση των πρώτων δημόσιων αποκρίατικών χορών. Το 1880 στην γιορτή του Αγίου Αντωνίου εμφανίζονται στους δρόμους οι πρώτες "μπούλες". Στα ωραία χρόνια της Μπελ Επόκ έχουμε κάποια καλά Καρναβάλια και ιδιαίτερα τα χρόνια 1900, 1907 και 1909, στα οποία λαβαίνουν μέρος για πρώτη φορά άτομα απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις. Τότε καθιερώνεται ο αυγό-πόλεμος με κέρια αυγά γεμάτα κομφετί, πρόδρομος του σημερινού σοκολατοπόλεμου. Στα χρόνια που ακολούθησαν (Βαλκανικοί Πόλεμοι, Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Εθνικός Διχασμός, Μικρά Ασία) τα καρναβάλια ήταν υποτονικά, ενώ ο μεσοπόλεμος πέρασε με αβεβαιότητα, κρίση και μεμονωμένες εκδηλώσεις.

Τα χρόνια 1938 και 1939 είχαμε τα καλύτερα και πιο εντυπωσιακά προπολεμικά καρναβάλια. Από το 1940 μέχρι το 1950 λόγω της ξενικής κατοχής και του εμφυλίου δεν γίνονται καρναβάλια, με εξαίρεση κάποιους χορούς που έγιναν το 1940 χωρίς μεγάλο κέφι. Η μεταπολεμική αναβίωση τοποθετείται στα χρόνια 1951 και 1952 και γι' αυτή θα πρωτοπορήσουν οι μουσικοί όμιλοι Ορφέας και Πατραϊκή Μαντολινάτα. Το 1964 το Καρναβάλι ματαιώνεται λόγω του θανάτου του βασιλιά Παύλου. Το 1966, χρονιά ορόσημο αφού εισάγεται το Κυνήγι του Κρυμμένου Θησαυρού με τη συμμετοχή 94 Πατρινών και όχι μόνο. Ένας θεσμός που άλλαξε την πορεία του Πατρινού Καρναβαλιού. Από το 1974 εγκαινιάζεται η σύγχρονη περίοδος που χαρακτηρίζεται από τη συνεχή αύξηση της συμμετοχής των καρναβαλιστών, οι οποίοι πρωταγωνιστούν. Χρόνο με το χρόνο ευρύνουν ολοένα τις διαστάσεις της μεγάλης αυτής γιορτής τόσο σε ποσοτικά, όσο και σε ποιοτικά επίπεδα.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

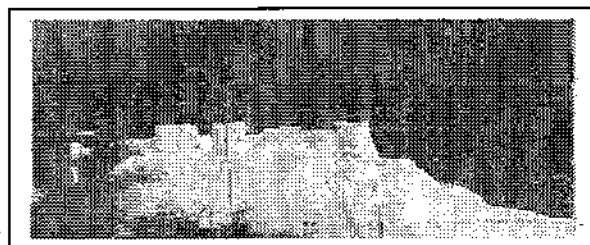
Οι επισκέπτες της πόλης μπορούν να θαυμάσουν τον Ιερό Ναό του Αγίου Ανδρέα, το Αρχαίο Ωδείο (το ωραιότερο ρωμαϊκό κτίσμα της περιοχής), το κάστρο της πόλης, τον Ιερό Ναό του Παντοκράτορα, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το νεοκλασικό Δημοτικό Θέατρο "Απόλλων", την Ιερά Μονή Γηροκομείου, την Ιερά Μονή Ομπλού, τη Δημοτική Πινακοθήκη, το κάστρο του Ρίου και τις εγκαταστάσεις της οινοποιίας Αχάια Κλάους.

Το κάστρο της Πάτρας

“ Οι πέτρες αφουγκράζονται

τα μυστικά μας

μέσα από την αιωνιότητα

μα οι άνθρωποι αναζητούμε την αιωνιότητα πίσω από μια πέτρα”

(“ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ” ΜΑΡΟΥΔΑ- ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ)

Ανεβαίνοντας τα 199 σκαλιά της Αγίου Νικολάου αντικρίζουμε το κάστρο να στέκει ψηλά πάνω από την Πάτρα, φύλακας και νοσταλγός της ιστορίας και της παράδοσης. Από το κάστρο μπορεί να αγναντέψει κανείς από ψηλά την πόλη, το λιμάνι και το μοναδικό ηλιοβασίλεμα της Πάτρας. Καθώς νυχτώνει η θέα της φωτισμένης πόλης, αφήνει τις καλύτερες αναμνήσεις στους επισκέπτες. Η Ακρόπολη (= κάστρο) έσφυζε από ζωή με τους περίλαμπρους ναούς της Λαρίας Αρτέμιδος και της Παναχαΐδος Αθηνάς. Πελασγοί, Αχαιοί, Ίωνες, Δωριείς και μετέπειτα άρχοντες του κάστρου έχουν αφήσει τα σημάδια τους με το πέρασμά τους. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι οι διάφοροι κατακτητές έχτιζαν προσθήκες χρησιμοποιώντας υλικά από αρχαίους και χριστιανικούς ναούς. Αυτό είναι ορατό στους τοίχους του κάστρου όπου κανείς μπορεί να δει σφηνωμένα αγάλματα, κομμάτια από αμφορείς κ.τ.λ. Αξιοπρόσεκτοι επίσης, είναι οι τάφροι γύρω από το κάστρο, οι θέσεις όπου υπήρχαν οι τεράστιες βαριές πύλες με τους δύο κρίκους τους καθώς και τα σωζόμενα ερείπια του ναού της Αγίας Σοφίας.

Το σχέδιο του κάστρου είναι μεσαιωνικό, ακανόνιστης κατασκευής. Βασικά αποτελείται από την ακρόπολη, τον πύργο, τον μεγάλο περίβολο και έναν δεύτερο περίβολο στην βόρεια ανατολική γωνία με ισχυρούς πύργους καθώς και τα μεσαιωνικά τείχη του που περικλείουν μια έκταση 22725 τ.μ. Το κάστρο κατασκευάστηκε από τον Ιουστινιανό μετά το σεισμό του 551 για την άμυνα των κατοίκων και αρχικά δεν ήταν τόσο μεγάλο. Με το πέρασμα των χρόνων όμως και παρά τις συνεχείς πολιορκίες, αλώσεις αλλά και καταστροφές που υπέστη κατάφερε να σωθεί.

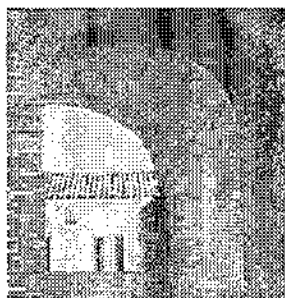
Κατά περιόδους στο κάστρο έχουν γίνει αρκετές επιδιορθώσεις λόγω καταστροφών που έχει υποστεί. Πολλά ευρήματα από τις ανασκαφές που έχουν γίνει σ' αυτό φυλάσσονται στο αρχαιολογικό μουσείο της Πάτρας.

Το κάστρο του Ρίου

Βρίσκεται 10 χλμ. ΒΑ της Πάτρας και είναι από τα πιο χαρακτηριστικά κάστρα της Πελοποννήσου. Χτίστηκε το 1499 από τον σουλτάνο Βαγιαζίτ Β' ταυτόχρονα με αυτό του Αντιρρίου μετά την κατάληψη της Ναυπάκτου,

θέλοντας να ελέγχει τον Κορινθιακό Κόλπο. Στην αρχαιότητα υπήρχε εκεί ναός του Ποσειδώνα όπου ερείπια του ναού αυτού σώζονται μέχρι σήμερα. Η σημερινή του μορφή προήλθε από συνεχείς πολιορκίες, επισκευές και προσθήκες διαφόρων κατακτητών όπως Ισπανοί, Ενετοί, Τούρκοι κ.λ.π. Υπάρχει ένα εκκλησάκι μέσα στο κάστρο που είναι αφιερωμένο στην Παναγία Ζωοδόχο Πηγή. Σήμερα ο χώρος χρησιμοποιείται και για πολιτιστικές εκδηλώσεις και κυρίως για μουσικές συναυλίες.

Το Αρχαίο Ωδείο

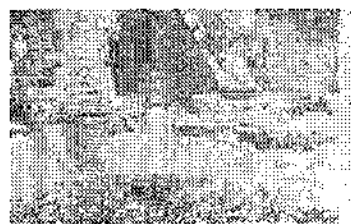

Βρίσκεται στην πλατεία Αγίου Γεωργίου και είναι ανοιχτό για το κοινό καθημερινά. Χτίστηκε το 100-150 μ.Χ. από τους ρωμαίους, όμως το πέρασμα των αιώνων, οι πόλεμοι και οι σεισμοί κατέστρεψαν το Ωδείο και το κάλυψαν μερικώς. Ανακαλύφθηκε το 1889 συμπτωματικά λόγω εκσκαφής του λόφου από τα χώματα που είχαν σκεπάσει τον χώρο για επιχωμάτωση του λιμανιού. Πέρασαν αρκετές δεκαετίες έως ότου ξεκινήσει η διαδικασία της αναστήλωσής του που ολοκληρώθηκε το 1956, χρονιά κατά την οποία το Αρχαίο Ωδείο απέκτησε την αρχική του μορφή. Είναι το σπουδαιότερο κτίσμα μετά το Ηρώδειο και κατά τον Πausanias ήταν το πιο αξιόλογο της Ελλάδος. Συγκεκριμένα ο Πausanias επισκεπτόμενος την Πάτρα την δεκαετία του 170 μ.Χ. γράφει *"... έχει την ωραιότερη διακόσμηση που έχω δει, αν εξαιρέσει βέβαια κανείς αυτό της Αθήνας"*. Όπως αναφέρει ο Πausanias μέσα στο Ωδείο, που ήταν συνεχόμενο της Αρχαίας Αγοράς, υπήρχε άγαλμα του Απόλλωνα, που αποκτήθηκε από λάφυρα του πολέμου κατά των Γαλάτων (279 π.Χ.), όταν οι Πατρινοί είχαν βοηθήσει τους Αιτωλούς. Το Αρχαίο Ωδείο είχε όλα τα βασικά μέρη ενός θεάτρου, κοίλο, ορχήστρα, προσκήνιο, σκηνή, παρασκήνια και με τις 23 σειρές καθισμάτων που διαθέτει, έχει χωρητικότητα

περίπου 3000 θέσεων. Το κοίλο έχει τέσσερις κερκίδες εδωλίων κάτω του διαζώματος και επτά άνω. Ο έξω ψηλός τοίχος της σκηνής έχει πέντε εισόδους προς την σκηνή και τα παρασκήνια. Το προσκήνιο είναι προσιτό από δυο κτιστές σκάλες, μια δεξιά και μια αριστερά. Η ορχήστρα είναι πλακόστρωτη και χωρίζεται με ημικυκλικό θωράκιο από το κοίλο. Το Ωδείο ήταν σκεπασμένο και είχε μήκος 50 μ. Σ' αυτό δίνονταν μόνο οι μουσικές παραστάσεις. Οι θεατρικές δίνονταν σ' ένα άλλο που βρισκόταν νότια του Ωδείου και που δυστυχώς δεν έχει βρεθεί ακόμα. Από την εκσκαφή προέκυψαν πολύτιμα αρχαιολογικά ευρήματα όπως αγγεία, βυζαντινά νομίσματα, αγάλματα. Παρόλο που κάποιοι δεν σεβάστηκαν τον χώρο και τον βεβήλωναν συνεχώς, το Ωδείο σώθηκε σε καλή κατάσταση. Έγιναν από τότε πολλές προσπάθειες αναστήλωσης και διατήρησης του χώρου με κορυφαία την κατεδάφιση των γύρω κτιρίων και ανακήρυξή τους ως αρχαιολογικό χώρο από τον Γεώργιο Παπανδρέου την δεκαετία των 60'. Την ίδια δεκαετία μετατράπηκε ο περιβάλλον χώρος σε αρχαιολογικό με την έκθεση σ' αυτόν σαρκοφάγων, ψηφιδωτών και άλλων αρχαίων ευρημάτων.

Το Ρωμαϊκό Ωδείο είναι η έδρα για το πολιτιστικό Διεθνές Φεστιβάλ της Πάτρας που οργανώνεται κάθε καλοκαίρι με καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Το ρωμαϊκό αμφιθέατρο

Το συναντάμε μεταξύ των οδών Γεροκοστοπούλου και Πατρέως επί της οδού Ηφαίστου. Χρονολογείται ότι χτίστηκε τον 1^ο αι. μ.Χ. και οι ειδικοί συμπεραίνουν ότι πρόκειται για κάποιο αμφιθέατρο – αρένα ή ιππόδρόμιο. Έχει διατηρηθεί σε αρκετά καλή κατάσταση αφού από τα ερείπιά του φαίνονται καθαρά οι θολωτοί διάδρομοι, το αποχετευτικό σύστημα του χώρου, οι θάλαμοι καθώς και οι πέτρινες σκάλες σε διάφορα σημεία μέσα και γύρω από το οικοδόμημα. Βρέθηκαν επίσης επιγραφές, μωσαϊκό που παριστάνει

μια μονομαχία και ζωφόροι με παρόμοιες παραστάσεις, κεραμικός κλίβανος του 1^{ου} αι. μ.Χ. καθώς και λυχνάρια και άλλα ευρήματα.

Το ρωμαϊκό υδραγωγείο

Η Πάτρα έγινε ρωμαϊκή αποικία το 31 π.Χ. και η επικράτηση της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής ήταν καθολική. Πολλά δημόσια κτίρια και έργα έγιναν με δαπάνες των ρωμαίων αυτοκρατόρων και ευεργετών της πόλης. Μεταξύ αυτών ήταν το ρωμαϊκό υδραγωγείο, έργο απαραίτητο σε μια πολυάριθμη πόλη όπως η Πάτρα. Ανατολικά του κάστρου, 500 μ. περίπου στους πρόποδες του λόφου του Δασυλλίου, δεσπόζει σήμερα το Ρωμαϊκό Υδραγωγείο που πιθανότατα χτίστηκε επί της εποχής του αυτοκράτορα Αυγούστου. Ήταν η εποχή που η Πάτρα διερχόταν την μεγαλύτερη ακμή της ιστορίας της καταλαμβάνοντας την θέση της πύλης της Ελλάδας προς την Ιταλία. Οι Ρωμαίοι κατασκεύασαν μια μεγάλη δεξαμενή νερού στις πηγές του Ρωμανού, από όπου ξεκινά ο χειμάρρος του Διακονιάρη. Η δεξαμενή έγινε με την μορφή τεχνητού φράγματος στην αρχή του λαγκαδιού και σε απόσταση 10 μ. από τις πηγές. Τμήμα του αρχικού τοίχου του φράγματος βρίσκεται σήμερα ενσωματωμένο στην βάση της σύγχρονης δεξαμενής, ενώ σε απόσταση 20 μ., μέσα στην κοίτη του ποταμού βρίσκονται αρκετά μεγάλα κομμάτια ισχυρού τοίχου. Στις πηγές του Ρωμανού όπως αποδεικνύεται από την επιγραφή που βρέθηκε τον περασμένο αιώνα, λατρεύονταν οι Νύμφες, θεότητες των υδάτων. Το υδραγωγείο της Πάτρας έχει μήκος από την δεξαμενή ως το κάστρο 6,5 χλμ.. Το νερό μεταφερόταν στο μεγαλύτερο τμήμα του με κτιστό υπόγειο αγωγό ξεπερνώντας τις κοιλάδες και τις χαράδρες πάνω σε επιμελημένες τοξοστοιχίες, τμήμα των οποίων σώζεται ως σήμερα. Υπάρχουν διακλαδώσεις προς διάφορες κατευθύνσεις με μικρότερης διατομής σκεπαστούς αγωγούς. Η συνεχής ροή του νερού επιτυγχανόταν χάρις στην αρχή των συγκοινωνούντων δοχείων που γνώριζαν οι Έλληνες. Το όνομα Καμάρες το πήρε από τις καμάρες των τόξων του εξωτερικά στην είσοδο του οικοδομήματος.

Το ρωμαϊκό μαυσωλείο

Ο χώρος αυτός βρίσκεται στο υπόγειο της οικοδομής στην οδό Ερμού 86 – 88 και ανήκε στο ΒΑ νεκροταφείο της Ρωμαϊκής Πάτρας του 1^{ου} αι. μ.Χ. Η ανακάλυψή του έγινε τυχαία κατά της εκσκαφές των θεμελίων. Είναι ένα όμορφο οικοδόμημα που όμως λίγα μέρη του σώζονται ακέραια. Επί των Χριστιανικών χρόνων χρησιμοποιήθηκε σαν χώρος λατρείας, ενώ οι βυζαντινοί κατήργησαν την αρχική είσοδο και δημιούργησαν καινούργια στην ΝΔ άκρη της οροφής, καλύπτοντας με τοιχογραφίες τους τοίχους. Παρόμοια σαν κι αυτό το οικοδόμημα βρίσκονται και σε άλλες περιοχές της πόλης .

Το Βόρειο νεκροταφείο

Το ρωμαϊκό αυτό μνημείο χρονολογείται μεταξύ του τέλους του 1^{ου} αι. μ.Χ. και το τέλος του 2^{ου} αι. μ.Χ. έχοντας σχήμα σταυρού, όπως ο ναός της Ίσιδος στην Πομπηία, αποτελεί το μοναδικό μνημείο με αυτή την μορφή που βρέθηκε στην Πάτρα.

Τα Δημόσια Ρωμαϊκά Λουτρά

Βρίσκονται στην οδό Γερμανού 38-40. Είναι ένα μνημειώδες κτίσμα του 3^{ου} αιώνα μ.Χ., ένα συγκρότημα λουτρών.

Το Ρωμαϊκό Νυμφαίο

Βρίσκεται στην οδό Ι. Βλάχου 3 & Κανάρη. Πρόκειται για ένα τμήμα μεγάλου συγκροτήματος, που ταυτίζεται με Νυμφαίο, ιερό αφιερωμένο στις Νύμφες. Στους πρώιμους Βυζαντινούς χρόνους, ο χώρος χρησιμοποιήθηκε ως εκκλησία και αργότερα ως νεκροταφείο.

Η Γέφυρα του Μειλίχου

Στην συνοικία της Πάτρας Νέος δρόμος μεταξύ της παλαιάς και της νέας εθνικής οδού υπάρχει περιφραγμένος αρχαιολογικός χώρος όπου βρίσκεται η γέφυρα του Μειλίχου (Παυσανία). Αποτελείται από δυο καμάρες και βάσεις από πελεκητές πέτρες και τούβλινα τόξα. Ονομάστηκε γέφυρα του Παυσανία γιατί όπως λέγεται πέρασε από εκεί ο περιηγητής πηγαίνοντας προς το Αίγιο από την Πάτρα. Το όνομα του ποταμού ήταν Αμείλιχος (σκληρός) γιατί κάθε χρόνο εκεί γίνονταν ανθρωποθυσίες προς εκτόνωση της Θεάς Άρτεμης, η οποία οργίστηκε και έφερε αρρώστιες, θανάτους και ξηρασία της γης. Σύμφωνα με τον μύθο, την οργή της Θεάς προκάλεσαν δύο νέοι, η Κομαιθώ και ο Μελάνιππος, οι οποίοι μην έχοντας που αλλού να πάνε για να χαρούν τον ερωτά τους, αφού οι δικοί τους δεν τους άφηναν να παντρευτούν, κατέφευγαν στον ναό. Με την παρέμβαση όμως του Ευρύπυλου που πρόσφερε στην θεά, Λάρνακα με το άγαλμα του Διονύσου, η θεά ηρέμησε και σταμάτησαν οι ανθρωποθυσίες. Έτσι άλλαξε η ονομασία του ποταμού σε Μείλιχος (ήρεμος).

Το σπίτι του Κωστή Παλαμά

Το συναντάμε στη οδό Κορίνθου 241 και Κολοκοτρώνη, όπου το ισόγειο έχει μετατραπεί σε κατάστημα και ο πάνω όροφος μένει ερειπωμένος χρόνια τώρα, αφού ο Δήμος δεν έχει καταφέρει να το αγοράσει από τον ιδιοκτήτη που το έχει και να το αξιοποιήσει όπως αρμόζει σ' ένα σπίτι γεμάτο ιστορία. Σε αυτό το σπίτι γεννήθηκε το 1859 ο κορυφαίος Έλληνας ποιητής Κωστής Παλαμάς όπου και έζησε ως το 1865. Έπειτα, πήγε να μείνει στον θείο του στο Μεσολόγγι αφού έμεινε νωρίς ορφανός από γονείς. Ύστερα από

όλα αυτά που συνέβησαν, το σπίτι για κάποιο διάστημα λειτούργησε ως σχολείο θηλέων.

Το Δημοτικό θέατρο "Απόλλων"

Λειτουργεί από το 1827 και βρίσκεται στην πλατεία Γεωργίου Α'. Το θέατρο χτίστηκε από τον αρχιτέκτονα Τσίλερ. Τα έξοδα για την κατασκευή του ανήκαν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό στους εμπόρους της εποχής εκείνης και το μικρότερο ποσοστό ανήκε στο Δήμο. Ένα μεγάλο, λαμπρό έργο που γνώρισε μεγάλες δόξες το 19^ο αι. όταν η Πάτρα ήταν το μεγαλύτερο εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο της Ελλάδας. Είναι το αρχαιότερο από τα κλειστά θέατρα στην Ελλάδα που σώθηκαν στους νεώτερους χρόνους και ένα από τα πρώτα θέατρα Όπερας στην Ευρώπη. Ανακαινισμένο 3 φορές έχει χωρητικότητα 340 ατόμων. Αρχικά το θέατρο αυτό φιλοξενούσε μελοδράματα και οπερέτες κυρίως αλλά αργότερα ανέβαιναν και επιθεωρήσεις Πατρινών συγγραφέων καθώς άρχισαν να πραγματοποιούνται και οι πρώτοι αποκριάτικοι χοροί που έχουν γίνει θεσμός του πατρινού καρναβαλιού ως σήμερα. Έχει φιλοξενήσει επίσης και διάφορους Αθηναϊκούς θιάσους ενώ με την υποστήριξη του ΔΗΠΕΘΕ. παίζονται και θεατρικές παραστάσεις μεγάλων συγγραφέων τα τελευταία χρόνια. Κατά διαστήματα επίσης διοργανώνονται από τους φορείς της πόλης καλλιτεχνικές εκδηλώσεις καθώς και τα γνωστά "Μπουρμπούλια". Από τον εξώστη του θεάτρου αυτού έχουν μιλήσει τα τελευταία 100 χρόνια όλοι οι πολιτικοί άνδρες της Ελλάδας. Το Δημοτικό θέατρο έχει τρεις σειρές θεωρείων, όλες ντυμένες με βελούδο, υπερώο, γαλαρία και πλατεία.

Το Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο

Νεοκλασικό κτίριο του Δανού αρχιτέκτονα Ch. E. Hansen το οποίο λειτούργησε σαν νοσοκομείο από το 1827 έως το 1973. Μετά από εργασίες αποκατάστασης των εσωτερικών και εξωτερικών όψεων το 1991 λειτουργεί ως Πολιτιστικό Πολύκεντρο της Πάτρας.

Οι Σταφιδαποθήκες « Μπάρρυ »

Πρόκειται για συγκρότημα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής συνδεδεμένο με την εποχή ακμής της πόλης. Χρησιμοποιήθηκε ως εργοστάσιο νηματοποιίας, κλωστικής, αλευροποιίας και κατεργασίας σταφίδας. Σήμερα λειτουργεί σαν κέντρο τεχνών και στεγάζει επίσης το info center της Πάτρας.

Τα Δημοτικά Σφαγεία

Ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, τα πέτρινα κτίσματα των Δημοτικών Σφαγείων λειτουργούσαν ως το 1998. Σήμερα έχουν ολοκληρωθεί εργασίες αποκατάστασης των κτισμάτων και λειτουργούν ως πολυχώρος, φιλοξενώντας πλήθος εκδηλώσεων και συγκεντρώσεων.

Τα Χαμάμ

Διατηρητέο κτίριο στην Άνω Πόλη της Πάτρας, κτίσθηκε πριν από πεντακόσια χρόνια και από τότε έως σήμερα λειτουργούν σε αυτό τα χαμάμ. Τα χαμάμ είναι τούρκικα θερμόλουτρα. Είναι το μοναδικό που λειτουργεί σήμερα στην Ελλάδα και με ένα όμοιο του στο Παρίσι είναι τα μοναδικά που έμειναν ενεργά σε όλη την Ευρώπη.

Το εργοστάσιο ΥΗΣ « Γλαύκος »

Είναι το πρώτο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο της Ελλάδος, λειτουργεί από το 1927 ως δημοτική επιχείρηση. Σήμερα ανήκει στην ΔΕΗ έπειτα από ειδική παραχώρηση της κυβέρνησης το 1967. Βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή 8 χλμ. Νοτιοανατολικά του κέντρου της Πάτρας.

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη

Το κτίριο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης βρίσκεται στο κέντρο της Πάτρας επί των οδών Μαιζώνος και Βότση. Είναι μια από τις μεγαλύτερες της χώρας και ιδρύθηκε το 1908. Διαθέτει 120000 τόμους βιβλία τα οποία είναι όλα αρχειοθετημένα, δελτιογραφημένα και είναι σε εξέλιξη και η μηχανογραφημένη διαχείρισή τους. Εκτός από τα βιβλία, μπορούμε να συναντήσουμε

γκραβούρες, σπάνια ιστορικά έγγραφα, περιοδικά εποχής, αρχείο Πατρινών εφημερίδων, πινακοθήκη και πλούσιο φωτογραφικό αρχείο. Μεγάλο μέρος του υλικού της βιβλιοθήκης προέρχεται από δωρεές ιδιωτών ή του Δήμου ή άλλων φορέων Ελληνικών και ξένων. Διαθέτει αναγνωστήριο και την δυνατότητα να δανείζει βιβλία σε όσους επιθυμούν τις υπηρεσίες της. Στο ισόγειό της λειτουργεί Δημοτική Πινακοθήκη.

Η Αχάια Κλάους

Δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφερθούμε στην Αχάια Κλάους. Η Αχάια Κλάους, που βρίσκεται στους πρόποδες του Παναχαϊκού, 8 χιλιόμετρα ΝΑ της Πάτρας, ιδρύθηκε το 1861 από το Βαυαρό Gustav Clauss. Στην ειδυλλιακή αυτή θέση, που ατενίζει την Πάτρα, τον κάμπο της Αχαΐας, τον Πατραϊκό και το Ιόνιο Πέλαγος, υπήρχαν από παλιά αμπέλια με κόκκινο σταφύλι. Ονομάστηκε από τον Clauss, "Μαυροδάφνη", για να τιμήσει την αρραβωνιαστικιά του Δάφνη, μία όμορφη Ελληνίδα με μαύρα μάτια που πέθανε σε μικρή ηλικία. Ο Clauss, μαζί με το οινοποιείο, έστησε και μια μικρή κοινότητα που περιλάμβανε μία ορθόδοξη και μία καθολική εκκλησία. Γύρω στους 100.000 επισκέπτες από όλο τον κόσμο έρχονται κάθε χρόνο για να θαυμάσουν το τοπίο και τις εγκαταστάσεις οινοποίησης, να δοκιμάσουν την περίφημη μαυροδάφνη που το προσωπικό τους προσφέρει, αλλά και να ξεναγηθούν στην ιστορία του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, όπως αυτή έχει αποτυπωθεί στα κελάρια, στα βιβλία επισκεπτών και στους χώρους της Αχάια Κλάους. Η Αχάια Κλάους είναι διάσημη σε όλο τον κόσμο για το εκλεκτής ποιότητας κρασί της και βραβεύεται συνεχώς για το κρασί που παράγει ενώ κάνει εξαγωγές σε 37 χώρες του κόσμου. Στην Αχάια Κλάους λειτουργούν και δύο πλήρη συνεδριακά κέντρα (350 και 200 ατόμων) τα οποία πολλές εταιρίες προτιμούν για την διεξαγωγή των συνεδριών τους.

Το Δασύλλιο

Το Δασύλλιο είναι ο πνεύμονας πρασίνου της Πάτρας και ένα σημείο με την ωραιότερη θέα της πόλης όπου μπορεί κανείς να δει την Αχαϊκή πρωτεύουσα πανοραμικά σε όλο της το μεγαλείο από το λιμάνι μέχρι τον Αραξο, ακόμα και τα βουνά της Ρούμελης και τις κορυφές του Παρνασσού. Ονομάστηκε και Σαχτοβούνι διότι αποτελεί τους τελευταίους πρόποδες του Παναχαϊκού. Η δενδροφύτευσή του έγινε από μαθητές και σπουδαστές της Εμπορικής Σχολής το 1916. Στην κορυφή του λόφου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του ραδιοφωνικού σταθμού της Ε.Ρ.Τ. και από την πλευρά της θάλασσας το τουριστικό περίπτερο.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Ο αρχαιολογικός χώρος της Βούντενης

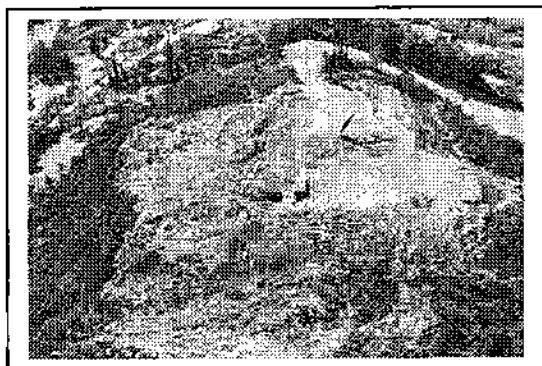
Πρόκειται για ένα μυκηναϊκό νεκροταφείο έκτασης 80 στρεμμάτων. Βρίσκεται 4,5 χλμ. Ανατολικά του Α΄ Νεκροταφείου της Πάτρας. Ανακαλύφθηκε ύστερα από λαθραία ανασκαφή. Τα ευρήματα ήταν εντυπωσιακά και όπως εκτιμούν οι αρχαιολόγοι αν περατωθεί το έργο των ανασκαφών θα βρεθούμε μπροστά σε μια ανακάλυψη αντάξια του αρχαιολογικού χώρου των Μυκηνών. Έχουν βρεθεί σημαντικές ποσότητες αντικειμένων όπως κοσμήματα, αγγεία, όπλα, χάλκινα εργαλεία. Στον χώρο βρέθηκαν και αρκετά σκελετικά λείψανα σε κάθε τάφο. Εντυπωσιακή είναι επίσης, η αρχιτεκτονική του νεκροταφείου η οποία χρήζει επιστημονικής έρευνας. Το νεκροταφείο χρονολογείται μεταξύ του 1450 και 1040 π.Χ.

Αρχαία τείχη- Δύμη (τείχος Δυμαίων)

Χτίστηκε στην Μυκηναϊκή εποχή. Σύμφωνα με την παράδοση το έχτισε ο Ηρακλής στον αγώνα του κατά των Ηλείων του Αυγεία. Το τείχος περιέβαλε την κατοικία ενός ντόπιου ηγεμόνα ο οποίος από την θέση αυτή έλεγχε τους χερσαίους και τους θαλάσσιους δρόμους, επέπτευε το εμπόριο, συγκέντρωνε την σοδειά της πεδιάδας και παρείχε στον λαό την ασφάλεια. Σήμερα γίνονται ανασκαφές για την συμπλήρωση της έρευνας και την ανάδειξη του χώρου. Σε

συνεννόηση κανείς με την αρχαιολογική υπηρεσία μπορεί να παρακολουθήσει την ανασκαφή. Από εκεί ψηλά φαίνεται η λιμνοθάλασσα του Πρόκοππου, ένα τοπίο που θυμίζει Σκανδιναβικές χώρες. Κατά τα Μυκηναϊκά χρόνια, η λιμνοθάλασσα αυτή ενωνόταν με την λιμνοθάλασσα του Πάπα και τα Μαύρα Βουνά φαίνονταν σαν νησί.

Μυκηναϊκός οικισμός Χαλανδρίτσας

Μυκηναϊκός οικισμός στην θέση Άγιος Γεώργιος Χαλανδρίτσας. Ο οικισμός ήρθε στο φως το 1985 με την ευκαιρία σκαπτικών εργασιών για την ανέγερση Κέντρου Υγείας, το οποίο τελικά αποφασίσθηκε να μεταφερθεί σε άλλη θέση.

Ο οικισμός αναπτύσσεται κυκλικά με την μορφή επάλληλων δακτυλίων, οι οποίοι διακόπτονται ακτινωτά από τους δρόμους προσπέλασης στις οικίες. Η έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί. Στην κορυφή του λόφου πιθανόν να υπήρχε Μέγαρο το οποίο πιθανότατα έχει καταστραφεί.

Το κύριο χαρακτηριστικό του οικιστικού ιστού είναι ότι σε κάθε δωμάτιο διατηρούνται τα θεμέλια τοίχου που υποβάσταζε το δάπεδο του επάνω ορόφου. Σε ορισμένα δωμάτια βρέθηκαν παιδικές ταφές σε μικρούς κιβωτιόσχημους τάφους κάτω από το δάπεδο. Η κεραμική χρονολογείται στην Υστεροελλαδική IIIΒ και IIIΓ περίοδο (13ος - 11ος αιώνας π.Χ.).

Ο Μυκηναϊκός οικισμός Χαλανδρίτσας είναι καθ' όλη την διάρκεια του έτους ανοιχτός και η είσοδος είναι ελεύθερη. Έτσι, μπορεί κάποιος να επισκεφθεί τον χώρο και να θαυμάσει από κοντά την κληρονομιά που μας άφησαν οι προγονοί μας.

Ο πλούτος της πόλης δεν σταματάει εδώ. Η πόλη της Πάτρας παρουσιάζει μια συνεχή ιστορική εξέλιξη επί 4000 χρόνια. Ο κ. Τριανταφύλλου, πρώην Δήμαρχος Πατρών, στο βιβλίο του «ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΠΑΤΡΩΝ», αναφέρει «...Ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσαι διαπιστώσεις

είναι εκείνοι εκ μικρών ανασκαφών, επ' ευκαιρία αποχωματώσεων δι' ανέργειαν οικοδομών κατά τα τελευταία έτη. Ευρέθησαν μυκηναϊκά αρχαιότητες εις την οδό Γερμανού – άρα αυτή η πόλις, όχι τα προάστια μόνον, έχει αρχαιότατη ζωήν, κατοικείτο συνεχώς – ευρέθησαν παλαιοχριστιανικά αρχαιότητες πολλά, πρώιμοι βυζαντιναί, πολλά Ελληνιστικά, δηλ. των χρόνων της Αχαιϊκής Συμπολιτείας...». Κατά την διάρκεια ανασκαφών λοιπόν, έρχεται στο φως θαυμάσιος αρχαιολογικός θησαυρός, κτίρια, ψηφιδωτά, αγάλματα κ.α. Τα οικόπεδα αυτά βρίσκονται υπό την προστασία της αρχαιολογικής υπηρεσίας, όπως για παράδειγμα τα οικόπεδα με αρχαιολογικά ευρήματα στην οδό Γερμανού. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ό,τι στο χωριό Σκιαδά, σώζεται ο αρχαίος πύργος του Βυζαντινού στρατήγου Δοξαπατρή,

ΜΟΥΣΕΙΑ

Το αρχαιολογικό μουσείο της Πάτρας

Λειτουργεί από το 1936 και στεγάζεται στο κτίριο της οδού Μαιζώνος & Αράτου. Το μουσείο που ήταν παλαιό αρχοντικό της οικογένειας Καραμανδάνη είναι ένα από τα σημαντικότερα μουσεία της χώρας μας. Στον χώρο της κύριας αίθουσας εκτίθενται μαρμάρινες πλάκες με παραστάσεις, αγάλματα θεοτήτων, αγαλματίδια τεφροδόχες κάλπες, αρχιτεκτονικά γλυπτά αετωμάτων ναού του 5^{ου} αι. π.Χ. καθώς και τα ψηφιδωτά δάπεδα της Ρωμαϊκής εποχής, εκθέματα που βρέθηκαν στην Πάτρα. Στην δεύτερη αίθουσα βρίσκονται κοσμήματα, αγγεία, ειδώλια από χρυσό, ασήμι, γυαλί, πυλό, χαλκό, αλάβαστρο και οστέινα. Το μουσείο αυτό παρουσιάζει την καθημερινότητα, τις θρησκευτικές τελετές λατρείας των θεών και ταφής των νεκρών των προγόνων μας και είναι έντονη η ανάγκη εύρεσης μεγαλύτερου χώρου που θα στεγάσει αυτά τα ευρήματα των αρχαίων χρόνων. Τα κυριότερα εκθέματα του ισογείου είναι:

- Το ακέφαλο χρυσαλεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς, Φειδίας, 5^{ος} αι. π.Χ., -αντίγραφο-.
- Το ακέφαλο άγαλμα της Αφροδίτης της Μήλου, Σκόπας, 4^{ος} αι. π.Χ., -αντίγραφο-.
- Το ακέφαλο άγαλμα του Ερμή του Πραξιτέλη, -αντίγραφο-.
- Το ρωμαϊκό ψηφιδωτό 100 χρόνων μ.Χ. Βρέθηκε στα Υψηλά Αλώνια το 1896 και αναπαρίστανται διάφοροι αγώνες και μια χορωδία.
- Το κεφάλι του Δία.
- Το κεφάλι της Αρτέμιδος.
- Το ακέφαλο σώμα του Διονύσου και πολλά άλλα.

Το Ιστορικό-Εθνολογικό μουσείο

Το μουσείο αυτό βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του Γεωργίου Α΄ και στεγάζεται στο μέγαρο Λόγου και Τέχνης του Δήμου. Εκεί εκτίθενται ιστορικά κειμήλια από το 1770 και έπειτα. Περιλαμβάνει αντικείμενα από την ελληνική επανάσταση του 1821 όπως τουφέκια, ξίφη, κουμπούρες, λάφυρα από Τούρκους κατακτητές, γκραβούρες οπλαρχηγών και του Παλαιών Πατρών Γερμανού. Επίσης προσωπικά αντικείμενα, ιστορικά έγγραφα – ντοκουμέντα για την επανάσταση του 1821, αρχιερατικά άμφια μεγάλης παλαιότητας και ιστορικής αξίας κ.τ.λ. Όλα αυτά τα αντικείμενα είναι χορηγίες των Πατρινών και προσφορές από το προσωπικό τους αρχείο για να εμπλουτιστεί το υλικό αυτού του σημαντικού για την πόλη μας μουσείου το οποίο λειτουργεί από το 1973.

Μουσείο Λαϊκής Τέχνης

Από το 1983 στεγάζεται στο Σκαγιοπούλειο κληροδότημα σε αίθουσα που του έχει παραχωρηθεί, αλλά ιδρύθηκε από το πολιτιστικό κέντρο Πάτρας και λειτουργεί από το 1977. Τα εκθέματά του αφορούν τον τρόπο ζωής και παραγωγής της κοινωνίας πριν την είσοδο της βιομηχανίας. Επίσης, διαθέτει βιβλιοθήκη, αρχείο φωτογραφιών και μαγνητοταινιών και χώρο όπου πραγματοποιούνται ομιλίες, εκθέσεις, διαλέξεις κ.τ.λ.

Το μουσείο τύπου

Στεγάζεται στο Μέγαρο Λόγου & Τέχνης στην πλατεία Γεωργίου Α΄ και λειτουργεί από το 1952. Εκεί φυλάσσονται ελληνικά περιοδικά και εφημερίδες από την εποχή της τουρκοκρατίας έως και σήμερα. Σπουδαιότερο των εκθεμάτων είναι το επίσημο έγγραφο της Γ΄ Εθνικής Συνέλευσης των ελλήνων με τον Α΄ Πρωθυπουργό της Ελλάδας τον Ι. Καποδίστρια (1827) με τις υπογραφές όλων των αγωνιστών της επανάστασης.

Το Ζωολογικό μουσείο του Πανεπιστημίου του Ρίου

Ιδρύθηκε το 1973 και στεγάζεται στο ισόγειο του κτιρίου του Τμήματος της Βιολογίας του Πανεπιστημίου. Σκοπός του μουσείου είναι η αναζήτηση, η συλλογή και η συστηματική μελέτη του ζωολογικού πλούτου της χώρας, η χρησιμοποίηση της συλλογής για διδακτικούς σκοπούς, η εξυπηρέτηση των διδακτικών κλάδων που συνδέονται με τα αντικείμενα του μουσείου και η κάλυψη των αντίστοιχων εδρών της φυσικομαθηματικής σχολής. Σήμερα το μουσείο φιλοξενεί περίπου 450 είδη με σύνολο εκθεμάτων περίπου 3000. Τα είδη αυτά είναι ταριχευμένα πτηνά, θηλαστικά, ερπετά και θαλασσινά. Από τα παραπάνω είδη εκθεμάτων το 98% είναι ελληνικής πανίδας και τα υπόλοιπα ξένης.

Το Βοτανικό μουσείο του Πανεπιστημίου του Ρίου

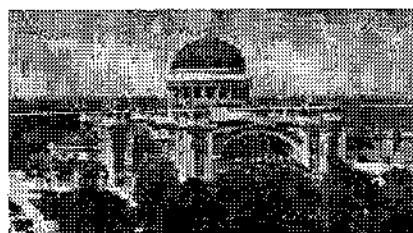
Στεγάζεται στο ίδιο κτίριο με το ζωολογικό μουσείο. Περιλαμβάνει συλλογές από 90000 περίπου δείγματα αποξηραμένων φυτών της ελληνικής και ευρωπαϊκής χλωρίδας. Όλα τα αποξηραμένα δείγματα που δεν εκθέτονται είναι για επιστημονική χρήση. Το μουσείο ιδρύθηκε μαζί με το ζωολογικό και ο σκοπός τους είναι ο ίδιος. Μελλοντικά το μουσείο θα συμπληρωθεί και με διάφορα βοτανικά εκθέματα τα οποία θα μπορεί να επισκέπτεται το κοινό.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί κάποιος να επικοινωνεί με τα παρακάτω τηλέφωνα:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ	
Φεστιβάλ Πατρών	2610-223342 2610-278206
Οργανισμός Καλλιτεχνικών & Πολιτιστικών Εκδηλώσεων	2610272911
Πινακοθήκη Πατρών	2610621513
Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών	2610224813
Δημοτική Βιβλιοθήκη Αιγίου	2691026694
Δημοτικό θέατρο «Απόλλων»	2610273613
Λαϊκό θέατρο Πατρών	2610225280
Μέγαρο Λόγου & Τέχνης	2610274035
Ωδείο Πατρών	2610271087
Φιλαρμονική Πατρών	2610425515
Καρναβαλικό Γραφείο	2610226063
Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών	2610624051
Εθνολογικό-Ιστορικό Μουσείο Πατρών	2610274962
Λαογραφικό Μουσείο Πατρών	2610334713
Μουσείο Τύπου	2610310488
Μουσείο Αιγίου	2691021517
Ιστορικό Αρχείο Αιγίου	2691021293

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ – ΙΕΡΕΣ ΜΟΝΕΣ

Ο Άγιος Ανδρέας

Η σπουδαιότερη από τις πιο παλιές εκκλησίες που σώζονται στην πόλη είναι ο Άγιος Ανδρέας, ο πολιούχος της Πάτρας. Ο Άγιος Ανδρέας δίδαξε την χριστιανική πίστη στην Πάτρα, κάτι που τον ανέβασε στο σταυρό υπό τις ρωμαϊκές διαταγές. Στη θέση του μαρτυρίου υπάρχει σήμερα μια μεγάλη θαυμάσια εκκλησία ενώ δίπλα υπάρχει ένα μικρότερο εκκλησάκι που φημολογείται ότι έκτισε ο ίδιος ο Άγιος Ανδρέας. Οι δύο ναοί του Αγίου Ανδρέα βρίσκονται μεταξύ των οδών Τριών Ναυάρχων και Παπαφλέσσα κοντά στην θάλασσα. Ο παλιός ναός είναι κτισμένος σε ρυθμό βασιλικής και βρίσκεται στα ερείπια του πρώτου ναού που διατηρήθηκε μέχρι το 1770 όπου καταστράφηκε πιθανότατα από σεισμούς. Στην θέση του παλαιού ναού παλαιότερα είχε βρεθεί και μια μορφή πέτρινου τοίχους οχύρωσης. Ο νέος ναός βυζαντινού ρυθμού, φαντάζει μεγαλοπρεπέστατος πλάι στον παλαιό και αποτελεί το στολίδι της Πάτρας. Ο ναός χωράει 8000 άτομα, θεμελιώθηκε το 1809 από τον Βασιλέα Γεώργιο Α΄ και εγκαινιάστηκε το 1974 χωρίς τοιχογραφίες. Στον ναό υπάρχει η Τίμια Κάρα και ένα κομμάτι του σταυρού στον οποίο μαρτύρησε ο Άγιος. Δύο δάκτυλα και ένα μικρό κομμάτι της παλάμης του Αγίου φυλάγονται στον παλαιό ναό. Επίσης, εκεί σώζεται και το πηγάδι με άγιασμα το οποίο λέγεται πως ήταν ο χώρος που δίδασκε ο Άγιος. Το πηγάδι αυτό φημολογείται ότι ήταν πηγή της θεάς Δήμητρας που λειτουργούσε και σαν μαντείο. Σε αυτό σώζεται η επιγραφή:

« ΝΗΜΕΡΤΕΣ ΤΟΔ΄ ΥΔΩΡ / ΔΗΜΗΤΕΡΟΣ ΗΝ ΠΟΤΕ ΝΟΥΣΟΙΣ / ΕΝΘΑ ΠΑΓΕΙΣ ΞΥΛΩ ΑΝΔΡΕΑΣ / ΠΑΤΡΑΣ ΑΜΦΙΒΕΒΗΚΕΝ »

Η επιγραφή αυτή μεταφράζεται: «*Το θεραπευτικό για τις αρρώστιες τούτο νερό, ήταν κάποτε της Δήμητρας. Εδώ σταυρώθηκε και πέθανε ο Απόστολος Ανδρέας*». Εσωτερικά ο νέος ναός έχει μήκος 55 μ. πλάτος 43 μ. και ύψος κεντρικού τρούλου 46 μ.. Ο ναός εντυπωσιάζει τον περιηγητή με την μεγαλοπρέπεια της διακόσμησης, των τοιχογραφιών καθώς και το επιβλητικό μέγεθός του. Στην μέση υπάρχει ένας μεγάλος τρούλος 46 μέτρων και γύρω του άλλοι 12 μικρότεροι. Ο σταυρός του μεγάλου τρούλου είναι επίχρυσος ενώ των άλλων χάλκινοι. Σ' έναν τρούλο υπάρχουν 38 ηλεκτρονικές καμπάνες. Οι τρεις από αυτές έχουν τον συνηθισμένο ήχο ενώ οι άλλες έχουν μελωδικό.

Η Αγγλικανική Εκκλησία

Βρίσκεται στην διασταύρωση των οδών Σατωβριάνδου και Αγίου Διονυσίου και αποπερατώθηκε το 1878. Είναι κτισμένη σε νέο – γοθικό ρυθμό με γρανιτένιες πέτρες και λιτό αλλά εντυπωσιακό διάκοσμο. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η εκκλησία εγκαταλείφθηκε και σταμάτησε να λειτουργεί αφού οι Βρετανοί είχαν φύγει πλέον από την Ελλάδα. Σήμερα που υπάρχουν πολλοί Βρετανοί στην πόλη μας η εκκλησία ξαναζωντανεύει. Η Αγγλικανική εκκλησιαστική κοινότητα αποφάσισε να την αναστηλώσει και να λειτουργήσει και σαν χώρος εκθέσεων.

Η Παντάνασσα

Περίπου 300 μ. ΝΑ της κεντρικής πλατείας Γεωργίου του Α' βρίσκεται ο ναός της Παντάνασσας, ένας από τους ομορφότερους και μεγαλοπρεπέστερους ορθόδοξους ναούς. Κτισμένος σε νεοκλασικό ρυθμό βασιλικής, περιλαμβάνει 2 τεράστια καμπαναριά που είναι ορατά από μεγάλη απόσταση. Πιθανότατα άρχισε να κτίζεται το 1857 στην θέση του μικρού ναού της Παναγίας της Οδηγήτριας και εγκαινιάστηκε το 1859. Προκαλούν δέος και θαυμασμό οι επίχρυσωμένες εικόνες, το πεντελικό ολόλευκο μάρμαρο του Δεσποτικού θρόνου, η εξάισια ξυλόγλυπτη Ωραία Πύλη, οι σπάνιες ομορφιάς βυζαντινές εικόνες και οι τοιχογραφίες που κοσμούν τους τοίχους του ναού καθώς και η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας.

Ο Παντοκράτορας

Πλησίον του νοτίου τείχους της Άνω Πόλης συναντούμε το ναό του Παντοκράτορα. Είναι ένας πανέμορφος επιβλητικός ναός που ξυπνά της μνήμες των Πατρινών θυμίζοντας πολύ την Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη. Είναι κτισμένος σε ρυθμό βασιλικής (τρίκλιτο) με τρούλους καλυμμένους από χαλκό εκ των οποίων ο κεντρικός στηρίζεται σε 4 σφαιρικά τρίγωνα. Στην θέση του πρώτου ναού που χτίστηκε γύρω στο 900 μ.Χ. υπήρχε ο ναός του Ολυμπίου Διός. Έκτοτε ο ναός άλλαξε πολλές μορφές και χρήσεις (τζαμί, καθολική εκκλησία, νοσοκομείο του Γαλλικού στρατού) για να καταλήξει στην μορφή που είναι σήμερα. Υπολογίζεται ότι ανεγέρθη μεταξύ του 1835 και 1840. Το 1951 επικαλύφθηκαν οι τρούλοι του με χαλκό για να προφυλαχθεί από την υγρασία η αγιογράφηση του ναού. Στο ναό φυλάσσονται επίσης λείψανα του Αγίου Ελευθερίου.

Ο Βυζαντινός ναός Αγίου Νικολάου (στο Πλατάνι)

Χτισμένος τον 10^ο αι. ο μικρός ναός είναι διατηρημένος σε πολύ καλή κατάσταση και βρίσκεται 13 χλμ. ΒΑ της Πάτρας στην περιοχή Πλατάνι. Αρχιτεκτονικά είναι ένας ναός τρίκογχος με τρούλο από τούβλα ο οποίος πιθανολογείται ότι είναι μεταγενέστερος του όλου οικοδομήματος. Είναι χαρακτηριστικό δείγμα Βυζαντινού ναού χτισμένο απλά αλλά εντυπωσιακά. Ελάχιστα δείγματα υπάρχουν από το εσωτερικό και τις τοιχογραφίες του ναού διότι καταστράφηκαν από τις τουρκικές επιδρομές. Ονομάστηκε ναός Αγίου Νικολάου γιατί στον ναό αυτόν τοποθετήθηκαν τα λείψανα του Αγίου από τα Μύρα της Λυκίας, όταν δέχτηκαν επιδρομή από τους Τούρκους πρόκειμένου να σώσουν τα ιερά αυτά λείψανα.

Η Μονή των Ταξιαρχών

Στη δεξιά όχθη του Σελινούντα, στο βουνό Κλωκός, μέσα σε οργιώδη βλάστηση, έλατα και άφθονα νερά, βρίσκεται η αξιόλογη Μονή των Ταξιαρχών

σε υψόμετρο 450 μ. Το μοναστήρι απέχει από το Αίγιο 15 χλμ. ενώ η διαδρομή προς αυτό θεωρείται εξαιρετικά όμορφη.

Η ιστορία της Μονής αρχίζει με τον Όσιο Λεόντιο, κτήτορα της Μονής, ο οποίος γεννήθηκε γύρω στο 1377 στη Μονεμβασιά και καταγόταν από αρχοντική οικογένεια (Η μητέρα του ήταν κόρη του Αυτοκράτορα Ανδρόνικου Δ' Παλαιολόγου). Γύρω στα 1415 - 1420, έφυγε από το Άγιο Όρος και ήρθε στο όρος Κλωκός, στη θέση που σήμερα είναι το «Παλαιό μοναστήρι» με τον απότομο βράχο και την αφιλόξενη γη. Στη συνέχεια, το 1450, με την συμπαράσταση των θείων του, Θωμά και Δημητρίου Παλαιολόγων, ιδρύει την μεγαλοπρεπή Μονή του Αρχάγγελου Μιχαήλ. Η αρχική αυτή μονή καταστράφηκε δύο φορές από τους Τούρκους το 1500 και 1620. Μετά τη δεύτερη καταστροφή της μεταφέρθηκε στη σημερινή επίπεδη τοποθεσία κοντά στον Σελινούντα, έπ' ονόματι των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ και έγινε πλέον γνωστή σαν Μονή των Ταξιαρχών. Καταστράφηκε και πάλι το 1772 κατά τα Ορλωφικά, από τους Τούρκους και τους Αλβανούς. Σε διάστημα τριών ετών - δηλαδή το 1775 η Μονή πήρε την σημερινή μορφή της. Από το σχέδιο του Β.Γ. Barsky, γνωρίζουμε την προγενέστερη μορφή του μοναστηριού. Το καθολικό του είναι Σταυρόσχημο, τετρακίονο, καμαρωτό, με οκταγωνικό τρούλο και μαρμαροσκάλιστα παράθυρα. Στον αιώνα μετά την απελευθέρωση, η Μονή γνώρισε πολύ καλές ημέρες. Έφτασε να έχει 150 περίπου μοναχούς και μοναχοπαίδια ενώ σήμερα έχει μικρό αριθμό μοναχών. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και κατά την τουρκοκρατία όταν οι μάχιμοι μοναχοί της κατατάχθηκαν στο επαναστατικό σώμα του Γερμανού που πήρε μέρος στην πρώτη πολιορκία του Πατρινού κάστρου. Από το Μάιο του 1821 ως το 1827 γίνεται αποθήκη τροφίμων και πολεμοφοδίων, ενώ σύμφωνα με το χειρόγραφο κώδικα του μοναστηριού, ιδιαίτερη ήταν η υλική προσφορά κατά την περίοδο της επανάστασης.

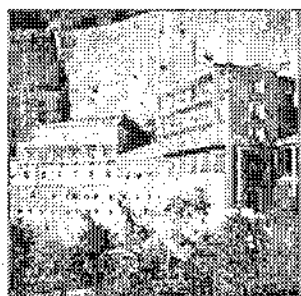
Οι εγγράμματοι μοναχοί κατέβηκαν στο Αίγιο και εργάστηκαν στα γύρω χωριά σαν εφήμεροι, δάσκαλοι, συμβολαιογράφοι και δικολάβοι (δικηγόροι). Το 1837, ο Ηγούμενος της μονής Μελέτιος Ροβήτος, ίδρυσε ελληνικό σχολείο στη μονή. Από αυτό, αποφοίτησαν πάρα πολλοί μοναχοί που στελέχωσαν στη συνέχεια την ελληνική εκκλησία. Το 1880, ιδρύεται με άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Γυμνάσιο που λειτούργησε μέχρι το 1926. Μετά την κατοχή, η μονή Ταξιαρχών με την ίδρυση Γυμνασίου - Οικοτροφείου που λειτούργησε δωρεάν μέχρι το 1970, προσέφερε πάρα πολλά στα φτωχά παιδιά της υπαίθρου.

"Τα Άχραντα Πάθη", αποτελούν θησαυρό και καύχημα της μονής. Μέσα σε υστεροβυζαντινό κιτίο φυλάσσονται μεγάλα τεμάχια τίμιου ξύλου, ακάνθινου στεφάνου, χλαμύδας, λίθων από τον Πανάγιο τάφο. Η κέρα του Οσίου Λεοντίου, κιβώτια επιχρυσωμένα, ξύλινα έχοντας μέσα μικρότερες λειψανοθήκες, με λείψανα διαφόρων Αγίων (Αγ. Ιωάννη του Ελεήμονος, του Αγ. Χαραλάμπους, μέρος της κέρας του Αγ. Ξενοφώντος, κ.ά). Ο θησαυρός τη μονής των Ταξιαρχών είναι προσφορά πλούσιων μονών σε λείψανα, ιδιαίτερα μετά από κάθε καταστροφή της μονής.

Χρυσοκέντητα άμφια, καλύμματα μεγάλης αξίας και ιερά άμφια κληρικών όλων των βαθμών, φυλάσσονται στην έκθεση της που λειτούργησε επί Μητροπολίτη Καλάβρυτων Αιγιαλείας, Αγαθονίκου. Το πιο αξιοθαύμαστο από τα εκθέματα της μονής είναι το επιτραχήλιο της κεντήτριας Κοκώνας (1807), όπου απεικονίζει 33 πρόσωπα και τον Χριστό ευλογώντας όπως Αγ. Τριάδα, πεντηκοστής, σταύρωσης κ.λ.π. Η συλλογή σταυρών της μονής Ταξιαρχών είναι η αρχαιότερη και ιδιαίτερα αξιόλογη. Στη μονή φυλάσσεται επίσης, χρυσοσκάλιστο ενεπίγραμμα ευαγγέλιο του 1785.

Οι μοναχοί της μονής καλλιεργούν σε μεγάλη έκταση ροδώνας (ειδικό τριαντάφυλλο) και παρασκευάζουν την φημισμένη σ' όλη την Ελλάδα «ροδοζάχαρη» και μικρή ποσότητα ρόδοελαίου.

Το Μεγάλο Σπήλαιο

Η Ιερά Μονή του Μ. Σπηλαιίου προκαλεί δέος καθώς βρίσκεται στη σκιά απόκρημνου βράχου σε υψόμετρο 940μ. και 15' από τα Καλάβρυτα. Πήρε το όνομα της από το κάθετο βραχώδες συγκρότημα του Χελμού, επάνω στο οποίο είναι κτισμένη. Υψώνεται "κολλημένη" στο βράχο καθλώνοντας και τον πιο αδιάφορο επισκέπτη. Το καθολικό της Μονής σκαμμένο στο βράχο, είναι ναός σταυροειδής, εγγεγραμμένος με δύο νάρθηκες. Ο κύριος ναός έχει τοιχογραφίες του 1653, αξιόλογα μαρμαροθετήματα στο δάπεδο, ξυλόγλυπτο τέμπλο κ.λ.π.

Η ιστορία και η ζωή της Μονής του Μ. Σπηλαιίου αρχίζει με το θαυμαστό τρόπο της ανεύρεσης της Ιεράς Εικόνας. Δύο αδελφοί από την Θεσσαλονίκη, Συμεών και Θεόδωρος, πήγαν στα Ιεροσόλυμα όπου έγιναν ιερείς από τον επίσκοπο της Αγίας Πόλης Μάξιμον. Εκεί ο καθένας ξεχωριστά είδε την ίδια οπτασία και έλαβαν την εντολή να μεταβούν στην Αχαΐα, να βρουν την ανάγλυφη εικόνα της Παναγίας. Ύστερα από πολλές περιπλανήσεις και αποκαλυπτικά όνειρα, συνάντησαν, στην περιοχή της Ζαχλωρούς τη βοσκοπούλα Ευφροσύνη το 362 μ.Χ. Όταν την πλησίασαν, η Ευφροσύνη τους προσκυνά με σεβασμό και αναφέρει τα ονόματα τους. Στην συνέχεια τους οδηγεί στο σπήλαιο που βρισκόταν η Ιερά Εικόνα, την οποία είχε ανακαλύψει, με την οδηγία ενός τράγου, που πήγαινε στο σπήλαιο για νερό και έβγαινε με βρεγμένα τα γένια του. Με πολλή χαρά, ευγνωμοσύνη και ευλάβεια, οι μοναχοί πήραν την εικόνα έξω του Σπηλαιίου και το καθάρισαν από την πυκνή βλάστηση. Όταν κάψανε τα κλαδιά, από την θερμότητα τινάχθηκε βίαια δράκος προς την έξοδο του Σπηλαιίου, όπου και σκοτώθηκε

από κεραυνό. Ως αναμνηστικά αυτού του θαύματος σώζονταν, μέχρι τελευταία, τα οστά του δράκοντα. Μέσα στο σπήλαιο κατασκεύασαν μικρό Ναό και μερικά μικρά κελιά με την βοήθεια των πιστών. Σιγά-σιγά η Μονή έγινε μία από τις πλέον πολυάριθμες σε μονάχους Μονές και γνώρισε ακμή και αίγλη. Υπήρξε δια μέσω των αιώνων φάρος της Ορθοδοξίας, έπαλξη του Ελληνισμού, εστία αντίστασης κατά των Τούρκων κατακτητών και άπαρτο φρούριο. Τέσσερις φορές καταστράφηκε από πυρκαγιές, το 840, το 1400, το 1640 και το 1934, πάντοτε όμως διασωζότανε η Αγία Εικόνα με τρόπο θαυμαστό. Μόνο κατά την κατοχή - Δεκέμβριος 1943 η Μονή λεηλατήθηκε, οι μοναχοί πλήρωσαν τη θηριωδία των Ναζί. Τα εναπομείναντα κελιά από την πυρκαγιά του 1934, πυρπολήθηκαν.

Παρ' όλες αυτές τις δοκιμασίες, η Μονή του Μ. Σπηλαίου, μετά από κάθε καταστροφή, πυρκαγιά ανεγειρόταν καλύτερη. Σήμερα υψώνεται μεγαλοπρεπής, ανακαινισμένη και συνεχίζει την ιστορική πνευματική της πορεία. Στις 12 Δεκεμβρίου 1979 ανέλαβε την Ηγουμενία της Μονής ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Νικηφόρος Θεοδωρόπουλος και η Μονή από "ιδιόρρυθμη" γίνεται "Κοινόβια". Το Μέγα Σπήλαιο έχει τώρα μικρό αριθμό μοναχών.

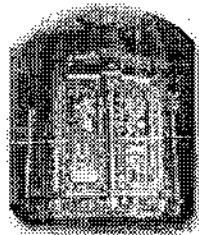
Θησαυρός της Μονής θεωρείται η εικόνα της Παναγίας Μεγαλοσπηλιώσσης, έργο του Αποστόλου Λουκά. Πιστεύεται ότι την εικόνα αυτή, μαζί με το Ευαγγέλιο και τις Πράξεις των Αποστόλων χάρισε ο Απόστολος Λουκάς στον ηγεμόνα της Αχαΐας, Θεόφιλο. Εκείνος δε την κληροδότησε στους απογόνους του, οι οποίοι κατά την εποχή των διωγμών, την έκρυψαν στο Σπήλαιο. Όπου και παρέμεινε μέχρι που ανακαλύφθηκε από την Αγία Ευφροσύνη. Είναι ανάγλυφη, πάχους τριών πόντων και πλασμένη από κέρι, μαστίχα και άλλες ύλες. Φέρει αισθητά χρωματισμένη και χρυσά διαγράμματα. Από τις πολλές πυρκαγιές έχει αμαυρωθεί. Το σώμα της είναι στραμμένο-δεξιά, με κεκλιμένη την κεφαλή προς τον Υιό της, κρατώντας τον στο δεξί χέρι (Δεξιοκρατούσα), ο οποίος με το αριστερό του χέρι κρατάει ελαφρά την αριστερή παλάμη της Μητρός Του, ενώ με το δεξιό κρατάει το Ευαγγέλιο. Δεξιά και αριστερά της κηροπλάστης εικόνας παρίστανται άγγελοι. Στις τέσσερις γωνιές της εικόνας δεξιά εξαπτέρυγα Σεραφείμ και αριστερά Χερουβείμ.

Στο Μουσείο της Μονής υπάρχουν πολλά ιερά και εθνικά κειμήλια: εθνικές στολές, σιγίλια, χειρόγραφα με εξαιρετες μικρογραφίες, πολύτιμοι χρυσοί σταυροί με τίμιο ξύλο, χαλκογραφίες, προσωπογραφίες κ.α. Σε ειδικό παρεκκλήσιο πολλές εικόνες, λειψανοθήκες με οστά πολλών Αγίων και τις κάρες των ιδρυτών της Μονής.

Αξιοθέατο θεωρείται το "Τρύπιο Λιθάρι", η οπή απ' όπου διέρχεται το φως του ήλιου, μόνο στις δύο Ισημερίες. Καθώς και το τεράστιο βαρέλι κρασιού "Αγγελής", χωρητικότητας 10.000 κιλών κ.λ.π.

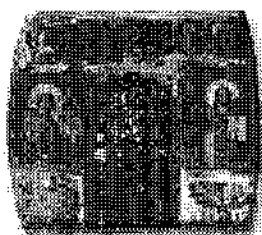
Η Ι. Μονή του Μ. Σπηλαίου, έχει αξιόλογη κτηματική έκταση στα Καλάβρυτα και στην περιοχή Ελαιών Αιγίου κ.λ.π. Παράγει δημητριακά, λάδι, εσπεριδοειδή, κρασί κ.λ.π. Από τα εισοδήματα αυτά κα τις προσφορές των

προσκυνητών συντηρείται η Ι. Μονή, αλλά βοηθάει οικονομικά και τα ευαγή ιδρύματα της Ι. Μητροπόλεως.

Η Αγία Λαύρα

Έξι χιλιόμετρα από τα Καλάβρυτα, σε ιδιαίτερα όμορφο τοπίο, βρίσκεται η Μονή της Αγίας Λαύρας, ένας από τους σημαντικότερους - ιστορικούς χώρους του τόπου μας.

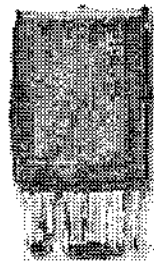
Η ιερά Μονή της Αγίας Λαύρας, είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου, αλλά γιορτάζει και στις 17 Μαρτίου, γιορτή Αγίου Αλεξίου, του οποίου η Αγία Κάρα φυλάσσεται σε αργυρά θήκη. Η ιστορία της Μονής αρχίζει από τους χρόνους της Αυτοκρατορίας Νικηφόρου Φωκά, ο οποίος σεβόμενος τον Όσιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη και με δική του υλική ενίσχυση, άρχισε να κτίζει στο Άγιο Όρος, τη Μονή της Αγίας Λαύρας. Εκεί, με τον Όσιο Αθανάσιο, υπήρχαν και δύο συνασκητές. Ύστερα από κάποια διαφωνία, ο ένας έφυγε για το Κίεβο της Ρωσίας, όπου ίδρυσε την Μονή της Αγίας Λαύρας, και ο άλλος με το όνομα Ευγένιος, ήλθε στην Πελοπόννησο και στη θέση Παλαιομονάστηρο άρχισε το 961 να ανοικοδομεί τη Μονή σε απόσταση 10' από τη σημερινή. Με την πάροδο του χρόνου, η Μονή απέκτησε υλική υποδομή, αλλά κυρίως έμπυχο δυναμικό, ώστε σε κάποια περίοδο έφθασαν τους 960. Έτσι έγινε ένα από τα ουσιώδη κέντρα του Χριστιανισμού και επί Τουρκοκρατίας αποτέλεσε κέντρο Εθνικής δράσης. Το 1585 καταστρέφεται από πυρκαγιά, η οποία αποδόθηκε στους Τούρκους. Οι μοναχοί έφυγαν σε μετόχια της Μονής και για αρκετά χρόνια έμεινε ερειπωμένη. Το 1600 αρχίζει πάλι το χτίσιμο της Μονής από έναν Καλαβρυτινό, Ιωάννη, και αργότερα Ηγούμενο αυτής. Περίοδος πραγματικής δημιουργίας και ανάπτυξης της Μονής της Αγίας Λαύρας ήταν επί ηγουμενίας πατρός Ευγενίου. Την 19^η Μαρτίου 1689, άρχισε την ανέγερση νέου κτιρίου της Μονής. Το καθολικό της Μονής αυτής είναι λιθόκτιστο, τρίκογχο κτίσμα, αγιορείτικου τύπου σε απλούστερη μορφή. Οι τοιχογραφίες του σώζονται μέχρι σήμερα, όχι σε καλή κατάσταση, λόγω πυρκαγιών και μη συντήρησης. Μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου 1944, η Μονή της Αγίας Λαύρας πέρασε δια πυρός και σιδήρου. Υπέστη πολλές πυρκαγιές, λεηλασίες, διώξεις και εκτελέσεις μοναχών. Το 1828 άρχισε η ανέγερση της στην σημερινή θέση. Στις 24 Ιουλίου 1844, η Μονή καταστρέφεται από τρομακτικό σεισμό. Το 1850 άρχισε και πάλι η ανοικοδόμηση της. Το καθολικό έγινε σε ρυθμό βασιλικής μετά τρούλου και γύρω - γύρω πολλά κελιά. Ακολουθούν τα Χιτλερικά στρατεύματα που έκαψαν

τα κελιά, τις αποθήκες και εκτέλεσαν τους τρεις μοναχούς, που δεν την εγκατέλειψαν και έναν υπάλληλο αυτής. Αργότερα οι μοναχοί ξαναγύρισαν φέρνοντας τα κειμήλια και το Λάβαρο, που είχαν διασώσει και άρχισαν την επισκευή με ζήλο. Το 1950, η Μονή ανοικοδομήθηκε εξ' ολοκλήρου. Ο αριθμός των μοναχών άρχισε να μειώνεται σταδιακά. Όμως, σύντομα, ο ηγούμενος της π. Φιλάρετο Κωνσταντακόπουλος συγκέντρωσε γύρω του, μια ομάδα νέων μοναχών που έδωσαν νέα πνοή στην Μονή.

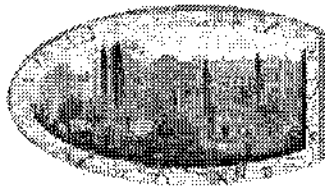
Όπως έχουμε προαναφέρει, η Μονή της Αγίας Λαύρας έγινε πηγή έμπνευσης όλου του ελληνισμού για την αποφασιστική έναρξη του αγώνα του 1821. Πριν αρχίσει η επανάσταση, η Μονή βρισκόταν και πάλι σε περίοδο ανάπτυξης. Στις 21 Μαρτίου 1821, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός και όλοι οι οπλαρχηγοί δίνουν το σύνθημα της εξέγερσης μετά την δοξολογία, που έγινε σε ατμόσφαιρα κατανυκτικής μυσταγωγίας. Ο Διάκος της Μονής Γρηγόριος Ντόκος, κρατώντας το Λάβαρο, που ορκίστηκαν «ελευθερία ή θάνατος» οδήγησε τους μαχητές στα Καλάβρυτα, τα πολιορκήσε και αιχμαλώτισε την φρουρά. Αυτή ήταν η πρώτη ελληνική νίκη. Στη συνέχεια, η Αγία Λαύρα έγινε ορμητήριο πολεμικών ενεργειών και συγχρόνως το μεγάλο κέντρο ανεφοδιασμού των πρώτων ελληνικών δυνάμεων.

Το Λάβαρο, η πρώτη σημαία του ελληνικού έθνους, είναι ο πολυτιμότερος θησαυρός της Μονής. Ήταν παραπέτασμα (κουρτίνα) της Ωραίας Πύλης του ναού. Από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό, χρησιμοποιείται σαν σύμβολο-σημαία ενώ στη συνέχεια, γίνεται πολεμική σημαία. Όπως φαίνεται στον κώδικα της Μονής το έφερε στη Μονή το 1737 ο Ιερομόναχος Νεόφυτος, επί ηγουμενίας Τιμοθέου. Το σχήμα του είναι επίμηκες ορθογώνιο (1,20 x 0,95). Επάνω εικονίζεται η Κοίμηση της Θεοτόκου, ο Χριστός κρατώντας στα χέρια Του βρέφος και Άγγελοι, που υποδέχονται την ψυχή της Παρθένου. Στην κεφαλή του προς αριστερά Αγγέλου υπάρχει τουρκική σφαίρα από την πολιορκία των Καλαβρύτων. Οι μοναχοί έσωσαν το Λάβαρο από τις πυρκαγιές και λεηλασίες που υπέστη η Μονή και έτσι σήμερα αποτελεί τον πολυτιμότερο Εθνικό θησαυρό. Συντηρήθηκε το 1993 και διαφυλάσσεται σε ειδική θήκη στην Μονή.

Στην Μονή φυλάσσονται επίσης, ο Επιτάφιος (1754) που κεντήθηκε στη Σμύρνη από Ελληνίδα χριστιανή. Η Εικόνα του Αγίου Γεωργίου του 1800, που κεντήθηκε στην Κωνσταντινούπολη από την Κωκώνα του Ρολογά. Ευαγγέλιο δωρισμένο από την Αυτοκράτειρα της Ρωσίας, Αικατερίνη Β' τη Μεγάλη. Τα χρυσοκέντητα άμφια Παλαιών Πατρών Γερμανού, εγκόλπια, ξυλόγλυπτοι σταυροί, κλπ. Στις λειψανοθήκες της Μονής φυλάσσονται λείψανα πολλών Αγίων της Εκκλησίας. Το πολυτιμότερο είναι η Αγία Κάρα του «Αγίου Αλεξίου, του ανθρώπου του Θεού» που είναι δωρεά του Αυτοκράτορα Εμμανουήλ Παλαιολόγου το 1398. Η Κάρα του αγίου Φιλαρέτου του Ελεήμονος, και πολλά τεμάχια λειψάνων από Αγίους όπως: Αγ. Θεοδώρου Στουδίτου, Αγίου Παντελεήμονος, Αγίας Παρασκευής, Αγίων Αναργύρων, κ.λ.π.

Στην Μονή διατηρείται επίσης, βιβλιοθήκη η οποία συνεχώς εμπλουτίζεται. Έχει 3,000 περίπου έντυπα. Το αρχαιότερο είναι χρονολογίας του 1502. Στην συγκρότηση της βιβλιοθήκης της Μονής σημαντικά συνέβαλαν αρχικά ο Κύριλλος Λαυριώτης (1796) και πολύ αργότερα ο Καλαβρυτινός δάσκαλος μοναχός Γρηγόριος Ιωαννίδης (1929).

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

Στην πλαγιά μιας παραφυάδας του Ολονού, μόλις 30' ψηλότερα από το χωριό Αναστάσοβα, βρίσκεται η Μονή των Αγίων Θεοδώρων. Είναι φωλιασμένη στην πλαγιά του βουνού Ζέμπι, σε υψόμετρο 1000 μ. περίπου. Απέχει από τα Καλάβρυτα 28 χλμ. Η πρόσβαση στη Μονή γίνεται και από τα Τριπόταμα (Ε 111) δια μέσου Σοποτού, σε ίδια απόσταση από τα Καλάβρυτα. Το Μοναστήρι είναι το καύχημα της γύρω περιοχής.

Η ίδρυση της τοποθετείται, γύρω στο 1724. Υπάρχει όμως και η άποψη ότι η ιστορία της αρχίζει το 1.000 - 1.100 μ.Χ. Δυστυχώς δεν υπάρχουν γραπτά στοιχεία. Από το 1724 γνωρίζουμε την πορεία της Μονής από κώδικες και πολλές επιγραφές στα κτίσματα της. Έτσι το 1724 γίνεται ανακαίνιση της Μονής από τον Ηγούμενο Συμεών, από το κοντινό χωριό Αγρίδι. Στην συνέχεια, γνωρίζει περιόδους ακμής και παρακμής και κυρίως κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας, από τις βαριές φορολογίες και διώξεις των Τουρκαλβανών της περιοχής. Έτσι, η Μονή μετά την απελευθέρωση είχε πολλά χρέη. Όμως με την βοήθεια των πιστών, κάλυψε όχι μόνο τα χρέη και τις ελλείψεις αλλά κατάφερε να ανακαινιστεί.

Το 1973 η Μονή έκλεισε για λίγο διάστημα, ύστερα από την δολοφονία του Ηγούμενου του από Ιερόσυλους ληστές. Την άνοιξε και πάλι ο μοναχός και ηγούμενος αυτής Νικόδημος Παπαγιαννόπουλος, για να ξανακλείσει το 1982 μετά τον θάνατο του. Το 1984 η Μονή μετατρέπεται σε γυναικεία, όπου συμβιώνουν σ' αυτή 6 μοναχές με ηγουμένη την Καλλινίκη

Ανδρικοπούλου από την Πάτρα. Για μία δεκαετία η Ιερά Μονή των Αγ. Θεοδώρων ανακαινίζεται και παρέχει με επιτυχία την μαρτυρία της πίστεως προς την κοινωνία. Το Μάρτιο του 1992, η γυναικεία αδελφότητα αδικαιολόγητα εγκαταλείπει την Μονή. Όμως σύντομα, τον Οκτώβριο του 1993, η Μονή μετατρέπεται και πάλι σε ανδρική μοναστική αδελφότητα με τον ερχομό του Ιερομόναχου Αγιορείτη π. Γεωργίου Μαραγκού και της συνοδείας του.

Η προσφορά της Μονής στον Αγώνα του 1821 ήταν σημαντική. Για το λόγο αυτό η Ελληνική Πολιτεία αναγνώρισε με επίσημα έγγραφα τις θυσίες και τις προσφορές των μοναχών της. Η Ιερά Μονή ήταν το κέντρο των "Φιλικών" της περιοχής. Πολλές φορές έγινε ορμητήριο πολλών αγωνιστών για μάχες που γινόταν στην περιοχή Σοποτού, Λειβαρτζίου, Λάλα, Πούσι, Καλαβρύτων. Επίσης τροφοδοτούσε τον αγώνα ακόμα και με χρήματα, εκποιώντας μέχρι και τιμαλφή αντικείμενα της, αλλά και με δάνεια. Για την αλήθεια των ανωτέρω διασώζονται 27 επιστολές από 21 σπλαρχηγούς με ανάλογο περιεχόμενο.

Ιδιαίτερη όμως ήταν η προσφορά της Μονής στην καλλιέργεια των Ελληνικών γραμμάτων. Στο παρεκκλήσι του Προδρόμου λειτουργούσε "Κρυφό Σχολείο" ενώ πολλά από τα παιδιά συνέχιζαν στη σχολή του Σοποτού που ιδρύθηκε το 1796. Μάλιστα η Ιερά Μονή Αγ. Θεοδώρων, σύμφωνα με τα έγγραφα που διασώθηκαν έστειλε βιβλία, πλήρωνε δασκάλους της Σχολής Σοποτού και έστειλε υπότροφους στην υψηλού επιπέδου Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή.

Δείγμα της μεγάλης ακτινοβολίας της Μονής των Αγ. Θεοδώρων είναι τα Μετόχια και τα πολλά οικοδομήματα που απέκτησε κατά καιρούς. Σήμερα διατηρεί τα παρακάτω Μετόχια στη Σελίσσα, στην Ψωφίδα, στην Κέρτεζη, στην Ρετεντού, στο Μαραθιά Ηλείας και στο Κάρνεσι Καλαβρύτων.

Οι πιο πολύτιμοι θησαυροί της Μονής είναι οι επτά λειψανοθήκες με τα Ιερά λείψανα των Αγ. Θεοδώρων και 21 άλλων Αγίων της Εκκλησίας μας, όπως Αγ. Παντελεήμονα, Αγ. Ιωάννη Χρυσοστόμου, Αγ. Ευθυμίου, Αγ. Αναργύρων, Αγ. Μηνά κ.α. Πολλά κειμήλια στη Μονή δεν υπάρχουν. Τα περισσότερα φυλάσσονται στη Μονή Πεντέλης Αττικής και στο Μουσείο της Μητρόπολης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας. Στη Μονή υπάρχουν: ένα Ευαγγέλιο ΙΗ΄ αιώνα με ασημοστόλιστο κάλυμμα, μερικά λειτουργικά βιβλία μεγάλης παλαιότητας καθώς και δύο εικόνες των Αγ. Θεοδώρων και της Παναγίας. Η πρώτη φέρει χρονολογία 1769 και απεικονίζονται με στρατιωτικές στολές. Η δεύτερη είναι αχρονολόγητη και γύρω της εικονίζονται οι 24 οίκοι, δηλαδή σκηνές από την ζωή της Θεοτόκου.

Η Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου

Η ιερά γυναικεία κοινοβιακή Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Αγίου βρίσκεται σε θαυμάσια τοποθεσία του ομώνυμου βουνού σε υψόμετρο 870 μ. με υπέροχη θέα προς την θάλασσα. Απέχει μόλις 14 χλμ. από το Αίγιο. Σύμφωνα με Πατριαρχικά έγγραφα του 17ου και 18ου αι., η ίδρυση της υπολογίζεται στο τέλος του 16ου αιώνα. Ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη

Καλαβρύτων και Αιγιαλείας. Στην τοποθεσία, όπου βρίσκεται η Μονή, έλαβε χώρα η γνωστή στην ιστορία ως "μάχη του Τσετσεβού" (17 Ιουλίου 1827).

Σώζεται η επίσημη αλληλογραφία των οπλαρχηγών, που συμμετείχαν, με τον Αρχηγό των Πελοποννησιακών στρατευμάτων, Θ. Κολοκοτρώνη. Προς τιμήν των 80 αγωνιστών που έπεσαν ηρωικά, σε απόσταση 150 μ. περίπου νότια της Μονής, έχει στηθεί ηρώο, όπου τελείται ετήσιο μνημόσυνο παρουσία των Αρχών και πλήθος λαού. Στο Ιερό Βήμα του Καθολικού σώζεται παλαιά τοιχογραφία Βυζαντινής τεχνοτροπίας. Σε ασημένια θήκη φυλάσσονται "Αχραντα Πάθη" και τίμια λείψανα Αγίων.

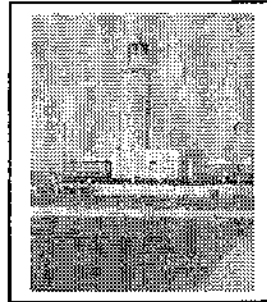
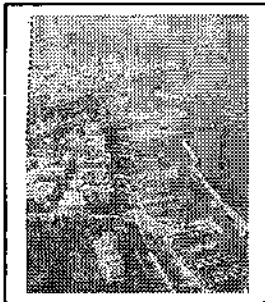
Το 1987 με πρωτοβουλία του Αρχιμανδρίτη π. Ευσεβίου Γιαννακάκη και του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ.κ. Αμβροσίου, το έως τότε μετόχι της Ι. Μ. Ταξιαρχών, μετατράπηκε με Προεδρικό διάταγμα σε ιερά γυναικεία κοινοβιακή Μονή. Το σχεδόν ερειπωμένο μικρό κτίριο της Μονής ανακαινίσθηκε και το Πάσχα του 1988 εγκαταστάθηκαν οι πρώτες Αδελφές. Ο αείμνηστος π. Ευσέβιος ανακαίνισε αρχικά πλήρως το Καθολικό της Μονής. Στην συνέχεια αναδύθηκε σ' ένα τιτάνιο αγώνα και κατόρθωσε πολύ γρήγορα να θεμελιώσει και να ολοκληρώσει το νέο λαμπρό Μοναστηριακό συγκρότημα - με δύο περικαλλή παρεκκλήσια, για τις ανάγκες και δραστηριότητες της πολυμελούς Μοναστηριακής Αδελφότητας.

Οι αδελφές εκτός από τον μοναχισμό, ασχολήθηκαν με αγιογραφίες, εργόχειρα, εκκλησιαστικά κεντήματα και την εγκάρδια φιλοξενία στους προσκυνητές. Οι αδελφές ιατροί της Μονής προσέφεραν δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες στους κατοίκους της περιοχής.

Η μονή Γηροκομείου

Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και μία εκδρομή στη Μονή Γηροκομείου. Πρόκειται για ένα από τα παλαιότερα μοναστήρια της Πελοποννήσου, σε μια ωραιότατη πευκόφυτη τοποθεσία, στην κορυφή του ομώνυμου λόφου.

ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΚΑΙ Ο ΦΑΡΟΣ

Το λιμάνι της Πάτρας είναι τεχνητό ενώ λόγω της θέσεως του έχει χαρακτηριστεί ως "η Δυτική Πύλη της χώρας". Σήμα κατατεθέν τόσο της πόλης όσο και του λιμανιού της ήταν ο Φάρος, που βρισκόταν στο κεντρικό λιμενοβραχίονα της Αγίου Νικολάου ως την εποχή της χούντας. Τότε γκρεμίστηκε για πρώτη φορά προκειμένου να μεγαλώσει ο λιμενοβραχίονας. Μετά το 1821, ο Φάρος στο μόλο πλέον, κατασκευάστηκε αρχικά από ξύλο και μετέπειτα από πέτρες παίρνοντας την τελική του μορφή στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Ο Φάρος από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο χρησιμοποιούνταν σαν καφενείο και μετά συχνά σαν κέντρο εορταστικών εκδηλώσεων που αφορούσαν κυρίως το λιμάνι. Μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο λιμάνι της Πάτρας χρησιμοποιούνταν μόνο μαούνες. Σήμερα διακινούνται πάνω από 1000000 επιβάτες και πάνω από 200000 τροχοφόρα (Ο.Π. ΠΑΤΡΑ '98). Ο Φάρος έγινε και πάλι σύμβολο της Πάτρας το 2000. Κατασκευάστηκε ακριβώς όπως αυτός που γκρεμίστηκε το 1972 (είναι μόνο κατά δύο μέτρα ψηλότερος). Για την κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν πέτρες από παλιά σεισμόπληκτα σπίτια της πόλης. Οι πέτρες είναι ίδιες με αυτές που είχε ο παλιός φάρος. Βρίσκεται ακριβώς στην προέκταση της Τριών Ναυάρχων και είναι ορατός και από τα Υψηλά Αλώνια.

Παρόλο που το λιμάνι της Πάτρας έχει στο παρελθόν παίξει πρωτεύοντα ρόλο στην οικονομική ζωή της Ελλάδας, από τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας της, η πορεία του λιμανιού στο χρόνο δεν ήταν πάντα λαμπρή. Υπήρξε σημαντικό εισαγωγικό και εξαγωγικό κέντρο της χώρας μας

αλλά με το πέρασμα του χρόνου και την ανάπτυξη του Πειραιά, η κίνηση σε αυτό άρχισε να λιγοστεύει. Το 1983 έγινε η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου με συνέπεια να συνδεθεί το Αιγαίο με το Ιόνιο και να μειωθεί έτσι η θαλάσσια απόσταση μεταξύ της Πάτρας και του Πειραιά καθώς δεν ήταν υποχρεωτικός πλέον ο περίπλους της Πελοποννήσου. Μεγάλη ήταν η συμβολή του λιμανιού στην υπερπόντια μετανάστευση ιδιαίτερα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου}. Κύριο μέσο μεταφοράς των μεταναστών μέχρι και την δεκαετία του 1960 προτού γίνει άνισος ο συναγωνισμός με το αεροπλάνο αποτελούσαν τα υπερωκεάνια – που συχνά προσέγγιζαν και στην Πάτρα.

Το Ελληνικό μεταναστευτικό κύμα προς την Αμερική έως το 1907, οπότε και ιδρύθηκε η πρώτη ελληνική ωκεανοπόρος γραμμή, το διακινούσαν ξένες ατμοπλοϊκές γραμμές. Δύο τέτοιες εταιρίες που τα υπερωκεάνια τους προσέγγιζαν και στην Πάτρα ήταν η γερμανική "Hambourg American Line" και κυρίως η αυστριακή "Austro Americana" που μετέφερε κατ' εξοχήν Έλληνες μετανάστες στην Αμερική έως το 1907.

Τα πρώτα χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο το λιμάνι βρισκόταν σε μαρασμό μέχρι πριν τριάντα χρόνια οπότε άρχισε να λειτουργεί η σύνδεση Ελλάδας – Ιταλίας με Ferry Boat (F/B).

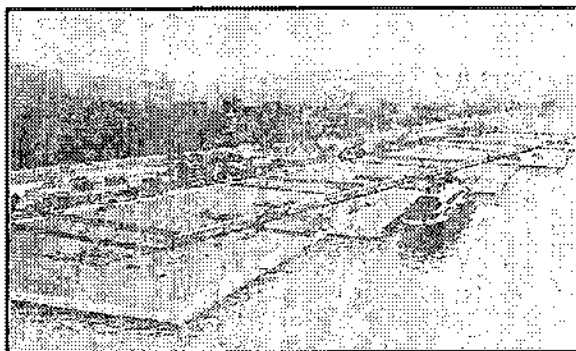
Το λιμάνι σήμερα

Το λιμάνι της Πάτρας είναι λοιπόν, εκείνο που φέρει την μεγαλύτερη σημασία, όχι μόνο για την Περιφέρεια της Πελοποννήσου στην οποία ανήκει αλλά και για την χώρα μας, στην οποία έχει καταστεί λιμάνι εθνικής σημασίας. Συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό επιβατικής κίνησης εσωτερικού – εξωτερικού και επίσης κατέχει υψηλό ποσοστό εμπορευματικής κίνησης τόσο εσωτερικού όσο και εξωτερικού (μεταφορές TIR, κλπ.). Είναι λιμάνι μικτό. Από το λιμάνι της Πάτρας κατά τους μήνες αιχμής, φεύγουν περίπου 40 πλοία την ημέρα. Η γραμμή εξωτερικού δρομολογεί περίπου 50 πλοία. Οι κυριότερες ναυτιλιακές εταιρίες, οι οποίες ναυλώνουν πλοία και παίζουν αντιπροσωπευτικό ρόλο στο λιμάνι της Πάτρας, είναι οι εξής: SUPER FAST

FERRIES, ANEK LINES, MINOAN LINES, STRINTZIS LINES, MEDITERRANEAN LINK LINES, HELMES – H.M.L. (HELLENIC MEDITERRANEAN LINES), ADRIATICA, MARLINES.

Σημαντικό λοιπόν λιμάνι η Πάτρα, τόσο για το εξωτερικό εμπόριο όσο και για τις επιβατικές θαλάσσιες μεταφορές με την ευρύτερη ενδοχώρα. Μετά την ολοκλήρωση κάποιων έργων υποδομής (κατασκευή προβλήτας και κυματοθραύστη) η δυναμικότητα του θα φθάνει σε 1000000 τόνους ετησίως.

Το νέο λιμάνι

Είναι κοινώς αποδεκτό πως ο ρόλος του λιμανιού της Πάτρας είναι θεμελιώδης για την οικονομική ανάπτυξη της πόλης, καθώς και για ολόκληρη την περιοχή αλλά και για την Ελλάδα γενικότερα.

Ωστόσο, οι ικανότητες του σύγχρονου λιμανιού είναι περιορισμένες, εξαιτίας της ανεπάρκειας των εξωτερικών χώρων για την αντιμετώπιση της μεγάλης κίνησης των αυτοκινήτων και των φορτηγών. Επιπλέον, υπάρχουν δυσκολίες στη σύνδεση του λιμανιού με την υπεραστική σύνδεση, γιατί η πόλη κυκλώνει ασφυκτικά το λιμάνι και με αυτό τον τρόπο όλη η κυκλοφορία περνάει στην αστική σύνδεση που είναι ολοκληρωτικά αναποτελεσματική.

Λόγω των προβλημάτων που έχουν σημειωθεί, ο Οργανισμός Λιμένος της Πάτρας σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και το Υπουργείο Ανάπτυξης, έχουν ολοκληρώσει τις μελέτες και ήδη από το 1997 έχει αρχίσει η κατασκευή του Νέου Λιμανιού της Πάτρας. Το καινούργιο λιμάνι τοποθετείται

ένα χιλιόμετρο νότια του λιμανιού που ήδη υπάρχει, στην οδό Δυμαίου 1 και θα είναι σε θέση να δέχεται όλους τους τύπους μεταφορών.

Το νέο λιμάνι θα συνδεθεί οδικά με την υπόλοιπη πόλη στα βόρεια της Πάτρας διασχίζοντας τον οδικό κόμβο Κ5 διαμέσου του δρόμου που συνδέει την όχθη του ποταμού Γλαύκος, κάνοντας έτσι την είσοδο στο λιμάνι εύκολη, μα λύνοντας επίσης και το κυκλοφοριακό πρόβλημα της πόλης.

Περιγραφή του νέου λιμανιού

Οι εργασίες

- ❖ Η κατασκευή της προκυμαίας θα είναι σε μήκος 600μ. στην παραλιακή γραμμή και θα γίνει με πέτρινα κιβώτια και βάθος 11μ. Αρχικά, θα κατασκευασθούν πάνω σε μια ειδική πλατφόρμα που θα επιπλέει. Ύστερα θα ρυμουλκηθούν, μέσα από την θάλασσα και θα τοποθετηθούν σε αντίστοιχες θέσεις. Τέλος, τα ειδικά αυτά κιβώτια θα ξαναγεμίσουν με νερό.
- ❖ Ο κυματοθραύστης θα έχει μικτή διατομή μήκους 1200μ.
- ❖ Θα γίνουν επιχωματώσεις 150000 τ.μ. της περιοχής για την κατασκευή χερσαίων χώρων, πίσω από τους κυματοθραύστες.
- ❖ Θα γίνουν εργασίες για την καλύτερευση του πυθμένα της θάλασσας με εγκατάσταση γεωσυνθετικών φίλτρων, κ.ά.

Άλλα χαρακτηριστικά

- ❖ Το νέο λιμάνι θα έχει πριονωτές προκυμαίες περίπου 1000μ. μήκους και 11μ. βάθους, 5 εξέδρες και 250000τ.μ. χερσαίου χώρου για την διευκόλυνση της μετακίνησης των ταξιδιωτών.
- ❖ Επίσης θα κατασκευασθεί εμπορική προκυμαία 300μ. και χερσαίοι χώροι 140000τ.μ. για την εναπόθεση των εμπορευμάτων και την διευκόλυνση της εμπορικής κίνησης.
- ❖ Ως το τέλος του 2004 υπολογίζεται ότι οι λιμενικές εργασίες θα έχουν τελειώσει. Ακόμα υπολογίζεται ότι θα έχει ολοκληρωθεί και η

σιδηροδρομική σύνδεση που θα ενώνει το Νέο Λιμάνι με την περιμετρική οδό της πόλης.

ΑΛΛΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

ΑΙΓΙΟ

Το Αίγιο, η βεράντα του Κορινθιακού, βρίσκεται σε απόσταση 41 χλμ. από την Πάτρα. "...το Αίγιο, λέει ο πατρινός λογοτέχνης Κάραλης Γιάννης, χτισμένο αμφιθεατρικά προς την θάλασσα σηκώνεται από τον Κορινθιακό σα γλάστρα ακουμπισμένη σε μαρμάρινα σκαλοπάτια..."

Η λέξη Αίγιο προέρχεται, σύμφωνα με την αρχαία μυθολογία, από την αίγα που έθρεψε τον Δία όταν ήταν βρέφος. Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι η λέξη Αίγιο προέρχεται από το ρήμα «αΐσσω» που σημαίνει αναπηδών και κινούμαι, επειδή η περιοχή είναι σεισμογενής. Από τον 9^ο αιώνα μ.Χ. το Αίγιο είχε μετονομασθεί σε Βοστίτσα και έτσι είναι γνωστό στα κείμενα των μεσαιωνικών χρονογράφων. Μόνο μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους η πόλη ξαναπήρε την αρχαία ονομασία της, Αίγιο. Η σημερινή πόλη είναι γραφική και κατάφυτη. Κοντά στην παραλία, υπάρχει ακόμα και σήμερα, στο κέντρο της εκεί πλατείας, ένας τεράστιος πλάτανος ηλικίας πολλών αιώνων που τον έχουν περιγράψει ξένοι περιηγητές, όπως ο Πουκεβίλλ και ο Μπισσό. Αυτόν τον πλάτανο που διακρίνεται από μακριά, οι παλιές ναυτιλιακές οδηγίες τον όριζαν σαν το σημείο προσανατολισμού, για τα πλοία που ήθελαν να προσεγγίσουν στο Αίγιο.

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα παλιά αρχοντικά, σ' ένα από τα οποία φιλοξενήθηκε το 1833 ο βασιλιάς Όθωνας. Κοντά στην πόλη είναι χτισμένο το Μοναστήρι των Ταξιαρχών στο μουσείο του οποίου φυλάσσονται μεγάλης σπουδαιότητας κειμήλια. Επίσης, στην δυτική παραλία του Αιγίου βρίσκεται η ξακουστή εκκλησία της Παναγίας Τρυπητής. Η εκκλησία πήρε το όνομα της σύμφωνα με το θρύλο, γιατί η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε από ένα ναυαγό μέσα σε μια τρύπα ενός βράχου. Στην πόλη βρίσκονται μερικά

νεοκλασικά κτίρια του Τσίλερ. Από το Διακοφτό, ανατολικά του Αιγίου, ξεκινά ο Οδοντωτός Σιδηρόδρομος που καταλήγει στα Καλάβρυτα, προσφέροντας στους επιβάτες του μια διαδρομή εκπληκτικής ομορφιάς μέσα από το φαράγγι του Βουραϊκού.

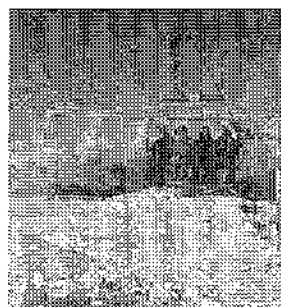
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Τα Καλάβρυτα πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας του νομού Αχαΐας, είναι μια γραφική αλλά και πολύπαθη κωμόπολη 2,000 κατοίκων. Βρίσκεται σε υψόμετρο 750μ. σε μια κοιλάδα κοντά στον Βουραϊκό ποταμό. Λόγω της μαγευτικής θέας που προσφέρει, με μικρά σπίτια, πνιγμένα στο πράσινο φύλλωμα των Πλατανιών και της Λεύκας, είναι ένα σημαντικό τουριστικό κέντρο. Στα Καλάβρυτα υπάρχει η ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας, όπου φυλάσσεται το λάβαρο της Επανάστασης του 1821 και η Ιερά Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, όπου φυλάσσεται η Αγία Εικόνα της Θεοτόκου, έργο όπως λέγεται του Ευαγγελιστή Λουκά. Η Ιερά Μονή Του Μεγάλου Σπηλαίου έχει χαρακτηριστεί ως το **«καταπληκτικότερο προσκύνημα της Ορθοδοξίας στην Πελοπόννησο»**. Στην ευρύτερη περιοχή των Καλαβρύτων, υπάρχουν ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι: οι Αρχαίοι Λουσοί, το κλήμα του Πausανία, η αρχαία πόλη του Κλείτορα, το κάστρο της Ωριάς και η Χελωνοσπηλιά. Περιοχές με ξεχωριστή φυσική ομορφιά είναι οι πηγές του Λάδωνα και του Αροανείου. Γύρω από τα Καλάβρυτα, σκαρφαλωμένες στις πλαγιές του Χελμού και του Ερύμανθου υπάρχουν 75 κοινότητες και οικισμοί, που ως επί το πλείστον είναι κτισμένοι σε δάση ελάτων και πλατανιών. Επίσης, τον χειμώνα λειτουργεί το χιονοδρομικό κέντρο των Καλαβρύτων παρουσιάζοντας αυξημένη τουριστική κίνηση.

Τα Καλάβρυτα συνδέονται οδικώς με την Πάτρα, την Τρίπολη και το Αίγιο, ενώ ένας στενός σιδηρόδρομος μήκους 23 χλμ. (οδοντωτός σιδηρόδρομος) και πλάτος στις σιδηροτροχιές του μόνο 0,75 μ., ξεκινά από το Διακοφτό που βρίσκεται στην παραλία και με αληθινές ακροβασίες σκαρφαλώνει ως τα Καλάβρυτα. Για τα Καλάβρυτα, υπάρχει επίσης καθημερινή συγκοινωνία από Αθήνα - Πάτρα - Αίγιο.

Το όνομα Καλάβρυτα πιθανότατα να προέρχεται από τις πολλές και δροσερές πηγές της κοιλάδας (Καλάβρυτα = καλές βρύσες). Ως οικισμός Καλάβρυτα αναφέρονται για πρώτη φορά επί Φραγκοκρατίας. Από το 1204 και εξής τα Καλάβρυτα έγιναν έδρα μιας από τις δώδεκα βαρονίες στις οποίες διαιρέθηκε η Πελοπόννησος. Το 1406 κυριεύθηκαν από τους Τούρκους. Κατά την περίοδο 1687-1715 κατελήφθησαν από τους βενετούς, περιήλθαν όμως και πάλι στην κατοχή των Τούρκων μέχρι την απελευθέρωσή τους το 1821.

Χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων

Το χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων βρίσκεται στην περιοχή Ξερόκαμπος του Χελμού και απέχει 14 χλμ. από την ιστορική πόλη των Καλαβρύτων. Διαθέτει πίστες για όλους, εύκολες, μέτριες, δύσκολες και με δυνατότητα διαδρόμων μέσα από το όμορφο δάσος που το περιβάλλει.

Στον Ξερόκαμπο (υψόμετρο 1650 μ.) μπορεί να αφήσει κανείς το αυτοκίνητο του στο χώρο στάθμευσης των αυτοκινήτων. Στο κτίριο υποδοχής Β' μπορεί να προμηθευτεί εισιτήρια και να ξεκουραστεί στην καφετέρια. Στην πίστα υπάρχουν δάσκαλοι που με την βοήθεια του μικρού συρόμενου baby lift αναβατήρα βοηθούν αρκετούς αρχάριους να κάνουν τα πρώτα βήματα τους στο σκι. Από εδώ ξεκινάει ο τριθέσιος εναέριος αναβατήρας "Αχιλλέας" και καταλήγει στην θέση Βαθιά Λάκα. Έχει μήκος 615 μ. και δυνατότητα μεταφοράς 1200 ατόμων την ώρα.

Όμως, οι πιο έμπειροι σκιέρ μπορούν να πάρουν και το νέο συρόμενο αναβατήρα "Δάφνη" μήκους 850 μ. δυναμικότητας 1000 ατόμων και να φτάσουν στην Βαθιά Λάκα (1850 μ. υψόμετρο). Από το σημείο αυτό ξεκινάει ο

συρόμενος αναβατήρας "Θέτις", έχει μήκος 310 μ., είναι μονοθέσιος και κατευθύνεται προς το ορειβατικό καταφύγιο (2100 μ. υψόμετρο). Επίσης από την Βαθιά Λάκα ξεκινάει και ο συρόμενος αναβατήρας "Αρτεμις". Έχει μήκος 650 μ. είναι διθέσιος και κατευθύνεται προς την περιοχή Αυγό (2150 μ. υψόμετρο).

Το χιονοδρομικό κέντρο διαθέτει: σχολή Σκι, εκχιονιστικά μηχανήματα, χιονοστρωτήρες πιστών, μηχανοκίνητα έλκηθρα χιονιού, γιατρό, έμπειρους γυμναστές, δασκάλους κ.ά.

Ένας πολύ ωραίος τρόπος να πάει κανείς στα Καλάβρυτα είναι χρησιμοποιώντας τον οδοντωτό. Ξεκινώντας από το Διακοφτό, ο οδοντωτός ανηφορίζει σε μήκος 22 χλμ. μέσα από την χαράδρα του Βουραϊκού ποταμού, διασχίζοντας γραφικά τούνελ και γέφυρες για να καταλήξει στα Καλάβρυτα (2343 μ.). Το τοπίο της διαδρομής έχει χαρακτηριστεί σαν ένα από τα θεαματικότερα της Ευρώπης. Βέβαια, υπάρχει πάντα και το οδικό δίκτυο που μπορεί να χρησιμοποιήσει κανείς και να φτάσει στην περιοχή είτε με το αυτοκίνητο του είτε με το υπεραστικό κτελ. Αλλά και με αυτό τον τρόπο, η διαδρομή δεν παύει ούτε στιγμή να είναι ευχάριστη αφού κατά την διάρκεια του ταξιδιού, η θέα και το πράσινο που προσφέρεται ικανοποιεί τις προσδοκίες του ταξιδιώτη και τον ηρεμεί.

Το Μέγα Σπήλαιο

Το μοναστήρι του Μεγάλου Σπηλαίου, είναι κτισμένο μέσα και μπροστά από ένα τεράστιο σπήλαιο που βρίσκεται μέσα σε γιγάντιους και συμπαγείς κάθετους βράχους. Αφιερωμένο στην Θεοτόκο ιδρύθηκε από δύο αδελφούς Θεσσαλονικείς καλόγερους το 362 μ.Χ. Η ιστορία του μοναστηριού όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, υπήρξε περιπετειώδης. Τρεις φορές

καταστράφηκε από πυρκαγιά, το 840 μ.Χ., το 1400 μ.Χ. και το 1640 μ.Χ. Κατά την διάρκεια της επανάστασης του 1821 το μοναστήρι έμεινε σχεδόν ανέπαφο, αν και είχαν επιχειρήσει επίθεση οι Τούρκοι αλλά διαπίστωσαν ότι ήταν δύσκολο να το καταλάβουν λόγω του απόκρημνου και δυσπρόσιτου τοπίου. Το 1934 μ.Χ. πυρκαγιά μετέτρεψε σε στάχτη το Μέγα Σπήλαιο. Ξανακτίσθηκε το 1937 μ. Χ. όμως οι Γερμανοί στις 8 Δεκεμβρίου 1943 την λεηλάτησαν κατά τον αγριότερο τρόπο και στις 14 του ίδιου μηνός το γερμανικό σώμα που είχε κάνει τις φρικιαστικές σφαγές στα Καλάβρυτα κατά την επιστροφή του έκαψε και την μονή. Ξανακτίσθηκε όμως και πάλι μετά την απελευθέρωση. Σήμερα το Μέγα Σπήλαιο αποτελείται από ένα επταόροφο κτιριακό συγκρότημα όπου παραμένουν λίγοι μοναχοί.

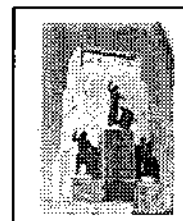
Η Αγία Λαύρα

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, σε ένα απόκρημνο λόφο, σε απόσταση μισής ώρας από τα Καλάβρυτα, υψώνεται το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας. Η μονή ιδρύθηκε τον 10^ο αιώνα, 300 μέτρα από το σημερινό μοναστήρι. Το 1865 μ.Χ. οι Τούρκοι έκαψαν το παλαιό μοναστήρι και έσφαξαν τους καλόγερους του. Το 1600 μ.Χ. κτίσθηκε ένα νέο μοναστήρι από κάποιον πλούσιο Καλαβρυτινό. Αλλά επειδή ήταν κτισμένο στην βάση ενός απότομου βράχου και υπήρχε κίνδυνος με κάποια σεισμική δόνηση, να γκρεμιστεί ο πελώριος βράχος και να καταπλακώσει την μονή και τους καλόγερους, γρήγορα εγκαταλείφθηκε. Το 1689 με εράνους κτίσθηκε ένα τρίτο μοναστήρι εκεί που είναι η σημερινή Αγία Λαύρα. Στις 24 Μαρτίου του 1821 από τις 9 το βράδυ, με το μητροπολίτη Γερμανό να χοροστατεί, άρχισε στο εκκλησάκι της Θεοτόκου η κανονισμένη κατανυκτική νυκτερινή ακολουθία του Όρθρου, ενώ στο προαύλιο και στον γύρω χώρο είχαν συγκεντρωθεί χιλιάδες αγωνιστές.

Έπειτα από την Θεία Λειτουργία που κράτησε έως το πρωί της 25^{ης} Μαρτίου και για λάβαρο το παραπέτασμα της Ωραίας Πύλης στο δεξί του χέρι ο Δεσπότης και στο αριστερό του κρατώντας τον σταυρό φωνάζοντας **«Ελευθερία ή Θάνατος»** όρκισε όλους τους αγωνιστές γονατίζοντας ένας-ένας μπροστά στο λάβαρο.

Το Ηρώο

Στο δεσπόζοντα λόφο, βόρεια της Μονής, σε ωραιότατο φυσικό περιβάλλον υψώνεται το λαμπρότερο μνημείο του έθνους. Είναι το Ηρώο των πεσόντων πολεμαρχών, αρχιερέων, απλών μαχητών και μοναχών, που θυσιάστηκαν στους σκληρούς αγώνες 1821 - 1828. Εγκαινιάσθηκε και έγιναν τα αποκαλυπτήρια στις 24/3/1971. Κάθε χρόνο την 21η Μαρτίου γίνονται εθνικές εκδηλώσεις με την παρουσία αρχών.

Το Σπήλαιο των Λιμνών

Στο χωριό Καστριά Αχαΐας, 60 χλμ. από την Τρίπολη (Σήραγγα Αρτεμισίου) και 9 χλμ. από την Κλειτορία βρίσκεται το ξακουστό μυθικό "Σπήλαιο των Λιμνών". Είναι ένα σπάνιο δημιούργημα της φύσης.

Εκτός από τους λαβυρινθώδεις διαδρόμους, τις μυστηριώδεις στοές και τους παράξενους σταλακτιτικούς σχηματισμούς, το σπήλαιο των Λιμνών έχει κάτι το αποκλειστικά δικό του, που δεν υπάρχει σε άλλα γνωστά σπήλαια. Είναι οι αλληπάλληλες κλιμακωτές και μάλιστα σε τρεις ορόφους λίμνες τους, που το καθιστούν μοναδικό στο είδος του στον κόσμο.

Πρόκειται για παλαιά κοίτη υπόγειου ποταμού με εξερευνημένο μήκος 1980 μέτρα. Όταν λιώνουν τα χιόνια το σπήλαιο μετατρέπεται σε υπόγειο ποταμό με φυσικούς καταρράκτες.

Κατά τους θερινούς μήνες ένα τμήμα του σπηλαιίου ξηραίνεται και αποκαλύπτονται πρωτότυπες δαντελωτές λιθωματικές λεκάνες και φράγματα ύψους έως και τέσσερα μέτρα. Το υπόλοιπο σπήλαιο διατηρεί μόνιμα νερά σε δεκατρείς γραφικές λίμνες.

Τα τοιχώματά του είναι στολισμένα με πολύχρωμα σταλακτιτικά και σταλαγματικά συμπλέγματα, ενώ από τις πανύψηλες (μέχρι τριάντα μέτρα) οροφές, κρέμονται "πολυέλαιοι", "μέδουσες" και "παραπετάσματα", με

ωραιότατες πτυχώσεις. Οι καθρεπτισμοί τους στα ήρεμα νερά των λιμνών συναρπάζουν τον επισκέπτη.

Τουριστική διαδρομή

Το αξιοποιημένο μήκος του σπηλαίου προς το παρόν ανέρχεται σε 500 μέτρα. Περιλαμβάνει εγκατάσταση καλλιτεχνικού φωτισμού. Ο επισκέπτης μπαίνει στο σπήλαιο από τεχνητή σήραγγα, που καταλήγει κατευθείαν στον δεύτερο όροφο. Οι διαστάσεις του τμήματος αυτού προκαλούν δέος, έκσταση, θαυμασμό. Η διάβαση των λιμνών γίνεται από υπερυψωμένες τεχνητές γέφυρες.

Παλαιοντολογικό ενδιαφέρον

Στον κάτω όροφο του σπηλαίου βρέθηκαν οστά ανθρώπου και διαφόρων ζώων, μεταξύ των οποίων και ιπποπόταμου. Το τμήμα αυτό προορίζεται για βίο-σπηλαιολογικό εργαστήριο διεθνούς προβολής.

Ο μύθος του Σπηλαίου

Ο μύθος λέει πως οι κόρες του βασιλιά της Τίρυνθας Προίτου, Λισσύπη, Ιφινόη, και Ίφιάνασσα, καυχήθηκαν ότι ήσαν ωραιότερες από την θεά Ήρα και περιφρόνησαν την λατρεία του θεού Διονύσου. Η σύντροφος του Δία δεν συγχώρησε την αλαζονεία τους και σάλεψε τα λογικά τους, με αποτέλεσμα να πιστέψουν πως ήσαν δαμάλες και τρέχοντας σε βουνά και λιβάδια της Πελοποννήσου, μεταδίδανε μανία παιδοκτονίας στις γυναίκες της Αργολίδας. Κάποτε φτάσανε στο Σπήλαιο των Αροάνιων, όπου τις βρήκε ο Μελάμποδας και τις θεράπευσε. Στην συνέχεια τις οδήγησε στο χωριό Λουσοί.

Εξερεύνηση – αξιοποίηση του Σπηλαίου

Το 1964 κάτοικοι των Καστριών ανέβηκαν για πρώτη φορά στο δεύτερο όροφο με ξύλινες σκάλες από αναβαθμίδα ύψους 9 μέτρων. Η εξερεύνηση έγινε από τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο με τον καθηγητή Ι.

Μελέντη και η χαρτογράφηση από την Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία με την Σπηλαιολόγο Άννα Πετροχείλου. Η αξιοποίηση του Σπηλαίου άρχισε από το 1981 από τον Ε.Ο.Τ. και συνεχίστηκε από την πρώην κοινότητα των Καστριών. Σήμερα την ευθύνη της λειτουργίας του έχει ο Δήμος Λευκασίου με έδρα την Κλειτορία (Μαζείικα).

ΑΚΡΑΤΑ

Στα νοτιοανατολικά της Ακράτας, στα όρια του Δήμου Αιγείρας, βρίσκονται τα ερείπια της Αρχαίας Αιγείρας με το φημισμένο αρχαίο θέατρο, καθώς και ίχνη της αρχαίας πόλης Αίγες, που καταστράφηκε γύρω στο 281 π.Χ. Στα περίχωρα της Ακράτας υπάρχουν οι μεταβυζαντινές μονές των Αγίων Αποστόλων και της Αγίας Τριάδος που κτίστηκε το 1715. Στην ιερά μονή της Αγίας Τριάδος υπάρχουν θαυμάσιες τοιχογραφίες, εκκλησιαστικά βιβλία, λειψανοθήκες, φορητές εικόνες και χειρόγραφο ευαγγέλιο του 1672. Πολλά κελιά της μονής είναι χτισμένα στη θέση των αρχαίων ερειπίων. Στην περιοχή υπάρχει η όμορφη λίμνη του Τσιβλού. Από το χωριό Σόλος μπορεί να φτάσει κανείς ύστερα από πέζοπορία τριών ωρών στα μυθικά Ύδατα της Στυγός και από τη Στύγα, διασχίζοντας τις απόκρημνες βουνοπλαγιές του Χελμού, στο Μέγα Σπήλαιο.

Με ενδιαμέσο σταθμό την πόλη του Αιγίου, μπορεί να κάνει κανείς μία ευχάριστη εκδρομή περνώντας από καταπράσινα και γραφικά χωριά:

- **Ψαθόπυργος** (17χλμ. από την Πάτρα): όμορφο ψαροχώρι, στο οποίο μπορείτε να γευτείτε όλες τις απολαύσεις του καλοκαιριού.
- **Λαμπίρι** (28χλμ.): τουριστικό μέρος που φιλοξενεί και τις εγκαταστάσεις του Club Mediterranee.
- **Λόγγος** (32χλμ.): καταπράσινο παραθαλάσσιο χωριό. Ακρογιαλιά με βότσαλα και βαθιά, καθαρά νερά.
- **Σελιανίτικα** (33χλμ.): γνωστό θέρετρο κατάλληλο για όλα τα γούστα και για κάθε ηλικία. Υπάρχουν πολλές ταβέρνες και μέρη για διασκέδαση. Γνωστό επίσης και για τις πηγές.

- **Νικολαΐκα** (52χλμ.): γνωστό παραθεριστικό κέντρο της περιοχής με θαυμάσιες αμμουδιές και ζωνηρή τουριστική κίνηση.
- **Διακοφτό** (58χλμ.): ωραιότατη παραθαλάσσια τοποθεσία, αλλά και αφετηρία για ένα "ανέβασμα" μέχρι τα Καλάβρυτα με τον Οδοντωτό Σιδηρόδρομο μέσω του μοναδικού φαραγγιού του Βουραϊκού ποταμού. Ενδιάμεσος σταθμός στο χωριό Ζαχλωρού, δίπλα στο Μεγάλο Σπήλαιο. Ευκαιρία για "κατέβασμα" του φαραγγιού με πεζοπορία, μέχρι πίσω στο Διακοφτό, ακολουθώντας τις ράγες του τρένου.

ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ

Στην περιοχή της δυτικής Αχαΐας υπήρχε η αρχαία πόλη Δύμη, μέλος της Αχαϊκής Δωδεκάπολης. Απέχει 22 χλμ. από την Πάτρα ενώ η τουριστική κίνηση, ιδιαίτερα το καλοκαίρι λόγω της κοντινής της απόστασης από τις καλύτερες παραλίες της περιοχής, είναι έντονη. Στην δυτική Αχαΐα ανήκει επίσης και η ακτή της Καλογριάς (47 χλμ. από την Πάτρα) με την ατελείωτη αμμουδιά, σε συνδυασμό με το πευκοδάσος της Στροφιλιάς που αποτελεί ένα ειδυλλιακό τοπίο. Οικολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης η λίμνη του Πάπα και ο υδροβιότοπος του Προκόπου, ενώ στο Σανταμέρι βρίσκονται ερείπια των ανακτόρων του Παλαιολόγου.

Εκδρομές από την Πάτρα

- Τα ανατολικά προάστια της Πάτρας (**Ρίο- Ακταίο -Άγιος Βασίλειος**)
Τα προάστια της Πάτρας προσφέρονται για θαυμάσιες, μονοήμερες εκδρομές. Για κολύμβηση αξιόλογη είναι η θάλασσα του Ρίου, καθώς επίσης, οι όμορφες ακρογιαλιές του Ακταίου και του Αγίου Βασιλείου, λίγα μόλις χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης. Το λιμάνι στο Ρίο, χτισμένο πάνω στο ομώνυμο ακρωτήριο, είναι σημαντικός συγκοινωνιακός κόμβος. Εξυπηρετεί μαζί με την μεγαλύτερη γέφυρα του κόσμου, τη γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου, με δρομολόγια προς το Αντίρριο, τη συγκοινωνία με Στερεά Ελλάδα, Ήπειρο, Λευκάδα και Κέρκυρα. Στο Ρίο υπάρχει επίσης και το ομώνυμο κάστρο όπου κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες λαμβάνουν χώρα πολιτιστικά γεγονότα. Στην

παραλία του Ρίου υπάρχουν πολλές καφετέριες, εστιατόρια και ψαροταβέρνες και μπαρ όπου μπορεί κανείς να περάσει ευχάριστα την μέρα του.

- **Τα δυτικά προάστια της Πάτρας (Ροϊτικά- Μιντιλόγλι- Βραχνέικα)**

Άλλη επιλογή για μπάνιο είναι και τα δυτικά προάστια Ροϊτικά, Μονοδένδρι και Βραχνέικα, όπου μπορεί να συνδυαστεί το μπάνιο με το φαγητό σε κάποια από τις πολλές φημισμένες ψαροταβέρνες της ακτής.

- **Καμίνια (16χλμ. από την Πάτρα) και Κάτω Αλισσός (20χλμ.):** γνωστά θέρετρα τα οποία προσφέρονται για κάθε είδους τουρισμό. Συνδυάζουν την ησυχία και την ηρεμία του χωριού με τη διασκέδαση και το ξεφάντωμα των διακοπών.

- **Ελαιοχώρι (30χλμ.):** στο χωριό αυτό υπάρχουν τα ερείπια του φραγκικού κάστρου της Άρλας, ενώ λίγο πιο κάτω, στο χωριό Πηγάδια, υπάρχει το Μοναστήρι της Μαρίζης.

- **Νιφορέϊκα (26χλμ.) και Λακκόπετρα (32χλμ.):** γνωστά παραθαλάσσια μέρη της περιοχής με ζωνρή τουριστική κίνηση.

ΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

Παμπελοποννησιακό στάδιο Πάτρας (χωρητικότητας 20000 ατόμων).

Εθνικό αθλητικό κέντρο Πάτρας "Ολυμπιονίκης Δημήτριος Τόφαλος"
(χωρητικότητας 4000 ατόμων).

Εθνικό κολυμβητήριο Πάτρας "Ολυμπιονίκης Αντώνιος Πέπανος"
(χωρητικότητας 3000 ατόμων).

Αθλητικό κέντρο Πάτρας "Λαδόπουλος".

Εξωτερικά στάδια:

- ♦ "Παναχαϊκής" (χωρητικότητας 12000 ατόμων),
- ♦ Αιγίου (χωρητικότητας 12000 ατόμων),
- ♦ Καλαβρύτων (χωρητικότητας 2000 ατόμων),

- ♦ Κάτω Αχαΐας (χωρητικότητα 5000 ατόμων),
- ♦ "Θύελλας Πατρών" (χωρητικότητα 3000 ατόμων),
- ♦ Προσφυγικών (χωρητικότητα 1200 ατόμων).

Πανεπιστημιακό στάδιο Πάτρας.

Εσωτερικά στάδια:

- ♦ Απόλλων (χωρητικότητα 3500 ατόμων),
- ♦ Παναχαϊκής (χωρητικότητα 1000 ατόμων),
- ♦ "Ολυμπιάδα" (χωρητικότητα 2000 ατόμων),
- ♦ Ε.Α.Π. (χωρητικότητα 2200 ατόμων),
- ♦ Αιγίου (χωρητικότητα 900 ατόμων),
- ♦ Καλαβρύτων (χωρητικότητα 300 ατόμων),
- ♦ Πανεπιστημίου (χωρητικότητα 400 ατόμων),
- ♦ Παραλίας – Βραχνεϊκών (χωρητικότητα 500 ατόμων).

Εθνικό κολυμβητήριο Πάτρας (χωρητικότητα 100 ατόμων).

Ναυτικό κολυμβητήριο Πάτρας ,Ν.Ο.Π., (χωρητικότητα 3000 ατόμων).

Γήπεδο τένις "Νίκη" (χωρητικότητα 800 ατόμων).

10 γήπεδα football 5x5.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ - ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

BARS – CLUBS

ΑΒΓΟ	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 42
GALLERY	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 104 ΤΗΛ 2610314434
LA VEGHERA	ΣΚΑΛΕΣ ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 55
NAJA	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 57 ΤΗΛ.2610624140
CAMEL CLUB	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 146 ΤΗΛ.2610225307
CASCOL	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 48 ΤΗΛ. 2610274996
CENTRO	ΒΟΤΣΗ 11 ΤΗΛ. 2610225332
DRUM	ΕΡΜΟΥ 112 ΤΗΛ.2610621273
ENIGMA	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 65 ^A
EXTRA LARGE	ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 182
EXTOS	ΠΑΡΑΛΙΑ ΡΙΟ ΤΗΛ.2610994119
LONELY PLANET	ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ & ΚΑΝΑΚΑΡΗ 28-30
MOD'S	ΗΦΑΙΣΤΟΥ 46 ΤΗΛ.2610620990
MOJO CLUB	ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ, ΡΙΟ
NITRO	ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ 9 ΤΗΛ. 2610279357
NEW YORK NEW	
YORK	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 36 ΤΗΛ. 2610624272
OGGI	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 51 ΤΗΛ. 2610623343

ΟΡΕΡΑ	ΣΑΧΤΟΥΡΗ 15 ΤΗΛ. 2610323613
ΡΟΔΟΝ	ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 114
ΡΟΔΟΝ	ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 162
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ	ΚΑΝΑΚΑΡΗ 90 ΤΗΛ. 2610334562
ΤΕΚΙΛΑ	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 59 ΤΗΛ. 6977506378
TRAFFIC	ΣΚΑΛΕΣ ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 183 ΤΗΛ. 2610623487
ΣΚΑΛΕΣ	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 68Α ΤΗΛ. 2610226898
UP TOWN	ΓΕΡΜΑΝΟΥ 16 ΤΗΛ. 2610272227
ΧΕΙΛΙΑ	ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

MUSIC BAR

ΑΚΡΟΑΜΑ	ΕΡΜΟΥ 121 ΤΗΛ. 2610225282
ISABELLA	ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 164 ΤΗΛ. 2610275135
STEPS	ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 49 ΤΗΛ. 2610623422
ΟΧΥΡΟ	ΤΡΙΩΝ ΝΑΥΑΡΧΩΝ 26 ΤΗΛ. 2610341752
RENNEN CLUB	ΚΑΝΑΡΗ 90 ΤΗΛ. 2610222554

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ

ΣΚΕΝΤΖΟΣ	ΓΕΡΜΑΝΟΥ 111 & ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΗΛ. 2610274042
ΤΕΛΙΑ	ΦΡΑΤΤΗ & ΣΠ. ΜΕΤΑΞΑ 10 ΤΗΛ. 2610339943
ΠΡΙΝ ΤΟ ΧΑΡΑΜΑ	ΜΑΙΖΩΝΟΣ & ΚΑΠΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ ΤΗΛ. 2610312979
ΤΟ ΣΤΕΚΙ ΤΟΥ	
ΠΑΤΕΡΑ	ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ 8 ΤΗΛ. 2610279635

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

TIFFANY'S	ΣΑΧΤΟΥΡΗ 15 ΤΗΛ. 2610331212
CASBAH CLUB	ΜΠΟΥΚΑΟΥΡΗ 61 & ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΤΗΛ. 6977880186
ΕΧΟΔΟΣ	ΣΑΧΤΟΥΡΗ 21 ΤΗΛ. 6932390993 & 6974937499
LA VEGHERA	ΣΚΑΛΕΣ ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 55
ΟΧΥΡΟ	ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 26 ΤΗΛ. 2610341752
RENNEN CLUB	ΕΡΜΟΥ 108 & ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΤΗΛ. 2610275772
VIP'S CLUB	ΠΑΤΡΕΩΣ 13 ΤΗΛ. 2610624406
ΧΡΗΣΜΟΣ CLUB	ΓΕΡΜΑΝΟΥ 93 ΤΗΛ. 2610221484

JAZZ BAR

ΝΟΤΟΣ	ΠΑΤΡΕΩΣ 80 ΤΗΛ. 2610621181
-------	----------------------------

ROCK BAR

DRUM	ΕΡΜΟΥ 112 ΤΗΛ. 2610621273
METROPOLIS CLUB	ΤΣΑΜΑΔΟΥ 19 ΤΗΛ. 2610325530

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ

ΚΑΝΑΡΗ 90 ΤΗΛ.2610225554, 2610343562

ΛΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΙΠΛΟΠΕΝΙΕΣ
LA NOTTE

ΠΕΛΟΠΟΣ 123 ΕΓΛΥΚΑΔΑ ΤΗΛ.2610624824

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 370 ΤΗΛ.2610434842

ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 1 & ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ
ΤΗΛ.2610314665

REX

Ρ. ΦΕΡΑΙΟΥ & ΚΑΝΑΡΗ ΤΗΛ.2610314477

TELONIO

ΓΙΤΙΣ

VILLY'S PARK

ΣΜΥΡΝΗΣ 1 & ΜΑΙΖΩΝΟΣ ΤΗΛ.2610318179/318180

ΧΑΡΑΜΑ

ΘΕΡΙΑΝΟ ΑΧΑΪΑΣ ΤΗΛ.2610671639/672444

ΧΑΡΑΜΑ

CAFE - BAR

49 STEPS
ALU

ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 49 ΤΗΛ.2610623422

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 18 ΤΗΛ.2610623353

ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ & ΑΜΕΡΙΚΗΣ 1
ΤΗΛ.2610452922

ABFAB

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 21 & Ρ. ΦΕΡΑΙΟΥ ΤΗΛ.2610225588

ANTICO

ΠΑΤΡΕΩΣ 69 ΤΗΛ.2610670028

BAGDAT

ΠΑΡΑΛΙΑ ΡΙΟΥ

BAHAR

ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 54 ΤΗΛ.2610274202

CAFÉ CINEMA

ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α' 16 ΤΗΛ.2610623590

CAFFE DEL TEATRO

ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 167 ΤΗΛ.2610222757

CAMEL CAFÉ

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 157 ΤΗΛ.2610276476

CANOVA

ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 48 & ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ
ΤΗΛ.2610274996

CASCOL

ΑΘ. ΔΙΑΚΟΥ 29 ΤΗΛ.2610341681

CLASSICO

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΑ ΤΗΛ.2691031301

CATAMARAN

ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α' 30 ΤΗΛ.2610622686

CITY BAR

ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 7 ΤΗΛ.2610315996

COFFEE SHOP

Ρ. ΦΕΡΑΙΟΥ 93 ΤΗΛ.2610277793

CAFÉ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΟΣ 38-40 ΤΗΛ.2610276972

CAFÉ ΟΒΑΛ

ΣΩΜΕΡΣΕΤ 65 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610910820

DAL PINO

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 18 ΤΗΛ.2610625777

DI FERRO

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 52 ΤΗΛ.2610279277

DOPO

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 17 ΤΗΛ.2610620255

FLO CAFÉ

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 8 ΤΗΛ. 2610620029

HAAGEN - DAZS

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ 25, ΡΙΟ ΤΗΛ. 2610995701

ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ 44, ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ
ΤΗΛ.2610672163

IMAGO

ΑΡΑΤΟΥ 37 ΤΗΛ.2610225748

JAMMING

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 71Β', ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610222372

JAZI

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 157 ΤΗΛ.2610625500

ΕΓΚΩΜΙΟ

ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ61.ΤΗΛ.2610273033

ΕΜΠΑΡΓΚΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΕΝΤΟΣ - ΕΚΤΟΣ
ΘΕΑΤΡΑΚΙ
ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ
KART MANIA
KOLAZ
KOUS KOUS
ΚΟΥΡΟΣ
LEMON
LA STRADA
LOBBY
ΛΑΓΙΟΣ
LA VEGHERA
MAGNIFICO
MARIBA
NAVONA CAFÉ
NETRINO
NOSTOS

OMERTA
OLYMPIA
PASSEZ
PIAZZA CAFÉ
PLAZA
RIVIERA
ROCKY RACCOON
SEA THROUGH
ΣΦΕΝΤΟΝΑ
ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ
SOL
TAM – TOOM
THE BEST
TROLLS
VENICE
ΡΟΔΟ
ΔΑΣΥΛΛΙΟ
ΔΙΕΘΝΕΣ
ΔΩΔΩΝΗ
ΕΝ ΣΤΑΣΕΙ
ΕΣΠΡΕΣΣΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
ΚΟΥΝΙΕΣ
ΚΥΛΙΚΕΙΟΝ
MULTI CAFÉ
ΠΑΛΑΙΟΝ
ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 101 ΤΗΛ.2610221357
ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ25 ΤΗΛ.2610278378
Β. ΠΡΟΒΛΗΤΑ ΛΙΜΕΝΑ ΠΑΤΡΩΝ ΤΗΛ.2610432924
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 23 ΤΗΛ.2610277677
ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ ΤΗΛ.2610622137/6945554234
ΗΦΑΙΣΤΟΥ 31 ΤΗΛ.2610279666
ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ ΕΡΙΣΣΟΥ 17 ΤΗΛ.2610621273
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 1 ΤΗΛ.2610342468
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 18 ΤΗΛ.2610220087
ΡΑΔΙΝΟΥ 4 ΤΗΛ.2610275743
ΡΑΔΙΝΟΥ 3 ΤΗΛ.2610624102
ΜΑΡΙΝΑ, ΤΗΛ.2610433111
ΣΚΑΛΕΣ ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ & Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 1 ΡΙΟ
ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ 1 ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ ΤΗΛ.2610670022
ΡΑΔΙΝΟΥ 14 ΤΗΛ.2610220763
ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 137 ΤΗΛ.2610623344
ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 29 ΤΗΛ.2610346777
ΠΑΤΡΕΩΣ 13
ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α 3.Ε.Κ. ΚΟΛΛΑ ΤΗΛ.2610625736
ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 47 ΤΗΛ.2610325520
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 61 ΤΗΛ.2610278333
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 2 ΤΗΛ.2610339602
ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 28 ΤΗΛ.2610222192
ΠΑΡΑΛΙΑ ΒΡΑΧΝΕΙΚΩΝ ΤΗΛ.2610671931
ΓΕΡΟΚ. & ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΤΗΛ.2610223398
ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ 15, ΡΙΟ ΤΗΛ.2610990513
ΗΦΑΙΣΤΟΥ 22 ΤΗΛ.2610225221
ΥΨ. ΑΛΩΝΙΩΝ & ΣΙΣΣΙΝΗ 33 ΤΗΛ.2610325713
ΗΦΑΙΣΤΟΥ 2 & ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΗΛ.2610277617
ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΚΤΑΙΟΥ ΤΗΛ.2610993195
ΑΡΑΤΟΥ 5 ΤΗΛ.2610620250
ΕΡΜΟΥ 115 ΤΗΛ.2610226908
ΡΑΔΙΝΟΥ 3 ΤΗΛ.2610624102
ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 69 & ΠΑΤΡΕΩΣ ΤΗΛ.2610277036
ΔΑΣΥΛΛΙΟ ΠΑΤΡΩΝ ΤΗΛ.2610622135
ΑΡΤΟΥ 17-19, ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610622905
ΥΨΗΛΑ ΑΛΩΝΙΑ ΤΗΛ.2610329992
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 38-40 ΤΗΛ.2610226224
ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 42, ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610223645
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 123, ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α' ΤΗΛ.2610273532
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 14 ΤΗΛ. 2610321320
ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 147 ΤΗΛ. 2610277819
ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 57 & ΡΑΔΙΝΟΥ 1 ΤΗΛ. 2610623136
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 13 ΤΗΛ.2610226453
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 26Α ΤΗΛ. 2610330710

ΠΑΤΡΙΝΟ
ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ
ΣΤΑ ΨΗΛΑ
SOCOLATINO
ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΟ ΝΕΟΝ
ΤΟ ΠΑΡΚΟ ΤΗΣ
ΕΙΡΗΝΗΣ
ΤΟ TRAM
ΦΟΥΑΓΙΕ
VENICE
VIP'S CLUB
WEBLAY
IT THE BAR
BLUE MONDAY
CAFE CHANT ANT
CAFÉ OLE
UN DO
ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ
ESPRESSO BAR
VESO MARE
CAPTAIN MORGAN
H2O
MYLOS
MIRASOL

ΠΑΡΚΟ ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ ΤΗΛ.2610334744
ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 58 ΤΗΛ. 2610422407
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 26 ΤΗΛ.2610316707
ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ 18 ΤΗΛ. 2610223761
ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 27 ΤΗΛ.2610622550
ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΟΣ 37 ΤΗΛ. 2610624064

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ ΗΛ.2610997839
ΑΡΑΤΟΥ 24 ΤΗΛ.2610221284
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 27 ΤΗΛ.2610623055
ΡΑΔΙΝΟΥ 3 ΤΗΛ. 2610624102
ΠΑΤΡΕΩΣ 13 ΤΗΛ.2610624406
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 16 ΤΗΛ.2610322215
ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 58 ΤΗΛ.2610420121
ΡΑΔΙΝΟΥ 8 ΤΗΛ.2610277716
ΡΑΔΙΝΟΥ 9 ΤΗΛ.2610277557
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 14 ΤΗΛ.2610279179
ΡΑΔΙΝΟΥ 10

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 106 ΤΗΛ.2610625555
ΑΚΤΗ ΔΥΜΑΙΩΝ 14
ΕΡΜΟΥ & ΗΦΑΙΣΤΟΥ 117 ΤΗΛ.2610622101
ΠΑΡΑΛΙΑ ΒΡΑΧΝΕΙΚΩΝ
ΠΑΡΑΛΙΑ ΒΡΑΧΝΕΙΚΩΝ
ΠΑΡΑΛΙΑ ΡΟΔΙΝΗΣ

INTERNET CAFE

ABFAB
BACKUP - INTERNET
CAFÉ
JOY@NET
NET COFFEE
ANET.ON
NET@PARK
ΠΛ@ΤΕΙΑ
ROCKY RACCOON
WEBLAY

ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ & ΑΜΕΡΙΚΗΣ 1
ΤΗΛ.2610452922
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ 72 ΤΗΛ.2610624176
ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 36Α ΤΗΛ.2610242641
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ 92 ΤΗΛ.2610434601
ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ 35 ΤΗΛ.2610242711
ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 37 ΤΗΛ.2610279699
ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α' 34 ΤΗΛ.2610277828
ΓΕΡΟΚ. & ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΤΗΛ.2610223398
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 16 ΤΗΛ.2610322215

CAFÉ ΜΕ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ

ΑΓΟΡΑΙΟΝ
ΚΑΦΕΑ
ΝΕΟΝ
ΠΑΝΑΧΑΙΚΟΝ

ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 147 ΤΗΛ.2610277819
ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΟΣ 13 ΤΗΛ.2610624417
ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΟΣ 37
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 26Α ΤΗΛ.2610330710

CINEMA
MAGNIFICO
KARTEL
SPIN
DOLCE
ΑΛΑΜΠΡΑ

ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 54 ΤΗΛ.2610274202
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 1 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610995097
ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 118 ΤΗΛ.2610625716
ΑΝΘΕΙΑΣ 211 ΤΗΛ.2610346371
ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 56 ΤΗΛ.2610226835
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 25 ΤΗΛ.2610322001

FAST FOOD

HAMBO
GOODY'S

EVEREST
JAZI
MANGIARE
MR. BURGER
MCDONALD'S
MENU
PACIFICO
PASSEZ
SALT & SUGAR

ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ 1 ΤΗΛ.2610270095
ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ 19 ΤΗΛ.2610336917
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 65 ΤΗΛ.2610623826
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ & Ρ. ΦΕΡΑΙΟΥ
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 61Β ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610222372
ΥΨ. ΑΛΩΝΙΩΝ 28 ΤΗΛ.2610333177
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 35 & ΑΡΑΤΟΥ ΤΗΛ.2610279900
ΥΨ. ΑΛΩΝΙΩΝ 20 & ΠΑΝΑΧΑΪΚΟΥ ΤΗΛ.2610341599
ΣΟΛΩΜΟΥ & ΙΕΡΟΘΕΟΥ 83 ΤΗΛ.2610322100
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 72 & ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΤΗΛ.2610420552
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 61 ΤΗΛ.2610278333
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 54 ΤΗΛ.2610623606
ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 139 & ΓΕΡΟΚ. ΤΗΛ.2610625010
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 23 ΤΗΛ.2610623532
ΕΥΒΟΙΑΣ 152 ΤΗΛ.2610313434
ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗ ΠΡΑΤΣΙΚΑ ΤΗΛ.2610346555
ΝΟΤΑΡΑ 94-96 ΤΗΛ.2610424413/424432
ΓΕΡΜΑΝΟΥ 73 & ΛΟΝΤΟΥ ΤΗΛ.2610625293
ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α' 8 ΤΗΛ.2610226636
ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ 22

SNOOPY

TASTY
ΤΑΤΟ ΡΑΤΑΤΟ
TWEET

FAST FOOD 24 ΩΡΕΣ

ΓΩΝΙΑ

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 28, ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610221032
ΔΗΜ. ΓΟΥΝΑΡΗ 146 & ΛΟΝΤΟΥ ΤΗΛ.2610333510
ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 52 & ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΗΛ.2610333510
ΖΑΚΥΝΘΟΥ 1 ΤΗΛ.2610435361

CHICK 'N CHICKEN
MANGIARE
MR. SUB
PASSEZ
TWEET

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 40 ΤΗΛ.2610223006
ΥΨ. ΑΛΩΝΙΩΝ 28 ΤΗΛ.2610333177
ΓΟΥΝΑΡΗ 58 ΤΗΛ.2610336039
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 61 ΤΗΛ.2610278333
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 22
ΥΨ. ΑΛΩΝΙΩΝ 14 ΤΗΛ.2610310844
ΦΑΒΙΕΡΟΥ 43 ΤΗΛ.2610437413
ΕΥΒΟΙΑΣ & ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΥ ΖΑΡΟΥΧΛΕΙΚΑ ΤΗΛ
2610315900
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 16 ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610279218

ΣΟΥΒΛΑΚΕΡΙ

ΤΙ ΚΑΙ ΤΙ
ΦΑΡΙΝΑ POSTO

ΓΟΥΝΑΡΗ 135 ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610279218
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 135 ΠΛ. ΟΛΓΑΣ ΤΗΛ.2610279218
ΠΑΤΡΩΝ-ΑΘΗΝΩΝ 8 ΤΗΛ.2610421000
ΠΑΤΡΩΝ-ΑΘΗΝΩΝ 174 ΤΗΛ.2610452900

ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΜΙΚΡΟΓΕΥΜΑΤΑ
WOODY
YELLOW CAB
ΕΝ ΣΤΑΣΕΙ

ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ & ΚΟΡΙΝΘΟΥ 240 ΤΗΛ.2610241241
ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ 42 ΤΗΛ.2610323240
ΜΟΥΡΟΥΖΗ 51 ΤΗΛ.2610434353
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 38-40 ΤΗΛ.2610226224
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ 25 ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΚΤΑΙΟΥ
ΤΗΛ.2610993523

ΚΑΝΤΙΝΑ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΡΗΓΑΣ
ΤΙΠ-ΤΟΠ

ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ 8 ΤΗΛ.2610334347/341235
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 17 & ΖΑΪΜΗ ΤΗΛ.2610274767
ΚΟΡΙΝΘΟΥ 227 ΤΗΛ.2610221930
ΓΟΥΝΑΡΗ 223 ΤΗΛ.2610623714

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΑ – ΤΑΒΕΡΝΕΣ

ΑΛΑΜΠΡΑ
ΠΑΝΑΧΑΙΚΟΝ
ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ
ΕΠΙΟΥΣΙΟΣ
ΚΟΝΑΚΙ
ΤΟ ΚΟΥΤΟΥΚΙ
ΜΕΛΤΕΜΙ
ΜΥΘΟΣ
ΧΑΣΟΜΕΡΙ
ΖΥΘΟΣ
ΖΕΦΥΡΟΣ
ΘΑΛΑΣΣΑ
ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ
ΚΑΡΝΑΓΙΟ
ΟΣΤΡΑΚΟ
ΟΥΡΑ ΤΟΥ ΚΟΚΟΡΑ
ΠΑΛΙΡΡΟΙΑ
ΠΕΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΠΥΞΙΔΑ
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΑ
ΚΙΤΡΙΝΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

ΥΨΗΛΑ ΑΛΩΝΙΑ ΤΗΛ.2610322001
ΥΨΗΛΑ ΑΛΩΝΙΑ ΤΗΛ.2610330710
ΗΦΑΙΣΤΟΥ 3 & ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΗΛ.2610270367
ΣΑΧΤΟΥΡΗ 77 & Ι. ΒΛΑΧΟΥ 1 ΤΗΛ.2610346205
ΑΡΑΤΟΥ & ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 44 ΤΗΛ.2610275096
ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 76 ΤΗΛ.2610222469
ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΤΗΛ.2610672420
ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 181 ΤΗΛ.2610329984
ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ 10 ΤΗΛ.2610623839
ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 94 ΤΗΛ.2610346205
ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ 80 ΤΗΛ.2610671464
ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ 76 ΤΗΛ.2610671194
ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ ΤΗΛ.2610672476
ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΠΑΤΡΩΝ ΤΗΛ.2610670253
ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 9 ΤΗΛ.2610431665
ΠΑΡΑΛΙΑ ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ ΤΗΛ.2610670190
ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΤΗΛ.2610670536
ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ 53 ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ ΤΗΛ.2610672555
ΠΑΡΑΛΙΑ ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ ΤΗΛ.2610671911
ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ 60 ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ
ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΤΗΛ.2610670999

ΨΗΣΤΑΡΙΕΣ

ΜΠΡΙΖΟΛΟΙΝΟΣ
ΓΛΑΥΚΟΣ
ΚΟΥΚΟΥΤΣΗΣ

ΥΨ. ΑΛΩΝΙΩΝ 20 ΤΗΛ.2610331751
ΚΟΡΙΝΘΟΥ & ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ
ΔΙΑΚΙΔΗ ΙΩΑΝΝΗ 195 ΤΗΛ.2610640600
ΣΩΜΕΡΣΕΤ 54 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610991202

ΠΑΠΟΥΤΣΑΣ
ΨΗΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ
ΝΕΡΑΝΤΖΙΕΣ
ΞΕΝΙΟΣ ΖΕΥΣ

ΣΩΜΕΡΣΕΤ & ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΡΙΟ ΤΗΛ.2610993346
ΣΩΜΕΡΣΕΤ 60 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610995280
ΠΛ. ΟΜΟΝΟΙΑΣ 22 ΤΗΛ.2610338298
ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 31 ΤΗΛ.2610334438
ΚΑΛΕΤΖΙ ΤΗΛ.2694031085

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ

ΣΩΜΕΡΣΕΤ 63
ΧΕΙΛΙΑ
DAL' PINO
ΦΑΓΙΟΥΜ
ΚΟΚΟΡΙΚΟ
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΠΟΧΕΣ
ΠΑΛΑΙΟΝ
ΤΟ ΚΟΥΚΛΑΚΙ

ΣΩΜΕΡΣΕΤ 63 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610995161
ΓΕΡΜΑΝΟΥ 14 ΤΗΛ.2610272227
ΣΩΜΕΡΣΕΤ 65 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610910821
ΒΑΣ. ΡΟΥΦΟΥ 7 ΤΗΛ.2610270557
ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 166 ΤΗΛ.2610226076
ΣΩΜΕΡΣΕΤ 64 ΡΙΟ ΤΗΛ.2610994923
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 13 ΤΗΛ.2610226453
ΑΡΑΤΟΥ 27 ΤΗΛ.2610621691

ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ

ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑ
ΚΑΛΑΜΑΡΑΚΙΑ

ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑ ΤΗΛ.2610333778
ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 40 ΤΗΛ.2610428066

ΙΤΑΛΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

LA PASTERIA

ΑΚΤΗ ΔΥΜΑΙΩΝ 17, VESO MARE ΤΗΛ.2610323840

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

ΚΥΡΗΝΕΙΑ

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 63, ΤΗΛ.2610274340

ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

GOLDEN DRAGON

ΑΛ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 162 ΤΗΛ.2610226226

ΜΠΥΡΑΡΙΕΣ

BEER SOCIETY
TARATSA

ΠΑΡ. ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 96 ΤΗΛ.2610622677

ΠΙΤΣΑ

PIZZA HUT
SIGNORE

ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 200 & ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ
ΤΗΛ.2610329090
ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ 67 ΤΗΛ.2610450505
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 67 ΤΗΛ.2610620137
ΓΟΥΝΑΡΗ 135 ΤΗΛ.2610222212

ΠΑΡΟΙΟΝΣ ΠΙΖΖΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 18 ΤΗΛ.2610456000
VELOCE	ΚΟΡΙΝΘΟΥ 386 ΤΗΛ.2610318038
VILLAGGIO	ΚΟΡΙΝΘΟΥ 132 ΤΗΛ.2610313000
BRAVA ΠΙΖΖΑ	ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 211 ΤΗΛ.2610311000
DELLIS ΠΙΖΖΑ	ΜΟΥΡΟΥΖΗ 35 ΤΗΛ.2610453333
EL GRECO	ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 52 ΤΗΛ.2610333333
EL PASSO	ΕΛΛ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 5 ΤΗΛ.2610433756
GEORGE'S ΠΙΖΖΑ	ΗΛΕΙΑΣ 23 (ΠΛ. ΟΜΟΝΟΙΑΣ) ΤΗΛ.2610337764
LOIS	ΝΑΥΜ. ΕΛΛΗΣ 42-44 ΤΗΛ.2610424292
MAMA'S ΠΙΖΖΑ	ΚΥΠΡΟΥ56 & ΔΟΪΡΑΝΗΣ ΤΗΛ.2610451819
NAPOLI ΠΙΖΖΑ	ΚΑΡΥΑΤΙΔΩΝ 19 ΤΗΛ.2610342498
PATRA ΠΙΖΖΑ	ΑΓ.ΣΟΦΙΑΣ 67 ΤΗΛ.2610353322
	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 458 ΤΗΛ.2610453756
	Β. ΗΠΕΙΡΟΥ 78 ΤΗΛ.2610317555
PEPERONE ΠΙΖΖΑ	ΜΟΥΡΟΥΖΗ 35 ΤΗΛ.2610453333
PIZZA EXPRESS	ΚΟΡΙΝΘΟΥ 94 ΤΗΛ.2610433433
	ΓΕΡΜΑΝΟΥ 188 ΤΗΛ.2610222223
	ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ 223 ΤΗΛ.2610333334
	ΕΝΑΝΤΙ Π. Π. ΝΟΣ/ΜΕΙΟΥ ΡΙΟΥ ΤΗΛ.2610994427
PORTO FINO	ΕΛΛ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 13 ΤΗΛ.2610429901
PORTO RICO	ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ 6-8 ΤΗΛ.2610428484
ΡΟΖ ΠΑΝΘΗΡΑΣ	ΤΡ. ΝΑΥΑΡΧΩΝ 49 ΤΗΛ.2610341727
PIZZA CACCOON	ΑΣ. ΦΩΤΗΛΑ 14-16 ΤΗΛ.2610329222
PINOCCHIO ΠΙΖΖΑ	ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 75 ΤΗΛ.2610454754
RAVENNA	Β. ΗΠΕΙΡΟΥ 113 ΤΗΛ.2610340900
RIMINI	ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ 105 ΤΗΛ.2610321201
SUPER ΠΙΖΖΑ	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ 45 & Β. ΗΠΕΙΡΟΥ ΤΗΛ.2610333330
TORINEZA ΠΙΖΖΑ	Γ. ΟΛΥΜΠΙΟΥ 80 ΤΗΛ.2610311106
TROPICANA	ΠΕΝΤΕ ΠΗΓΑΔΙΩΝ 79 ΤΗΛ.2610430600
AMARETTO	ΓΕΡΜΑΝΟΥ 156 ΤΗΛ.2610624624
VENEZIA	ΑΧ. ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ 15 ΤΗΛ.2610452000
BOA VISTA	ΚΟΡΙΝΘΟΥ 87 ΤΗΛ.2610429000
DI CASA	ΠΑΤΡΩΝ ΠΥΡΓΟΥ 59 ΒΡΑΧΝΕΙΚΑ ΤΗΛ.2610671200
QUEBEC	ΠΑΤΡΩΝ ΠΥΡΓΟΥ 30 ΤΗΛ.2610520422
PAPILLON	ΑΜΕΡΙΚΗΣ 62 ΤΗΛ.2610454880
ROMA ΠΙΖΖΑ	ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ 34 ΤΗΛ.2610434250

ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ		ΟΔΟΣ			
ΠΑΤΡΑΣ		ΑΡ.	ΠΟΛΗ	Τ.Κ.	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΑΧΑΙΑ TRAVEL AGENCY	ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ				
ADROTOUR TRAVEL AGENCY	ΚΑΠΣΑΛΗ	7	ΠΑΤΡΑ	26221	2610271205/2226 29

ALBATROS TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	11	ΠΑΤΡΑ	26223	261022544/222044
ACROPOLIS TRAVEL AGENCY	Ε. Ο. ΠΑΤΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	48	ΠΑΤΡΑ	26221	2610220993/224609
ΑΚΤΙΝΑ TRAVEL	ΚΑΨΑΛΗ	169	ΠΑΤΡΑ	26500	2610425272
ALFA TRAVEL S.A.	ΠΕΝΤΕ ΠΗΓΑΔΙΩΝ & ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	11	ΠΑΤΡΑ	26223	2610222255/222044
ANGELO TRAVEL	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	2	ΠΑΤΡΑ	26441	2610653517/652503
AQUARIOUS TRAVEL AGENCY	NORMAN	55	ΠΑΤΡΑ	26221	2610221733/221743
ASSIMAKOPOULOU OLGA	ΖΑΪΜΗ	1	ΠΑΤΡΑ	26221	2610451500/422555
ASSOS TOURS	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	18	ΠΑΤΡΑ	26221	2610222089
ATLAS TRAVEL BUREAU	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	10	ΠΑΤΡΑ	26223	26102785977
ATV. LTD.	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	38	ΠΑΤΡΑ	26221	2610277857/224439
BIG TRAVEL IONIAN FERRIES	ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	6	ΠΑΤΡΑ	26223	2610622661/622738
CACOURIS TRAVEL AGENCY	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	1	ΠΑΤΡΑ	26441	2610434454/423160
CARGO SEA SHIPPING AGENCY	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	8	ΠΑΤΡΑ	26223	2610424159/421995
DAFNI TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	85	ΠΑΤΡΑ	26221	2610224847/222941
DINERS WORLD TRAVEL	ΠΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	5	ΠΑΤΡΑ	26223	2610422102/426895
DROUKAS BILL TRAVEL	Ε. Ο. ΠΑΤΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	22	ΠΑΤΡΑ	26225	2610263781
ELMES TRAVEL AGENCY	ΠΕΝΤΕ ΠΗΓΑΔΙΩΝ & ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	185	ΠΑΤΡΑ	26442	2610434801
EUROPA TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ & ΚΑΡΟΛΟΥ	2	ΠΑΤΡΑ	26441	2610652521/652548
EXPRESS SHIPPING AGENCY	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ		ΠΑΤΡΑ	26232	2610434801
FLAMINGO TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	85	ΠΑΤΡΑ	26221	261022958/226277
FLISVOS TRAVEL	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	44	ΠΑΤΡΑ	26221	2610277556/277204
FORCE TRAVEL AGENCY	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	55	ΠΑΤΡΑ	26221	2610624711
G.P. PYLARINOS TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	72	ΠΑΤΡΑ	26221	2610278309/276187
GEORGANTAS	ΓΟΥΝΑΡΗ	49	ΠΑΤΡΑ	26221	2610274277/2702

TRAVEL					20
GIANNATOS TRAVEL TOURISM	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	145	ΠΑΤΡΑ	26225	2610221947
HAPPY TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	47	ΠΑΤΡΑ	26221	2610222777/2780 22
HELIT SHIPPING TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	25	ΠΑΤΡΑ	26221	2610272906/2260 53
INGLESSIS BROS TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	72	ΠΑΤΡΑ	26221	278309/276187
INTERNATIONAL SHIP. TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	47	ΠΑΤΡΑ	26223	2610277776/2776 76
INTERWAYS TRAVEL	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ	85	ΠΑΤΡΑ	26221	2610278680/2787 19
ISLAND TRAVEL AGENCY	ΠΕΝΤΕ ΠΗΓΑΔΙΩΝ & ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	32	ΠΑΤΡΑ	26222	2610320572
KARLOS TOURS	ΚΑΝΑΡΗ		ΠΑΤΡΑ	26441	2610650838
KERAMIDAS TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	1	ΠΑΤΡΑ	26222	2610276647/3120 01-5
LETRINA TOURS	ΝΟΤΑΡΑ	40	ΠΑΤΡΑ	26221	2610273330/2771 79
ΛΙΟΣΑΤΟΣ TOURS	ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	3	ΠΑΤΡΑ	26441	2610429653/4269 92
MANOLOPOULOS CO.	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	1	ΠΑΤΡΑ	26441	2610434454/4231 60
MARACAIBO TOURS	ΑΘΗΝΩΝ	35	ΠΑΤΡΑ	26221	2610223621/2774 95
MARGELIS TOURS	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	8	ΠΑΤΡΑ	26223	2610428340/4258 49
MARINE TOURS LTD.	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	3	ΠΑΤΡΑ	26223	2610278259/2223 50
MEDITERRANEAN STAR TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	49	ΠΑΤΡΑ	26221	2610621166/6211 78
MERTIKAS TRAVEL	ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	34	ΠΑΤΡΑ	26221	2610270261/2718 28
MOREAS TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	36	ΠΑΤΡΑ	26223	2610428750/4236 97
MORPHY TRAVEL	ΒΟΤΣΗ	52	ΠΑΤΡΑ	26221	2610621211/2759 39
NEW PORT TRAVEL	ΗΡ.ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	2	ΠΑΤΡΑ	26221	2610622676/2790 57
NOSTOS TRAVEL	ΗΡ.ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	41	ΠΑΤΡΑ	26441	2610421529
OLGA TRAVEL	ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ	44- 46	ΠΑΤΡΑ	26441	2610420639
OLYMPIAS SHIPPING	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	31	ΠΑΤΡΑ	26221	2610222089
PATRA TRAVEL	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	37	ΠΑΤΡΑ	26221	2610277414/4228

					78
PATRAS TRAVEL AGENCY	ΟΘ. ΑΜΑΛΙΑΣ & ΖΑΪΜΗ	55-57	ΠΑΤΡΑ	26221	2610275505/279407
PELOPONNES TRAVEL SERVICE	ΠΑΤΡΩΝ – ΠΥΡΓΟΥ	2	ΠΑΤΡΑ	26221	2610274803
PROMO TOURS	ΚΑΠΣΑΛΗ	63	ΠΑΤΡΑ	25200	2610221511/231141
RAPTIS TRAVEL	ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ	15	ΠΑΤΡΑ	26223	2610620603
RIGA VASSILIKI TRAVEL	Ν.Ε.Ο.ΠΑΤΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	28	ΠΑΤΡΑ	26223	2610436012
ROMA TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	89	ΠΑΤΡΑ	26442	2610434465
ROMEO TRAVEL	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	56	ΠΑΤΡΑ	26221	2610226666/226800
SIABANIS TRAVEL	ΦΑΒΙΕΡΟΥ	55-57	ΠΑΤΡΑ	26221	2610226139
SOLAR TRAVEL	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ		ΠΑΤΡΑ	26223	2610437706
STEFANATOS TRAVEL	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ	22	ΠΑΤΡΑ	26221	2610225461/225009
TOP TRAVEL AGENCY	ΚΑΡΟΛΟΥ	61	ΠΑΤΡΑ	26221	2610272698/274571
TSAROUCHIS TRAVEL	ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ	9	ΠΑΤΡΑ	26223	2610434424
TSIMARAS TRAVEL	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	122	ΠΑΤΡΑ	26221	2610623077
UNITED FERRIES AGENCIES	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	14	ΠΑΤΡΑ	26221	220663
		25	ΠΑΤΡΑ	26221	2610226053/272906
MOTOR COACH ΕΤΑΙΡΙΕΣ					
MARGELIS TOURS	ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ				
MATHEOS TOURS	ΖΑΪΜΗ	3	ΠΑΤΡΑ	26223	2610278529/222350
MEDITERRANEAN STAR	ΟΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ	13	ΑΙΓΙΟ	25100	269121222/22998

ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

Ενοικιαζόμενα δωμάτια – επιπλωμένα διαμερίσματα

Ampatzi Georgia
Ahagioti Kon/na & Sia

A Καλάβρυτα
A Καλόγρια Αχαΐας

Dimou Theodoros	A	Σελιανίτικα
Karampelas Nikolaos	A	Καλάβρυτα
Koumpourlis Antonios	A	Ρίο Πάτρα
Magafas Vasilios	A	Καλάβρυτα
Papadopoulos Nikos	A	Βραχνέικα
Papadopoulou-T. Andrikopoulos & Sia	A	Παραλία Νιφορεϊκών
Papoulias Georgios	A	Μονοδένδρι Πατρών
Petropoulou Paraskevi	A	Κάτω Λουσσαί Καλάβρυτα
Rizos Vasilios	A	Τσουκαλείικα
Rousetis Georgios	A	Νικολέικα Αίγιο
Spiliopoulos Petros & Sia	A	Λακκόπετρα Αχαΐας
Stavropoulos Antonios	A	Παραλία Σιλιβενιότικου

Ακράτα

Thrahanis Spyros	A	Ανω Αλισσός
Tsagari Anna	A	Λόγγος Αίγιο
Tsafou Gounaridou Ourania	A	Αραξος
Vardakastanis Ioannis	A	Καλάβρυτα
Vithoukas Petros	A	Μετόχι Αχαΐας
Zisimopoulos Stamatias	A	Τσουκαλείικα
Zoumis Kostas	A	Καλάβρυτα
Galanopoulou Dimitra	B	Μίχα
Kourtis Panagiōtis	B	Κερτέζι
Mitsopoulou Eriketi	B	Καλάβρυτα
Stavropoulos Panagiōtis	B	Καλάβρυτα
Tetokas Agelos	B	Σκεπαστό Καλάβρυτα
Tsigas Georgios	B	Μίχα
Alexopoulos Alexios	C	Ζαχλωρού Καλάβρυτα
Christopoulou Aikaterini	C	Αίγιο
Papadatos Panagiōtis	C	Πάτρα
Zaharopoulos Zaharias	C	Αραχωβίτικα

Camping

Golden sunset	B	Amazon LTD
Akoli beach	C	Antonopoulos Georgios
Akti Akrata	C	Tsekenes Leonidas
Alikes	C	Takopoulōs Georgios
Arion beach	C	Lagari Chaido
Elaion beach	C	N.Konstantopoulos
KatoAlissos	C	Ntemiris Konstantinos
Krioneri	C	Theodorou Nikolaos
Lemon beach	C	Drivas Georgios
Niforeika akti	C	Afoi Andrikopouli
Rio George	C	Lazaros and Sofia Pantelidi
Rio Mare	C	Hiotis Nikolaos
Rio	C	Paraskevopoulos Panagiōtis
Tsolis	C	Tsolis Konstantinos

Ξενοδοχεία

Στην Αχαΐα υπάρχουν 84 ξενοδοχεία τα οποία είναι κατά περιοχές:

Πάτρα

Astir	A	Αγίου Ανδρέου 16
Galaxy	B	Αγίου Νικολάου
Acropole	C	Οθωνος Αμαλίας 39
Adonis	C	Ζαΐμη και Καψάλη
Delfini	C	Ηρώων Πολυτεχνείου 102
El Greco	C	Αγίου Ανδρέου 145
Esperia	C	Ζαΐμη 10
Marie Palais	C	Γούναρη 6
Mediterrane	C	Αγίου Νικολάου 18
Olumpic	C	Αγίου Νικολάου 46
Rannia	C	Ρήγα Φεραίου 53
Agios Georgios	D	Αγίου Ανδρέου 73
Bysantino	A	Ρήγα Φεραίου 106
Primarolia	B	Αγ. Ανδρέου
Patra palace	B	Αγ. Ανδρέου

Λακκόπετρα

Lakkopetra Beach (H&B)	A	Λακκόπετρα
Ionian Beach	B	Λακκόπετρα

Νιφορέϊκα

Pavlina	A	Νιφορέϊκα
Acheos (H&B)	B	Νιφορέϊκα
White Castle	C	Νιφορέϊκα
Ethrio	C	Νιφορέϊκα
Achaïos	C	Νιφορέϊκα

Ρίο

Porto Rio Hotel & Casino	A	Ρίο
Apollon	B	Ρίο
Georgios	C	Ρίο
Rion Beach	C	Ρίο
Castello	B	Ρίο

Μποζαΐτικα

Achaia Beach	B	
--------------	---	--

Το Τζάκι B

Πλανητέρο

Achaios C

Καλάβρυτα

Filoxenia B

Villa Kalavrita B

Megas Alexandros D Λοχαγού Βασ. Καποτά 1

Maria C Συγγρού 12

Anesis E

Stiga C

Anerada C

Fanaras C

Lida C

Dafni E

To xilino sale C

Sperxos C

Καλόγρια

Christina Beach B

Kalogria Beach H&B C

Amalia C

Ψαθόπυργος

Florida B

Αίγιο

Long Beach B

Spey Beach C

Poseidon Beach B

Themisto C

Λόγγος

Λόγγος

Νικολέικα

Νικολέικα

Κλειτορία

Mont Chelmos B

Aroanios C

Ζαρούχλα

O pyrgos tis Zarouhlas B

Aroania B

Stis Elenas C

Ροδινή

Rodini B
Afroditi D

Σελιανίτικα

A-B C
Panagiotis C
Plage C
Kanelli C

Ελαιώνας Αιγίου

Africa C
Chryssele (B) C
Telis C Κορίνθου 98

Ακράτα

Akrata Beach C
Silver Beach C
A.M.S. B

Διακοφτό

Chris-Paul C
Lemonies D
Panorama C

Ροδιά

Eden Beach B

Φτέρη

Fteres C

Λαμπύρη

Galini B

Φιλία

Georgakion C

Καμίνια

Possidon	C
Drossia	D
Kipos	D
Possidon Palace (Appartments)	A
Possidon Palace	A

Κάτω Αλισσός

Tarantella	C
------------	---

Κάτω Ζαχλωρού

Romantzo	D
----------	---

Παραλία

Yiotis	C
--------	---

Καλέντζι

Xenia	C
-------	---

Κάτω Αχαιά

Dimi	C
------	---

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΛΗΡΟΤΗΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Παρακάτω ακολουθεί η μέση μηνιαία πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Δυτικής Περιφέρειας Ελλάδος, από το έτος 1996 έως το έτος 2000 και οι μεταβολές τους:

Μέση μηνιαία πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων

	Έτος					Μεταβολή			
	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	00/99
Ιανουάριος	28,36%	29,63%	30,42%	31,28%	33,19%	1,27	0,79	0,86	0,86
Φεβρουάριος	31,47%	32,03%	32,89%	33,82%	34,00%	0,56	0,86	0,93	2,44
Μάρτιος	30,00%	30,37%	31,21%	31,08%	41,15%	0,37	0,83	-0,13	9,03
Απρίλιος	38,95%	37,86%	39,40%	38,58%	39,80%	-1,08	1,54	-0,82	1,22
Μάιος	50,56%	52,33%	56,09%	78,14%	61,69%	1,78	3,76	22,05	0,67
Ιούνιος	56,28%	61,24%	65,61%	46,71%	72,54%	4,96	4,37	-	2,29
								18,90	
Ιούλιος	66,74%	74,00%	79,32%	82,73%	85,21%	7,26	5,32	3,41	-0,28
Αύγουστος	78,97%	88,06%	90,47%	91,11%	97,89%	9,08	2,41	0,64	3,74

Σεπτέμβριος	63,76%	69,39%	71,07%	73,73%	74,38%	5,62	1,68	2,66	0,65
Οκτώβριος	45,00%	47,62%	48,26%	52,93%	54,97%	2,62	0,64	4,67	0,27
Νοέμβριος	28,72%	30,80%	33,55%	32,76%	30,31%	2,08	2,75	-0,79	-2,45
Δεκέμβριος	26,84%	31,15%	31,02%	31,89%	34,20%	4,31	-0,13	0,87	1,24
ΣΥΝΟΛΑ	54,37%	58,37%	61,12%	63,46%	64,97%	4,00	2,75	2,34	1,51%

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΟΤ

Η μέση ετήσια πληρότητα στα ξενοδοχειακά καταλύματα κατά νομό για τα έτη 1996-2000 είναι:

Νομός	Σύνολα								
	Έτος					Μεταβολή			
	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	00/99
Αιτωλοακαρνανίας	33,74%	34,71%	38,25%	36,37%		0,97	3,54	-1,88	
Αχαΐας	39,60%	45,25%	47,45%	52,07%		5,65	2,20	4,63	
Ηλείας	41,49%	39,26%	46,19%	42,88%		-2,23	6,93	-3,32	
ΣΥΝΟΛΑ	38,67%	40,26%	44,50%	44,45%	46,58%	1,58	4,24	-0,05	2,13

Από τους παραπάνω πίνακες παρατηρούμε ότι γενικά ανά έτος οι πληρότητες παρουσιάζουν σταθερή άνοδο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη και ιδιαίτερα κατά την high season (Απρίλιος –Μάιος –Ιούνιος –Ιούλιος –Αύγουστος –Σεπτέμβριος). Από το έτος 1996 ως το 2000 παρατηρούμε μια αύξηση στις μέσες μηνιαίες πληρότητες που κυμαίνεται από 2%-22% για αυτήν την περίοδο. Παρόλο την αυξητική πορεία του τουρισμού στην περιοχή την περίοδο αυτή, υπάρχει μια σημαντική μείωση κατά τον μήνα Ιούνιο του έτους 1999 σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Η μείωση αυτή αγγίζει το 19%. Αυτή η απότομη μεταβολή οφείλεται προφανώς στις επιπτώσεις των πολεμικών συγκρούσεων στην περιοχή των Βαλκανίων. Όπως ο φόβος που προκλήθηκε στους τουρίστες εκείνη την περίοδο για τις περιοχές αυτές, καθώς και τις ταξιδιωτικές οδηγίες που εξέδιδαν οι κυβερνήσεις κάποιων κρατών προς αποφυγή αυτών των προορισμών.

Κατά την low season (Οκτώβριος –Νοέμβριος – Δεκέμβριος-Ιανουάριος -Φεβρουάριος- Μάρτιος) των ίδιων ετών παρατηρούμε επίσης μια γενική αυξητική τάση μικρότερου όμως μεγέθους, που κυμαίνεται από 0,37% ως ελάχιστη αύξηση μέχρι 9% ως μέγιστη. Η αύξησή τους ακολουθεί σταθερή πορεία χωρίς να διακόπτεται από απρόσμενα αρνητικά γεγονότα.

Συγκεκριμένα, στον νομό Αιτωλοακαρνανίας από το έτος 1996 ως 1998 υπάρχει μια αύξηση της τάξεως του 3,5% ενώ κατά το έτος 1999 μια μικρή μείωση της τάξεως του 1,88%. Στον νομό Ηλείας δεν υπάρχει κάποια σταθερή

ανοδική ή καθοδική πορεία αλλά παρουσιάζονται αυξομειώσεις από έτος σε έτος που κυμαίνονται από -2,23% ως και 6,93%. Ενώ σε αντίθεση με τους προηγούμενους νομούς η Αχαΐα παρουσιάζει σταθερή αύξηση που φτάνει ως και το σημαντικό ποσοστό του 5.65%. Γεγονός που πιθανώς οφείλεται στην ύπαρξη του λιμανιού και την θέση της ως κεντρικός συγκοινωνιακός κόμβος.

Στην Δυτική Περιφέρεια Ελλάδος παρατηρούμε ότι ως συνήθως τα ποσοστά είναι υψηλά στην high season ενώ στην low season παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Αυτό οφείλεται σαφώς και στο γεγονός ότι χαρακτηριστικό στοιχείο του τουρισμού είναι η εποχικότητα. Ειδικότερα όμως για την περιοχή στην οποία αναφερόμαστε πρέπει να σημειώσουμε πως οι νομοί αυτοί δεν είναι καθαρά τουριστικοί προορισμοί. Γεγονός το οποίο δεν ευνοεί την αύξηση της τουριστικής κίνησης.

Παρόλα αυτά η θέση της Αχαΐας σαν κεντρικός συγκοινωνιακός κόμβος, η ύπαρξη του λιμανιού της Πάτρας καθώς και του πολεμικού αλλά και πολιτικού αεροδρομίου του Αράξου ευνοούν την ανάπτυξη άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη του επαγγελματικού τουρισμού στην Αχαΐα. Ήδη υπάρχουν δυο συνεδριακά κέντρα στην Πάτρα (στο Πανεπιστήμιο και στο Α.Τ.Ε.Ι.) καθώς και αρκετοί συνεδριακοί χώροι σε διάφορα ξενοδοχεία της περιοχής.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο Σ. Λάσκαρις στο βιβλίο του "ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ" διακρίνει τον τουρισμό στις παρακάτω κατηγορίες:

Εσωτερικό	
Εξωτερικό	- Ανάλογα με το γεωγραφικό περιβάλλον
Ατομικό	
Συλλογικό	- Ανάλογα με τον αριθμό των τουριστών
Συνεχής	
Εποχιακός	- Ανάλογα με την εποχή
Ψυχαγωγικός	
Φυσιολατρικός	
Μορφωτικός	
Καλλιτεχνικός	
Θρησκευτικός	- Ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό
Αθλητικός	
Επαγγελματικός	
Θερμαλισμός	
Αεροπορικό	
Σιδηροδρομικό	
Ποδηλατικό	

Αεροπλοϊκό - Ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο μεταφορικό μέσο
Οδικό
Πεζοπορικό

Παίρνοντας υπόψη τον παραπάνω διαχωρισμό του τουρισμού σε κατηγορίες μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τον τουρισμό στον νομό Αχαΐας συνεχή όσον αφορά την διάρκεια της τουριστικής κίνησης. Ανάλογα με τον αριθμό των τουριστών και το γεωγραφικό περιβάλλον μπορούμε να το κατατάξουμε και στις δύο κατηγορίες, είναι δηλαδή και ατομικός και συλλογικός αλλά και εσωτερικός και εξωτερικός. Αναφερόμενοι τώρα στον επιδιωκόμενο σκοπό μπορούμε να πούμε ότι ο νομός είναι σε θέση να ικανοποιήσει σχεδόν όλες τις επιδιώξεις των τουριστών εκτός από μία, τον θερμαλισμό αφού ο νομός στερείται ιαματικών πηγών.

Θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο νομός έχει μεγαλύτερο εσωτερικό τουρισμό καθ' όλη την διάρκεια του έτους από ότι εξωτερικό. Εξωτερικό τουρισμό έχει κυρίως κατά την καλοκαιρινή περίοδο και συνήθως προέρχεται από οικονομικά αναπτυγμένες χώρες όπως είναι η Αμερική, η Ιταλία, η Γερμανία. Οι χώρες αυτές ονομάζονται χώρες προέλευσης ή εξαγωγής τουριστικών ρευμάτων (push). Η χώρα/ περιοχή που δέχεται αυτά τα τουριστικά ρεύματα ονομάζεται χώρα/ περιοχή προορισμού (pull), όπως είναι στην περίπτωση μας ο νομός Αχαΐας.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Ο νομός Αχαΐας μαζί με τους νομούς Ηλείας και Αιτωλκαρνανίας ανήκουν στην Δυτική Περιφέρεια Ελλάδος. Οι αποφάσεις που παίρνονται για την ανάπτυξη του ενός νομού επηρεάζουν και τους άλλους. Μιλώντας λοιπόν, για την ανάπτυξη της Αχαΐας δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τις επιπτώσεις της στις γύρω περιοχές.

Η τουριστική βιομηχανία είναι ένας πολύ ιδιόμορφος τομέας. Είναι ένας κλάδος που επηρεάζεται άμεσα από τις εξελίξεις γύρω του, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Χαρακτηριστικά που του προσδίδουν αστάθεια και ευαισθησία εν όψει ποικίλων απειλών. Για την Αχαΐα, ο τουρισμός είναι ένας από τους μεγαλύτερους οικονομικούς παράγοντες. Η περιοχή γενικότερα προσφέρεται για την ανάπτυξη πολλών ειδών τουρισμού λαμβάνοντας, βεβαίως, υπ' όψιν και την ήδη υπάρχουσα τουριστική υποδομή – προσφορά.

Σε γενικότερα πλαίσια θα μπορούσαμε να διαπιστώσουμε τα παρακάτω τόσο για τον νομό Αχαΐας όσο και για την Δυτική Περιφέρεια Ελλάδος :

- ❖ Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος υστερεί όσον αφορά την τουριστική κίνηση σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, παρότι διαθέτει αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής σημασίας.
- ❖ Παρόλο τον πλούτο των τουριστικών πόρων των τριών νομών παρατηρούνται ανισομέρειες ως προς τον τουρισμό με άνιση κατανομή και τοπικές διαφοροποιήσεις ως προς την μορφή, τις δραστηριότητες και τις τουριστικές ροές.
- ❖ Ο βασικός χαρακτήρας της τουριστικής ανάπτυξης επικεντρώνεται στα ξενοδοχεία και στα εστιατόρια ενώ οι τουριστικοί οργανισμοί είναι αδύναμοι ακόμα. Επιπλέον, τα είδη του τουρισμού που έχουν αναπτυχθεί αφορούν κυρίως τον περιηγητικό, διαμετακομιστικό και παραθεριστικό οικογενειακής μορφής τουρισμό. Επίσης, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των τουριστών ανήκουν στις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις ενώ όσον αφορά τον τομέα των ειδικών τουριστικών υποδομών διαπιστώνονται σοβαρές ανεπάρκειες.
- ❖ Σκοπός κάθε περιοχής είναι η ανάδειξη και η αξιοποίηση των τουριστικών πόρων της. Όμως, στην Δυτική Περιφέρεια παρατηρούνται κίνδυνοι υποβάθμισης τους, παρά την σημαντικότητά τους. Ενώ οι προσπάθειες ανάδειξης είναι έλλειπες ως και ανύπαρκτες ορισμένες φορές. Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε ότι η προβολή – διασύνδεση – ενοποίηση σε δίκτυα των φυσικών πόρων και του πολιτιστικού αποθέματος κρίνεται ανεπαρκής.
- ❖ Ένα ακόμα γεγονός που θέτει φραγμούς στην πλήρη αξιοποίηση των τουριστικών πόρων που ήδη υπάρχουν είναι η σημερινή χωρική διάρθρωση της περιφέρειας που χαρακτηρίζεται από ενδοπεριφερειακές ανισότητες.
- ❖ Η προνομιακή θέση της περιφέρειας και ιδιαίτερα του νομού Αχαΐας όπου μέσω της πόλης των Πατρών, προβάλλεται ως Δυτική Πύλη της Ευρώπης δε επαρκεί για να ενταχθεί σε διεθνή τουριστικά κυκλώματα. Ενώ, τα δίκτυα συνεργασίας και συμπληρωματικών δράσεων των πόλεων, με αιχμή τον τουρισμό και τον πολιτισμό, είναι ακόμα αδύναμα.
- ❖ Τα σχέδια που έχουν γίνει για την ανάπτυξη του τουρισμού αφορούν το σύνολο της περιφέρειας καθώς διαθέτουν ποικιλία τουριστικών μορφών και αξιόλογες δυνατότητες συνδυασμών των τουριστικών και πολιτιστικών διαδρομών, που ως τώρα δεν έχουν αξιοποιηθεί στον βαθμό που θα έπρεπε.

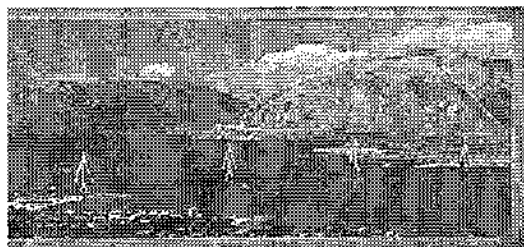
Προοπτικές ανάπτυξης της Δυτικής Περιφέρειας γενικά

Το μέλλον του τουρισμού στην Αχαΐα και στην περιφέρεια γενικότερα, προδιαγράφεται αν όχι λαμπρό, τουλάχιστον βελτιωμένο και αναβαθμισμένο αφού οι ευκαιρίες υπάρχουν και είναι πολλές, ειδικά κατά την χρονική περίοδο που διέπουμε.

Σημαντικές είναι οι προοπτικές ανάπτυξης και εδραίωσης του εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού στην περιφέρεια με ευμενής επιπτώσεις σε αυτήν. Αυτό θα γίνει με την βοήθεια των έργων του III Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006 που αποσκοπούν στην ριζική αλλαγή και αναδιοργάνωση του συστήματος μεταφορών. Με αποτέλεσμα η περιφέρεια μελλοντικά να μετατραπεί σε σταυροδρόμι συνδυασμένων μεταφορών και περιοχή σύγκλισης των δυο εθνικών – διεθνών αξόνων ανάπτυξης: αυτού που ήδη υπάρχει και που βρίσκεται υπό αναβάθμιση κεντρικού άξονα ο οποίος εκτείνεται μέχρι την Καλαμάτα (τμήμα Τρίπολης – Καλαμάτας) και του υπό υλοποίηση δυτικού άξονα:

- Σιδηροδρομική γραμμή υψηλών ταχυτήτων Αθηνών – Πατρών
- Εκσυγχρονισμός και επέκταση του λιμένα Πατρών
- Προοπτική υποθαλάσσιας καλωδιακής σύνδεσης της Δυτικής Ελλάδας με την Ιταλία.
- Ιόνια Οδός

Στον δυτικό άξονα ανήκει και η Ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου που έχει ήδη ολοκληρωθεί. Είναι ένα έργο που θεωρείται στρατηγικής σημασίας. Ο ρόλος της για την ανάπτυξη του νομού Αχαΐας και γενικότερα της περιοχής, είναι πολύ σημαντικός. Ήδη έχει αποτελέσει πόλο τουριστικής έλξης όντας η μεγαλύτερη κρεμαστή γέφυρα του κόσμου. Αποτελεί θέαμα μοναδικής ομορφιάς, ιδιαίτερα κατά τις νυκτερινές ώρες όταν φωτίζεται με μπλε και λευκό φως. Ο ρόλος της γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου δεν σταματάει σ' ένα μοναδικής ομορφιάς θέαμα, αλλά διαδραματίζει και λειτουργικό ρόλο αφού αποκαθιστά την συνέχεια των οδικών δικτύων τη Πελοποννήσου με την ΒΔ. Ελλάδα. Ως τώρα η σύνδεση αυτή γινόταν με οχηματαγωγά πλοία μέσω των πορθμείων. Η λειτουργία των πορθμείων εξασφάλιζε το πέρασμα των στενών σε κάθε είδους οδικά μέσα και επιβάτες. Πριν την κατασκευή της γέφυρας ο δαπανούμενος χρόνος μεταφοράς ήταν τουλάχιστον 30', ανάλογα με τον χρόνο αναμονής και τις καιρικές συνθήκες. Με την ζεύξη, όμως, ο χρόνος μετακίνησης έχει μειωθεί σε 5' – 10'. Το πορθμείο συνεχίζει να λειτουργεί για όποιους το επιλέγουν για την μεταφορά τους. Μοναδικός ανασταλτικός παράγοντας για την επιλογή της γέφυρας προς το παρόν, είναι τα υψηλά δόδια που έχει. Ζήτημα, για το οποίο γίνονται προσπάθειες ώστε να λυθεί.

ΓΕΦΥΡΑ ΡΙΟΥ – ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ

ΦΟΡΕΑΣ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.

ΕΡΓΟ: ΓΕΦΥΡΑ

ΜΕΛΕΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 7,000,000,000 ΔΡΧ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 5 ΧΡΟΝΙΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ 306,000,000 ΔΡΧ.

ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ : ΓΕΦΥΡΑ Α.Ε.

Στα πλαίσια του III Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης προβλέπεται επίσης, η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και προβολή της χώρας ως τουριστικός προορισμός. Στόχος των σκοπών αυτών είναι η άμβλυση της εποχικότητας της ζήτησης και ο εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος. Με άλλα λόγια, επιδιώκεται διαρκής τουρισμός (όλο τον χρόνο) και όχι μόνο κατά την high season. Επίσης, επιδιώκεται τουρισμός ποιότητας και όχι ποσοτικός χωρίς τα αναμενόμενα οφέλη. Έτσι, στοχεύοντας τα παραπάνω, αναμένεται να ενισχυθούν οι ειδικές τουριστικές υποδομές και να προωθηθούν οι θεματικές μορφές τουρισμού (μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ, κέντρα θάλασσοθεραπείας, υδροθεραπευτήρια, χιονοδρομικά κέντρα, κέντρα αθλητικού – προπονητικού τουρισμού κ.ά.). Επίσης, αναμένεται η προσέλκυση τουριστών με εξειδικευμένα ενδιαφέροντα, με χρονική επέκταση της ζήτησης και τέλος άμβλυση της εποχικότητας.

Ένα συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας έναντι των άλλων τουριστικών προορισμών στο χώρο της Μεσογείου, είναι η φυσική της ομορφιά και η πολιτιστική κληρονομιά. Η αξιοποίηση λοιπόν των παραπάνω πρέπει να είναι από τους πρωταρχικούς στόχους της περιφέρειας. Έτσι, πρέπει να δοθεί η απαραίτητη σημασία στην προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στην δημιουργία δικτύων πολιτιστικών στοιχείων και διαδρομών πολιτιστικού τουρισμού. Επίσης, πρέπει να υπάρξει κρατική παρέμβαση υπέρ των τουριστικών επιχειρήσεων με σκοπό την αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος. Εκτός από την κρατική παρέμβαση ο τουριστικός τομέας έχει ανάγκη από την συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην τουριστική προβολή και στην αύξηση της ζήτησης των ανεπτυγμένων κυρίως τουριστικών περιοχών κατά την low season. Αναφέρομαι κυρίως στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές γιατί αυτές διαθέτουν την κατάλληλη υποδομή για την ανάπτυξη του τουρισμού κατά την χειμερινή περίοδο και είναι σε θέση να συνθέσουν ένα πλήρες προϊόν, που να περιλαμβάνει τις

αναγκαίες συμπληρωματικές υπηρεσίες και δραστηριότητες. Τέλος, σχεδιάζεται η αναβάθμιση των τουριστικών καταλυμάτων και ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός τους καθώς και η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η επωφελής αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το III Κοινοτικό Πλαίσιο μπορεί να δώσει μια νέα προώθηση στον χώρο για ουσιαστική αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς σε εθνικό αλλά και διεθνή επίπεδο.

Μεγάλη ευκαιρία ανάπτυξης του τουρισμού στην περιοχή αποτελεί η ανακήρυξη της πόλης των Πατρών ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 2006 και η διοργάνωση της Ολυμπιάδας του 2004 στην Αθήνα που αναδεικνύει τον ρόλο της Αρχαίας Ολυμπίας. Δίνεται έτσι η ευκαιρία στην Περιφέρεια να εκμεταλλευτεί τα γεγονότα και να αξιοποιήσει την τουριστική ανωδομή και υποδομή της περιοχής. Σημαντική είναι επίσης και η ανάδειξη του γοήτρου της ως περιφέρεια με εξειδίκευση στον τουρισμό και τον πολιτισμό.

Η ανακήρυξη της Πάτρας ως Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2006 είναι μεγάλη τιμή για την πόλη και την περιοχή γενικότερα. Αποτελεί μεγάλη ευκαιρία να προωθηθεί η ιστορική αξία της πόλης, ο πολιτισμός της, ο πολιτιστικός της πλούτος και η τοπική καλλιτεχνική δημιουργικότητα της. Μετά την Ολυμπιάδα, είναι η δεύτερη μεγάλη ευκαιρία που δίνεται στην Περιφέρεια, σε σύντομο χρονικό διάστημα (2 χρόνων), για ανάπτυξη και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος καθώς και για την προβολή και προώθηση του ως διαφορετικό.

Όσον αφορά την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων καθώς και των Παραολυμπιακών το 2004 στην Αθήνα θα πρέπει να αναφερθούμε στην επιτυχημένη διοργάνωση και διεξαγωγή τους από τους αρμόδιου φορείς. Μια πραγματικά απρόσμενη επιτυχία για την χώρα που διεύρυνε τους αναπτυξιακούς της ορίζοντες και την καθιέρωσε στο Ευρωπαϊκό στερέωμα. Βοήθησε σημαντικά στην ανάπτυξη του τουρισμού της χώρας με τα διάφορα ολυμπιακά έργα που έγιναν (στάδια, σηματοδότηση και επισκευή δρόμων, ολυμπιακό χωριό στην Αθήνα, κ.ά.) καθώς και στην προβολή της ως τουριστικός προορισμός παγκοσμίως.

Τα παραπάνω έργα δεν συνέβαλλαν μόνο στην ανάπτυξη του τουρισμού αλλά και σε διάφορα κοινωνικά προβλήματα της χώρας. Τέτοια είναι η μείωση της ανεργίας και των κοινωνικών, οικονομικών επιπτώσεων της, η δημιουργία στέγης για τους άπορους, η καλύτερευση των οδοστρωμάτων και των οδικών συγκοινωνιών κ.λ.π.. Επίσης, από την ασφάλεια που υπήρξε κατά την περίοδο των Αγώνων σημειώθηκε σημαντική μείωση της εγκληματικότητας. Στοιχεία που πέρα των οικονομικών τους επιπτώσεων στην περιοχή, συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής.

Εδώ θεωρώ σκόπιμο να επιμείνω στο γεγονός ότι οι Αγώνες διεξήχθησαν με μεγάλη ασφάλεια και χωρίς κάποια απειλή για τρομοκρατικό χτύπημα, χωρίς τον φόβο να κυριαρχεί. Γεγονός αξιοσημείωτο, από την στιγμή που στις μέρες μας η τρομοκρατία είναι ένα πολύ έντονο φαινόμενο και

ανασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξη του τουρισμού. Είναι μια νέα μεγάλη απειλή για την τουριστική βιομηχανία. Δεδομένου ότι σε πολλές χώρες που έχουν δεχτεί τρομοκρατικά χτυπήματα, δεν έχει απλά αποτελέσει τροχοπέδη στην ανάπτυξη του τουρισμού αλλά έχει επιφέρει σημαντική μείωση και δυσφήμιση, αναλογιζόμαστε το μέγεθος της επιτυχίας της διεξαγωγής των Αγώνων στην χώρα μας.

Η Περιφέρεια Δυτικής Αχαΐας, στην οποία στο εξής, θα επικεντρώνεται το παγκόσμιο ενδιαφέρον, προσφέρεται για την ανάπτυξη ποικίλων μορφών τουρισμού. Γεγονός που δίνει την δυνατότητα μιας πλέον εξειδικευμένης πολιτικής που πρέπει να ακολουθηθεί για την ανάπτυξη του. Μια πολιτική που θα λαμβάνει υπ' όψιν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα καθώς και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα κάθε μορφής και περιοχής. Θα διαμορφώνει δε αντίστοιχα δέσμες κατευθύνσεων, οι οποίες θα αφορούν εναλλακτικά κατά κατηγορία :

- Τον έλεγχο και την οργάνωση του τουρισμού στην παράκτια περιοχή,
- Την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συμπλεγμάτων ειδικών μορφών τουρισμού στην ορεινή περιοχή,
- Τις ήπιες μορφές τουρισμού στα πλαίσια ολοκληρωμένης διαχείρισης των φυσικών πόρων,
- Την αναβάθμιση, τον εμπλουτισμό και την συμπλήρωση της τουριστικής προσφοράς των αστικών κέντρων και την εν γένει ανάπτυξη του αστικού τουρισμού,
- Την εξυπηρέτηση των αναγκών και την οργάνωση των περιοχών μαζικού τουρισμού,
- Την ανάδειξη, την προβολή, την αξιοποίηση των ειδικών τουριστικών πόρων κάθε περιοχής, κ.ά.

Ο νομός Αχαΐας - Πάτρα

Περιοχές που μπορούν να αξιοποιηθούν στον νομό Αχαΐας

A) Παραλιακές περιοχές.

Η παραλιακή τουριστική ζώνη από το Ρίο ως το Αίγιο και από την παραλία Πατρών ως τον Αλισσό, οι παραλιακές περιοχές Νιφορείκων, Καλαμακίου, Λακκόπετρας. Το Λαμπίρι, ο Λόγγος Σελιανιτικών, η παραλιακή περιοχή στην εκβολή του Σελινούντα και η ζώνη από το Διακοφτό μέχρι τα όρια του νομού Κορινθίας.

B) Χώροι φυσικού κάλους (σπήλαια, λίμνες, δάση, ποτάμια).

Το δάσος ελάτης και αειφυλλων της Πανεπιστημιούπολης Πατρών στο Πάνω Καστρίτσι, το δάσος της Εθνικής Ανεξαρτησίας στα Καλάβρυτα που είναι δάσος ελάτης και πεύκης και περιλαμβάνει τους ιστορικούς χώρους της Αγίας Λαύρας και το χώρο Εκτέλεσης, το δάσος της Στροφιλιάς, του Μίχα, της Ζήριας, της Φτέρης, της Ζαρούχλας, του Βραχνίου και του Σούβαρδου. Το φαράγγι του Βουραϊκού, όπου η διαδρομή του οδοντωτού είναι από τις πιο αξιόλογες της Ελλάδας. Τέλος, η περιοχή Πυργάκι στην Φτέρη Αιγιαλείας.

Γ) Αρχαιολογικοί χώροι.

Υπάρχουν εξήντα κηρυγμένα μνημεία και 103 ακήρυχτα. Τα κυριότερα είναι: το κάστρο των Πατρών, το Ενετικό φρούριο του Ρίου, ο λόφος στο Παλαιόκαστρο (Αρχαία Αιγείρα), το ύψωμα Παναγιά Αγίας Μαρίας Τριταίας (Αρχαία Τριταία), η Ακρόπολη Δυμαίων ή κάστρο της Καλόγριας στη Δύμη, ο χώρος Αρχαίου Λεοντείου, στη θέση Καστρίτσι, το ύψωμα της Μαμουσιάς (Αρχαία Κερύνεια), οι ιερές μονές Αγίας Λαύρας, Μεγάλου Σπηλαίου και Αγίου Νικολάου στα Σπάτα.

Δ) Παραδοσιακοί οικισμοί – Λαϊκή παράδοση.

Υπάρχουν οικισμοί που έχουν κηρυχθεί ως παραδοσιακοί (Βεσύνειο, Αλεποχώριο) και άλλοι παραδοσιακοί που χρειάζονται προστασία (Πάος, Δεχούνιο, Αρβανία, κ.λ.π.), ακόμα υπάρχουν οικισμοί που χρειάζονται περιορισμένη προστασία (όλοι οι οικισμοί της ορεινής περιοχής του Ακράτους, Πλάτανος, κ.λ.π.).

Όλοι αυτοί οι φυσικοί πόροι που αναφέραμε, οι παραλιακές περιοχές, οι χώροι φυσικού κάλλους και οι παραδοσιακοί οικισμοί είναι πλουτοπαραγωγικοί πόροι που και μόνο ένας από αυτούς θα έφθανε για άλλες περιοχές να δώσει τεράστια ώθηση στην ανάπτυξη τους. Έχουμε ένα ζηλευτό, δυναμικό τουριστικό πακέτο. Εκείνο που χρειάζεται είναι η προώθηση και προβολή του στην διεθνή τουριστική αγορά.

Προτάσεις για την τουριστική ανάπτυξη του νομού Αχαΐας

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση των τουριστικών πόρων της πόλης των Πατρών (Κάστρο, Θέατρο, Παλιά Πόλη, Κλάους, Ενετικό κάστρο Ρίου) και των πολιτιστικών εκδηλώσεων, ώστε να αυξηθεί η παραμονή των τουριστών. Ειδικά το Διεθνές Φεστιβάλ και το Πατρινό Καρναβάλι διοργανώνονται από την τοπική αυτοδιοίκηση και ενισχύονται οικονομικά από τον Ε.Ο.Τ. Σημαντικά θα συμβάλλει στην ανάπτυξη τους, η δημιουργία αυτόνομου οργανισμού μέσα στην τοπική αυτοδιοίκηση και ο καθορισμός ουσιαστικών πόρων.
- Αξιοποίηση του έλους Αγυιάς, για δημιουργία μαρίνας, χώρου ανοικτής έκθεσης, κτιριακών εγκαταστάσεων, αιθουσών συνεδρίων και μεγάλων πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Δημιουργία αυτοκινητοδρομίου στην περιοχή Χαλανδρίτσας.

- Προώθηση χειμερινού τουρισμού στο Παναχαϊκό και ανάπτυξη του στο χιονοδρομικό κέντρο του Χελμού.
- Αξιοποίηση των πολλών μοναστηριών και ειδικότερα των ιστορικών μονών Μεγάλου Σπηλαίου και Αγίας Λαύρας.
- Αξιοποίηση της διαδρομής του οδοντωτού σιδηροδρόμου Διακοφτού – Καλαβρύτων και της γύρω από αυτήν περιοχής του φαραγγιού του Βουραϊκού.
- Αξιοποίηση του σπηλαίου των Λιμνών των Καστριών.
- Αξιοποίηση του τουριστικού ρεύματος Μεγάλου Σπηλαίου – Ζαχλωρού – Καλαβρύτων- Αγίας Λαύρας – Χελμού – Σπήλαια Λιμνών Καστριών, διάνοιξη δρόμων και σύνδεση με το τουριστικό ρεύμα Κεντρικής Πελοποννήσου.
- Πρέπει να διερευνηθούν οι δυνατότητες μόνιμης εξυπηρέτησης της τουριστικής κίνησης από το αεροδρόμιο Αράξου που ήδη λειτουργεί και σαν πολιτικό, εξυπηρετώντας πτήσεις charter.

Γενικότερα:

- Δημιουργία τουριστικών μονάδων υψηλής τάξης που να διαθέτουν συμπληρωματικές εγκαταστάσεις για άθληση, αναψυχή, συνέδρια.
- Έλεγχος ανάπτυξης στις παραδοσιακές τουριστικές περιοχές.
- Προώθηση νέων τουριστικών περιοχών. Διαχρονική ανισοκατανομή της τουριστικής κίνησης (προσφορά - ζήτηση) προκειμένου να αμβλυνθεί η εποχικότητα.
- Προώθηση νέων ειδών τουρισμού με την εισαγωγή ειδικών προγραμμάτων.
- Ενίσχυση του επιδοτούμενου εσωτερικού τουρισμού "Κοινωνικός τουρισμός".
- Ενίσχυση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ολοκλήρωση της αναθεώρησης και του εκσυγχρονισμού του θεσμικού μας πλαισίου.
- Εντατικοποίηση της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες (νέες σχολές, ταχύρυθμα σεμινάρια, πανεπιστημιακή μόρφωση κ.λ.π.).
- Εντατικοποίηση της προβολής της διαφήμισης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Μπορεί να επιτευχθεί με την παρουσία της Ελλάδας σ' όλες τις τουριστικές εκθέσεις τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

- Προβολή των υπηρεσιών και των προϊόντων του νομού μέσω internet, σε μια κατάλληλα διαμορφωμένη ιστοσελίδα που θα ενημερώνεται συνεχώς.
- Ανάπτυξη ειδικών διαδρομών και προγραμμάτων των ταξιδιωτικών γραφείων της περιοχής, παρέχοντας έτσι, την δυνατότητα στους επισκέπτες να γνωρίσουν τις ομορφίες της Αχαΐας.
- Μέσα από την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί μεγάλο μέρος του νομού.
- Αξιοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων, όπως το πρόγραμμα για τους ορεινούς όγκους, που δίνουν την ευκαιρία για τον εκσυγχρονισμό των μονάδων στο κέντρο της πόλης (αναπτυξιακός νόμος).
- Ορισμένες προσεκτικά σχεδιασμένες, «έξυπνες» πολιτιστικές εκδηλώσεις μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης των επισκεπτών.

Προοπτικές ανάπτυξης Πατρών.

Όπως ήδη αναφέραμε, η ανακήρυξη της Πάτρας ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2006 αποτελεί ευκαιρία για ανάπτυξη της περιοχής.

Η σωστή και επιτυχής διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων δίνει την δυνατότητα στην χώρα να διεκδικήσει την μόνιμη διεξαγωγή των Αγώνων στον τόπο από όπου ξεκίνησαν. Ο χρόνος αρκετός ως το πέρας των δύο επόμενων Ολυμπιάδων που έχουν ήδη αποφασιστεί, για την διεκδίκηση τους και την επιστροφή τους στην Ελλάδα.

Ο Εμπορικός Σύλλογος Πατρών θεωρεί θετική την ιδέα για την δημιουργία θεματικών εκθεσιακών μουσείων (π.χ. Τεχνολογικό Μουσείο), ενώ εκτιμά ότι στην περιοχή θα μπορούσαν να αναπτυχθούν και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Το Επιμελητήριο Αχαΐας θεωρεί θετική την πρωτοβουλία για την δημιουργία κλαδικού καρναβαλικού και τεχνολογικού μουσείου, με στόχο την ανάπτυξη νέου τύπου τουριστικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Επίσης, η άποψη της Ομοσπονδίας Επαγγελματικών Βιοτεχνικών και Εμπορικών Σωματείων Ν. Αχαΐας είναι ότι στην περιοχή θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πολιτιστικές χρήσεις, όπως τεχνολογικό, κλαδικό, ναυτικό και λαογραφικό μουσείο. Καθώς και μουσείο Χάρτου και Δημοσιογραφίας με στόχο την προβολή της πολιτιστικής και βιομηχανικής κληρονομιάς της πόλης των Πατρών και την ανάπτυξη του τουρισμού.

Οι εκτιμήσεις κύκλων του Πανεπιστημίου των Πατρών είναι ότι το Πανεπιστήμιο μπορεί να συμβάλλει στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών στους τομείς της Υγείας – Τουρισμού – Πολιτισμού – Κεντρικής Διοίκησης, με την

αξιοποίηση της υπάρχουσας υποδομής. Επίσης, εκτιμάται ότι θα είναι ελκυστική η ίδρυση χώρων τέχνης (κυρίως μουσειακοί χώροι), καθώς και η δημιουργία ενός Οινολογικού μουσείου ως μέσο προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης των Πατρών για την τουριστική ανάπτυξη.

Προκύπτει από τα παραπάνω ότι υπάρχει σύμπτωση των εκτιμήσεων πολλών φορέων της περιοχής του νομού Αχαΐας τόσο για το επιθυμητό όσο και για το εφικτό της ανάπτυξης του τουρισμού ως μέσου προώθησης της οικονομικής ανασυγκρότησης της περιοχής.

ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

1. Έργα γενικής αστικής ανάπτυξης στα οικιστικά κέντρα στήριξης.
2. Έργα ειδικής παρέμβασης και ανάδειξης αστικού, φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος .
3. Έργα ανάπτυξης ορεινών περιοχών με πρώτη προτεραιότητα τα ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης του ορεινού χώρου.
4. Έργα οδοποιίας.
5. Τεχνικά έργα (αεροδρόμια, λιμάνια).
6. Εγκαταστάσεις και δίκτυα κοινής ωφέλειας.
7. Μελέτες και έργα τηλεπικοινωνιακής υποδομής.
8. Έργα ειδικής τουριστικής υποδομής:
 - Έλεγχος, οργάνωση, συμπλήρωση τουριστικής προσφοράς (καταλύματα, επιχειρήσεις, υπηρεσίες, υποδομές – αστική, τεχνική, ειδική τουριστική)
 - Ποιοτική αναβάθμιση, εμπλουτισμός τουριστικού προϊόντος (ανωδομές, υποδομές, υπηρεσίες)
 - Διαφοροποίηση τουριστικού προϊόντος – ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού:

Θαλάσσιος:

Βελτίωση, συμπλήρωση σε τουριστικούς λιμένες Πατρών. Ναυπάκτου και Μεσολογγίου και σε τουριστικά αγκυροβόλια.
Δημιουργία μαρίνων στην Πάτρα, στο ΒΑ. Άκρο του λιμανιού, στο Ρίο, στην Ακράτα, στο Αίγιο και στο Διακοφτό Αχαΐας.

- Συνεδριακός:** Βελτιώσεις , συμπληρώσεις μεγάλων συνεδριακών κέντρων Περιφέρειας (Achaia Claous, A.T.E.I., Πανεπιστήμιο κ.ά.) – δημιουργία νέου συνεδριακού κέντρου στο Αίγιο.
Ποιοτική αναβάθμιση, βελτιώσεις, συμπληρώσεις συνεδριακών κέντρων ξενοδοχείων (π.χ. Astir, Porto Rio κ.ά.).
- Χιονοδρομικός:** Βελτίωση, συμπλήρωση χιονοδρομικού κέντρου Χελμού, Βαθιάς Λάκας Πατρών.
- Οικοτουρισμός:** Δημιουργία Ολοκληρωμένων Οικοτουριστικών Πάρκων στους υγροβιότοπους Αμβρακικού, Μεσολογγίου – Αιτωλικού, Κοτυχίου Έργα ειδικής υποδομής για την ανάπτυξη οικοτουριστικών δραστηριοτήτων.
- Ιαματικός:** Δημιουργία Κέντρων Ολοκληρωμένης ανάπτυξης Ιαματικού Τουρισμού στην Κυλλήνη και τον Καϊάφα.
Μικρά έργα υποδομής τοπικής κλίμακας για την βελτίωση, συμπλήρωση των υφισταμένων εγκαταστάσεων σε Ιαματικά Λουτρά .
- Τουρισμός πόλεως:** Έργα ανάδειξης Πάτρας.
- Πολιτιστικός τουρισμός:** Έργα υποδομών και ανάδειξης πολιτιστικών πόρων, έργα περαιτέρω ανάδειξης της γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου ως αξιοθέατου.
- Αγροτουρισμός:** Έργα ειδικής υποδομής και στήριξης του σε όλες τις πεδινές περιοχές της Περιφέρειας.
- Δραστηριότητες ορεινού χώρου:** Έργα υποστηρικτικής υποδομής εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων ορεινού χώρου και εσωτερικών υδάτων.

— Εδώ θα ήθελα να αναφέρω όσον αφορά την ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού στην περιοχή, ότι, σύμφωνα με την τελική ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ που συνέταξε, για λογαριασμό του Ε.Ο.Τ., η εταιρία Global View σε συνεργασία με το εργαστήριο Λιμενικών Έργων του τομέα ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΟΡΩΝ του Ε.Μ.Π. (ΟΚΤ. '99) οι προτεινόμενες θέσεις που ενδείκνυται να δημιουργηθούν λιμένες σκαφών αναψυχής καθώς και ζώνες σκαφών αναψυχής σε υφιστάμενες λιμενικές εγκαταστάσεις, για τον νομό Αχαΐας, είναι (ΖΩΣΑΥΛΕ) στο Διακοφτό, στο Αίγιο και στις Αλυκές Κάτω Αχαΐας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Ο γενικός στόχος που τίθεται για την Ελλάδα, τόσο για τις ξένες αγορές όσο και για την εγχώρια αγορά είναι η σημαντική αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Κρίσιμο παράγοντα για την επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί η συντονισμένη συνεργασία του δημόσιου – ιδιωτικού τομέα. Οι επιμέρους στόχοι αναφέρονται στο προϊόν, την πολιτική του μάρκετινγκ, την επικοινωνιακή πολιτική και την οργανωτική υποδομή.

Το βασικό πρότυπο το οποίο θα πρέπει να ακολουθείται είναι η σχέση αξίας – προσπάθειας της "Τουριστικής Εμπειρίας" για την μεγιστοποίηση της ικανοποίησης των τουριστών. Προτείνεται μια στρατηγική διαφοροποίησης του παρεχόμενου προϊόντος / υπηρεσίας, η οποία θα αποσκοπεί στη δημιουργία μιας μοναδικής ταυτότητας για τον προορισμό μέσα από την αντίστοιχη προσφορά στοιχείων αξίας.

Ο ποσοτικός στόχος που τίθεται για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας την περίοδο 2003 – 2006 αναφέρεται σε :

- μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης αλλοδαπών και ημεδαπών επισκεπτών της τάξεως του 5% - 10%.
- Μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης συνολικών τουριστικών εσόδων της τάξεως του 5% - 10%.

Η γενική στρατηγική εξειδικεύεται στη συνέχεια σε γεωγραφική στρατηγική, στρατηγική τμηματοποίησης, στρατηγική τοποθέτησης. Οι βασικές ομάδες στις οποίες μπορεί να στοχεύσει η επικοινωνιακή στρατηγική περιλαμβάνουν ταξιδιωτικά γραφεία και tour operators, μέσα ενημέρωσης, σημερινούς χρήστες, πιθανούς χρήστες, διάσημες προσωπικότητες και άλλες ομάδες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

Οι επικοινωνιακές ενέργειες, λαμβάνοντας υπόψη τα χαμηλά επίπεδα της ζήτησης και τη χαμηλή αναγνωρισιμότητα, θα πρέπει να στοχεύουν τα εξής:

- Παροχή πληροφοριών για τον προορισμό Δυτική Ελλάδα αλλά και τις επιμέρους τουριστικές ενότητες.
- Διαμόρφωση και ενίσχυση της εικόνας προορισμού.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις υλοποίησης, αυτές απαιτούν:

- Αποφάσεις σχετικά με τους διατιθέμενους πόρους, μεταξύ των οποίων και προϋπολογισμούς Μάρκετινγκ.

- Επιλογή ή δημιουργία φορέα υλοποίησης, για την εξειδίκευση της στρατηγικής Μάρκετινγκ
- Επιλογή διαφημιστικού φορέα, για την εξειδίκευση της στρατηγικής επικοινωνίας.

Όσον αφορά τον φορέα υλοποίησης αυτός προτείνεται να έχει μια κλασσική οργανωτική δομή Μάρκετινγκ, με υπεύθυνους λειτουργιών, γεωγραφικών περιοχών, αγορών και προϊόντων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο νομός Αχαΐας είναι ένας από τους ομορφότερους και πλουσιότερους σε φυσικό κάλος νομούς της Πελοποννήσου. Είναι σε θέση να προσφέρει πολλά στην αύξηση του τουρισμού της χώρας και ιδιαίτερα στην βελτίωση της ποιότητας του. Με στόχο την ακμή του τουρισμού στην Αχάια αναβαθμίζεται η περιοχή και παράλληλα ευνοούνται τομείς όπως ο κοινωνικός, ο οικονομικός, η υγεία κ.ά. Οι υποδομές και οι ευκαιρίες για την επίτευξη του στόχου υπάρχουν, μένει μόνο να τις εκμεταλλευτούν οι αρμόδιοι φορείς. Σημαντική ώθηση στην προσπάθεια αυτή δίνει το γεγονός ότι οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2004 διοργανώθηκαν στην Ελλάδα και μάλιστα με μεγάλη επιτυχία, κάτι που αναγνωρίστηκε από όλες τις χώρες του κόσμου. Ως αποτέλεσμα, δέχτηκε η επικρότηση και την αναγνώριση όχι μόνο σε επίπεδο ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές. Ιδιαίτερης σημασίας θεωρούνται οι βλέψεις για την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην χώρα από την οποία ξεκίνησαν. Κάτι που ευνοείται από την σωστή διεξαγωγή των Αγώνων του 2004, τις ήδη υπάρχουσες υποδομές και τις περαιτέρω προοπτικές ανάπτυξης καθώς και το ότι η Ελλάδα είναι η αφετηρία των Αγώνων, εκεί όπου ελάμβαναν χώρο στην αρχαιότητα. Επίσης, σημαντικό είναι το γεγονός ότι η χώρα μας αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και απολαμβάνει τα οφέλη που προκύπτουν από αυτήν την συμμετοχή της.

Θεωρώ ότι κάθε φορέας συντονίζει αυτόνομα τις δράσεις του, έχοντας πάντοτε ως κεντρικό άξονα της πολιτικής του την αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρονται. Χρειάζεται, όμως, επαγγελματισμός, ευσυνειδησία, και κυρίως τουριστική συνείδηση. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι το καλό του συνόλου προκύπτει από το καλό των μονάδων. Για να οδηγηθεί λοιπόν, η χώρα, στην ανάπτυξη, πρέπει να γίνει συνείδηση στους αρμόδιους φορείς το Ολυμπιακό πνεύμα της ομόνοιας και της συνεργασίας. Απαιτείται έτσι, η συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του κρατικού φορέα για να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Μια τέτοια συνεργασία υπό την καθοδήγηση των ειδικών στον τουρισμό θα μπορούσε να οδηγήσει τον νομό αλλά και την χώρα γενικότερα σε άνθιση.

*Δεν υπάρχει τίποτα που να μην μπορεί να κάνει ο άνθρωπος
εάν το θέλει.*

Πηγές - Βιβλιογραφία

- "Il porto" Ο.Λ.ΠΑ. Α.Ε.
- "Η Πάτρα στο εχθές"- Οδηγός Πάτρας – Ο.Λ.ΠΑ. Α.Ε.
- Οργανισμός Λιμένος Πατρών
- Ε.Ο.Τ.
- "Τουρισμός – Επιχειρηματικότητα" – «Σύμβουλος Επιχειρήσεων 2003»
- Τουριστικός οδηγός της πόλης των Πατρών '98 -'00 -'01 -'03
- Internet:
 - www.patrasinfocenter.gr
 - www.info.gr
 - www.statistics.com
 - www.economics.gr
 - www.achaia.gr
 - www.athletics.gr
- "Αχαΐα" (Εργασία) – «Τουριστική Γεωγραφία Ελλάδος» – Μ.Β.Ιγγλέση. 2001
- «Γενικές Αρχές Τουρισμού»- Λάσκαρις.
- "Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων 1990-2002" (Εργασία) – «Σεμινάριο Τελειοφοίτων» – Αναστάσιος Παναγόπουλος.
- "Ανάπτυξη και προώθηση επαγγελματικού τουρισμού στην Πάτρα"- (Εργασία) - «Ταξιδιωτικοί Οδηγοί» - Μπενετάτος Θεόδωρος.
- Achaia " An ideal place for sport events " Training Guide.
- "Πάτρα , Τέσσερις Χιλιετίες Μία Πόλη" = Δήμος Πατρών.
- "Το λιμάνι της Πάτρας και η συμβολή του στην τουριστική ανάπτυξη του νομού Αχαΐας" - Πτυχιακή Εργασία - Μανωλωπούλου Μαρία, Νικολόπουλος Παναγιώτης – Εισηγητής: Παναγόπουλος Αναστάσιος.

- "Τουριστική περιφερειακή ανάπτυξη Ελλάδος " - Πτυχιακή Εργασία- Πάλμας Νικόλαος, Θερμιώτης Αλέξανδρος - Εισηγητής: Παναγόπουλος Αναστάσιος.

